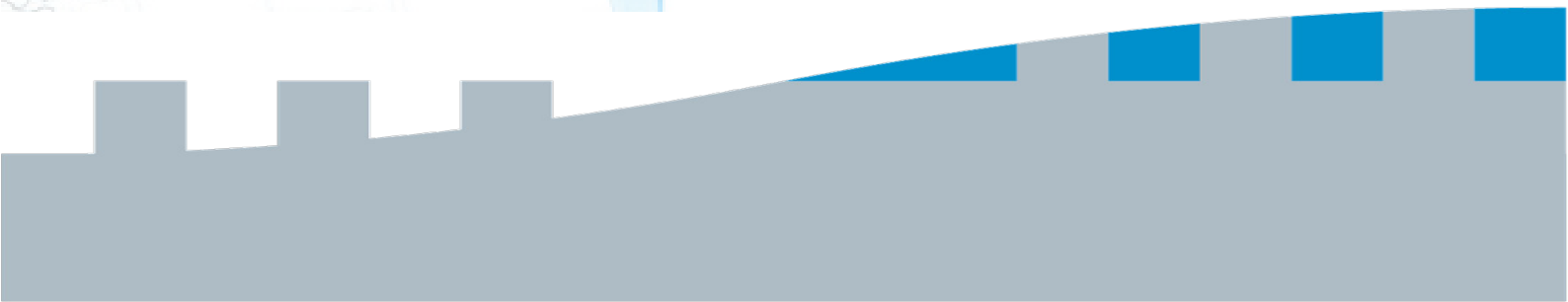

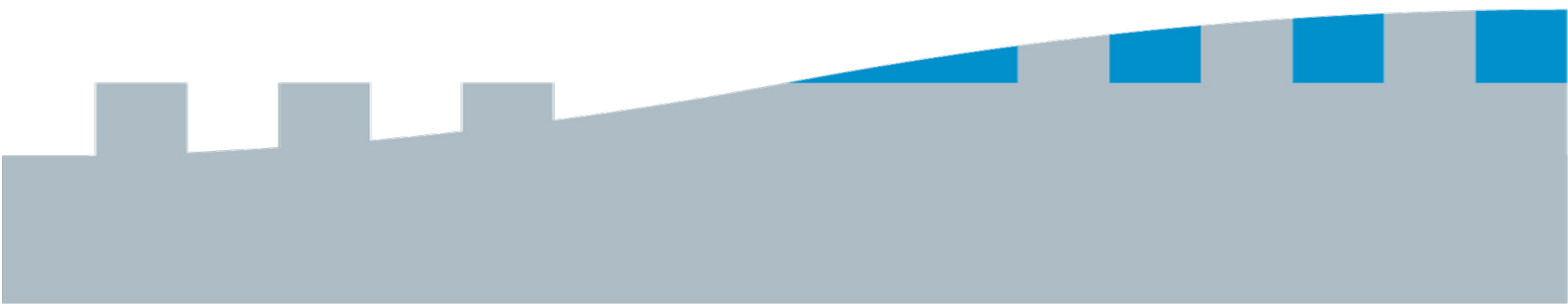
DE RUIMTELIJKE ORDENING ACHTER WATERBERGINGSPROJECTEN

Waarom en op welke manier komt een waterbergend project tot stand, wat komt er allemaal bij kijken en wat voor een bijdrage kan iemand met als specialisatie Ruimtelijke Ordening en Planologie (HBO) daaraan leveren?

Auteur: Christian van der Heijden
Adres: Minister Talmastraat 33Bis, 3555 GB Utrecht
E-mail: chris.vanderheijden@student.hu.nl
chrisheijden@hotmail.com
c.vanderheijden@hhnk.nl
Telefoonnummer: 06-2250 6934
Studentnummer: 1501621
Afstudeerrichting: Ruimtelijke Ordening en Planologie: Landschap, Water en Ruimtegebruik en Planning en Beleid
Cursuscode: TROP-AFO8-08
Afstudeerinstelling: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Adres: Bevelandseweg 1, 1703 AZ Heerhugowaard
Bedrijfsbegeleider: De heer J. Zijp
Functie: Projectleider ruimtelijke wateropgaven
E-mail: j.zijp@hhnk.nl
Telefoonnummer: 072-58 27 264
06-2336 5851
Onderwijsinstelling: Hogeschool Utrecht
Instituut voor Gebouwde Omgeving
Adres: Nijenoord 1, 3552 AS Utrecht
Docentbegeleider (1): Mevrouw C. Stegewerns
E-mail: c.stegewerns@hu.nl
Docentbegeleider (2): De heer B. Ouwehand
E-mail: b.ouwehand@hu.nl
Telefoonnummer: 088-48 18 283

Afbeelding omslag: definitief voorontwerp, Grootslag Ecologische Zone, Gemeente Stede Broec (Buro Hollema BNT, Rolde)

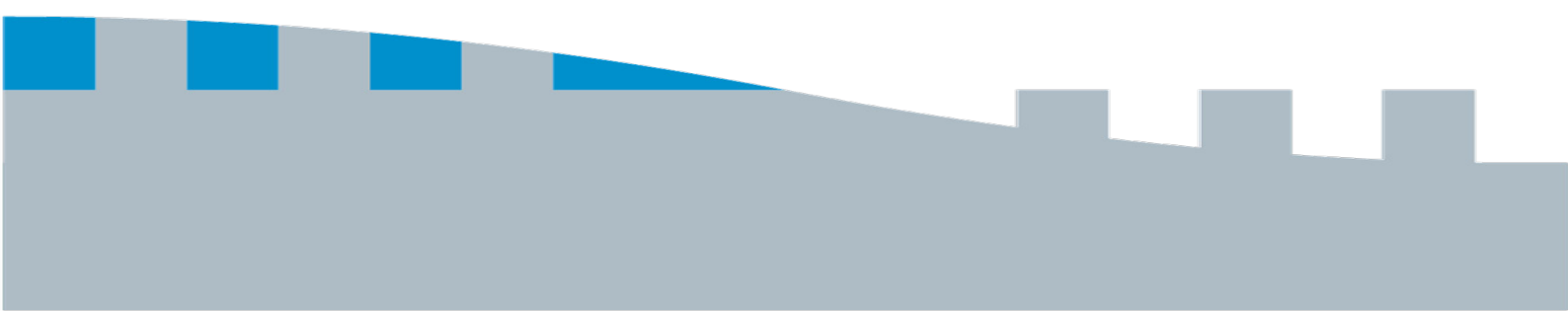
Colofon

Auteur: Christian van der Heijden
Adres: Minister Talmastraat 33Bis, 3555 GB Utrecht
E-mail: chris.vanderheijden@student.hu.nl
chrisheijden@hotmail.com
c.vanderheijden@hknk.nl

Telefoonnummer: 06-2250 6934
Studentnummer: 1501621
Afstudeerrichting: Ruimtelijke Ordening en Planologie: Landschap,
Water en Ruimtegebruik en Planning en Beleid
Cursuscode: TROP-AFO8-08

Afstudeerinstelling: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Adres: Bevelandseweg 1, 1703 AZ Heerhugowaard
Bedrijfsbegeleider: De heer J. Zijp
Functie: Projectleider ruimtelijke wateropgaven (planvorming)
E-mail: j.zijp@hknk.nl
Telefoonnummer: 072-58 27 264
06-2336 5851

Onderwijsinstelling: Hogeschool Utrecht
Instituut voor Gebouwde Omgeving
Adres: Nijenoord 1, 3552 AS Utrecht
Docentbegeleider (1): Mevrouw C. Stegewerns
E-mail: c.stegewerns@hu.nl
Docentbegeleider (2): De heer B. Ouwehand
E-mail: b.ouwehand@hu.nl
Telefoonnummer: 088-48 18 283

VOORWOORD

Voor u ligt het eindrapport van mijn afstudeerstage bij de afdeling Planvorming van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

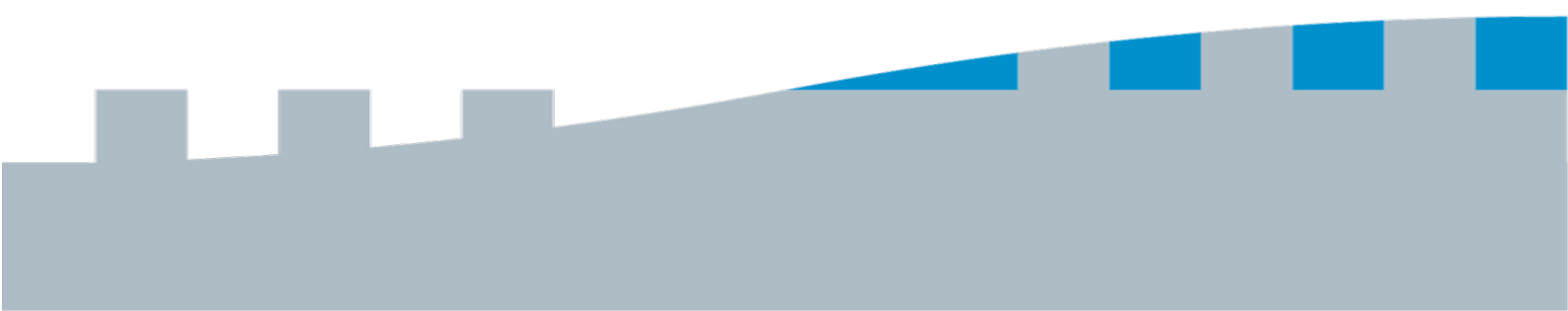
In dit rapport heb ik geprobeerd inzichtelijk te maken wat voor een bijdrage iemand die de HBO-opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie heeft afgerond (een ROP'er) kan leveren binnen de processtappen van een bergende wateropgave.

Voor mij persoonlijk was het een zeer leuke en interessante afstudeeropdracht. De documenten die ik heb op mogen stellen, ter aanvulling van dit rapport, passen binnen mijn ambitie soortgelijke werkzaamheden uit te voeren na mijn studie.

Voor de totstandkoming van dit rapport wil ik iedereen bedanken die bewust en onbewust bijgedragen heeft aan de inhoud van dit rapport en de prettige werkomstandigheden die ik gedurende mijn verblijf bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ervaren heb. Speciale dank gaat uit naar de begeleiders Jan Zijp, Caroline Stegewerns en Bas Ouwehand.

Nu rest mij u veel leesplezier te wensen.

Christian van der Heijden
3 juni 2012

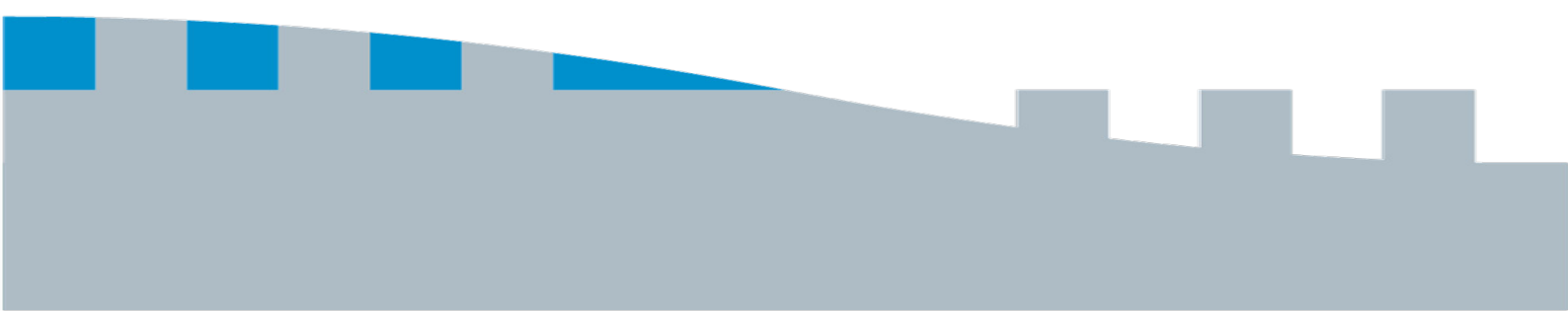
SAMENVATTING

In dit rapport is geprobeerd inzichtelijk te maken wat voor een bijdrage een ROP'er kan leveren binnen de processtappen van een bergende wateropgave. Dit is vooral van belang aangezien waterschappen/hoogheemraadschappen de laatste jaren zich, door nieuw verkregen inzichten (klimaatverandering, etc.) en een in meer of mindere mate daaraan gekoppelde takenpakket, proactief bemoeien met de ruimtelijke ordening van hun gebied. Dit uit zich niet alleen in het goedkeuren van ruimtelijke plannen van derden, maar ook door het opstellen van eigen ruimtelijke plannen.

Beroepsbeoefenaars binnen de Ruimtelijke Ordening & Planologie houden zich bezig met de inrichting van de fysieke ruimte en het verbeteren van de kwaliteit daarvan. Bovendien moeten zij zorgen voor meer samenhang tussen de (toekomstige) maatschappelijke ontwikkelingen en het ruimtegebruik.

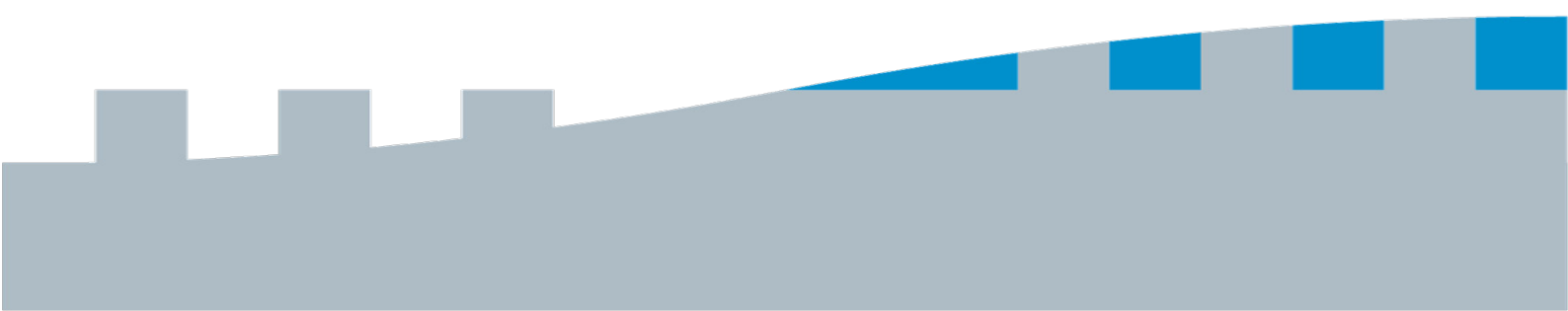
Als de beroepscompetenties van de Ruimtelijke Ordening & Planologie worden toegepast op de uit te voeren werkzaamheden binnen elke stap, fase of proces van een waterbergingsproject in het kader van de ruimtelijke wateropgave kan geconcludeerd worden dat een ROP'er een belangrijke rol hierbinnen kan spelen. Deze rol uit zich bijvoorbeeld in een bij projecten op te stellen producten als een Inrichtingsschets, Ruimtelijke onderbouwing, Projectplan en een Programma van Eisen.

Nederland is een klein, maar zeer dichtbevolkt land. De hoeveelheid belangen die er spelen van even zoveel actoren op stukken grond maakt een ruimtelijk project als een waterberging uiterst complex en tijdrovend. Belangrijk voor het van de grond krijgen van zo'n project is het tijdig en volledig in beeld brengen van alle mogelijke actoren en alle mogelijke belangen die zij kunnen hebben. Een krachtenveldanalyse (als instrument van een omgevinganalyse) is hier uitermate geschikt voor.

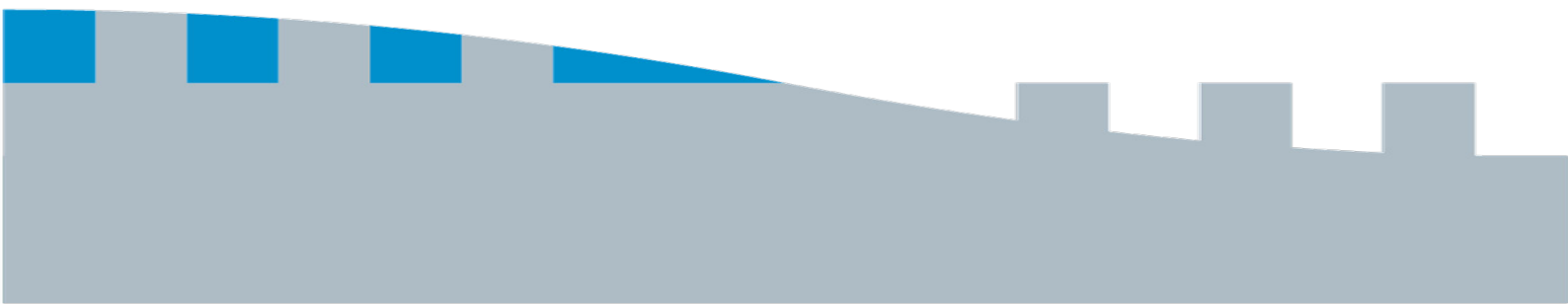

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en hoofdvraag	2
1.3	Leeswijzer en onderzoeksopzet	2
2	PROFIEL RUIMTELIJKE ORDENING & PLANOLOGIE	3
2.1	Ruimtelijke Ordening & Planologie	3
2.1.1	Domein	3
2.1.2	Speelveld	3
2.1.3	Ontwikkelingen	4
2.1.4	(Toekomstig) profiel ROP'ers	4
2.2	Competenties Ruimtelijke Ordening & Planologie	5
2.3	Conclusie	5
3	HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER	6
3.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	6
3.1.1	Organisatie	7
3.1.2	Missie en kerndoelen HHNK	7
3.1.3	Afdeling Planvorming	7
3.1.4	Cluster Watersystemen	8
3.1.5	plaatsbepaling ruimtelijke wateropgave(n)	9
3.2	Conclusie	9
4	RUIMTELIJKE WATEROPGAVE	10
4.1	Algemene inleiding	10
4.2	Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier	10
4.2.1	Toetsingskader en normering polders	10
4.2.2	Knelpunten en systeemgedrag polders	11
4.3	Raamplan bescherming tegen wateroverlast HHNK	13
4.3.1	Algemene uitgangspunten en randvoorwaarden voor het raamplan	13
4.3.2	Beheerdersoordeel	14
4.3.3	Geluiden uit het gebied	15
4.3.4	Waterkwaliteit	15
4.4	Conclusie	17
5	PROCESSTAPPEN BINNEN DE WATEROPGAVE EN HET AANDEEL VAN EEN ROP'ER	18
5.1	Vasthouden, bergen en afvoeren	18
5.2	Bergende wateropgave	18
5.2.1	Grondverwerving	19
5.2.2	Grondruil	19
5.2.3	Onderzoeken	20
5.2.4	Inrichtingsschets	21
5.2.5	Samenwerking	21
5.2.6	Procedures	22
5.2.7	Vergunningen	23
5.2.8	Subsidies	23

5.2.9	Grondafzet	24
5.2.10	Definitief Ontwerp	24
5.2.11	Overdracht naar Programma Bureau	25
5.3	Het aandeel van een ROP'er	25
5.4	Conclusie	27
6	PRODUCTEN	28
6.1	Inrichtingsschets	28
6.2	Projectplan	30
6.3	Ruimtelijke onderbouwing	32
6.4	Programma van Eisen	33
6.5	Conclusie	34
7	OMGEVINGSANALYSE	35
7.1	Krachtenveldanalyse	35
7.1.1	Actorenanalyse	35
7.1.2	Energieprofiel	37
7.1.3	Relevantieanalyse	39
7.1.4	Projectkaart	40
7.1.5	Relatieanalyse	41
7.1.6	Risicogebieden en conclusies	42
7.2	Conclusie	43
8	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	44
8.1	Conclusie	44
8.2	Aanbevelingen	45
	LITERATUURLIJST	47
	BIJLAGEN	

1. INLEIDING

Dit eindrapport is geschreven met betrekking tot de te volgen afstudeerstage bij het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) te Heerhugowaard. De inhoud en de richting van dit rapport heeft betrekking op wat iemand die de HBO-opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie met succes heeft afgerond (een ROP'er) kan bijdragen aan de te doorlopen processen van ruimtelijke wateropgaven waar de afdeling Planvorming van het HHNK verantwoordelijk voor is.

Dit theoretische kader wordt nader uitgewerkt in twee deelvragen die gelieerd zijn aan de door de Hogeschool Utrecht gedoeerde beroepsgerichte cursussen: Planning en Beleid (PBE), Landschap en Ruimtegebruik (LAR) en Bestuurlijk Juridische Aspecten van Planvorming (BJA).

1.1 Aanleiding

De relatie tussen enerzijds de ruimtelijke ordening en planologie en anderzijds de water(kwantiteit) wordt steeds groter. Dit klinkt niet meer dan logisch aangezien het overgrote deel van Nederland onder de zeespiegel ligt. Daarbij telt ook mee dat het ruimtebeslag op de steeds schaarser wordende beschikbare ruimte in Nederland door allerlei ontwikkelingen onverminderd groot is en blijft.

De inhoud van de wederzijdse relatie tussen de ruimtelijke ordening en water is door de jaren heen veranderd. Van oudsher is Nederland bezig met “de strijd tegen water”. Dit om het land functioneel te maken en (her)in te richten ten faveure van de economie, bewoonbaarheid en de veiligheid. Dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in de Deltawerken, het inpolderen van waterrijke gebieden, de afsluiting van de Zuiderzee, het kanaliseren van rivieren, het maken en ophogen van dijken, het zo snel mogelijk lozen van overtollig oppervlaktewater op de buitenwateren en ga zo maar door.

Aangewakkerd door veranderende omstandigheden, zoals klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling, de toename van het verhard oppervlak en een veranderende bewustzijn van mensen is er enkele jaren geleden een omslag gekomen in de inhoud van deze relatie. Niet langer meer kan Nederland ruimten creëren door in te grijpen in het watersysteem. Niet langer meer kan Nederland tegen alle kosten dijken ophogen. Nederland moet het belang van water opnieuw bekijken. Nederland moet met water leven.

“Nederland leeft met water”, is het tegenwoordige motto. Het water meer ruimte (terug) geven, een uitwerking. Met een vernieuwde aandachtsveld, takenpakket en nieuwe wet- en regelgeving, inclusief sterke juridische instrumenten, zijn waterschappen een actievere rol gaan spelen op het gebied van de ruimtelijke inrichting in Nederland.

Één van de vernieuwde taken van het waterschap is het creëren van ruimte voor water binnen haar beheergebied. Naast het creëren van ruimte voor water binnen het watersysteem zelf (verbreden sloten, duurzame taludinrichting, etc.) is het waterschap ook op zoek naar gebieden die ten tijden van hoog water het te veel aan water kunnen bergen. De hoeveelheid belangen van verschillende actoren op stukken beschikbaar grond is echter complex. Een actieve communicatie en afstemming met een grote hoeveelheid aan actoren is dan ook erg belangrijk.

De ontwikkeling, inrichting, het gebruik van de ruimte en van de bebouwde omgeving en de afstemming van dergelijke plannen met verschillende actoren is hét terrein van iemand die de HBO-opleiding Ruimte-

lijke Ordening & Planologie (een ROP'er) heeft afgerond.

1.2 Doelstelling en hoofdvraag

Doelstelling:

De doelstelling van de te volgen afstudeerstage is het beschrijven van de rol van een ROP'er bij de te doorlopen processen van ruimtelijke wateropgaven en wat voor (deel)produkten hij/zij oplevert. Voor het HHNK zal inzichtelijk worden gemaakt of een ROP'er een aanvullende rol kan spelen binnen het vraagstuk van de ruimtelijke ordening dan nu het geval is.

Hoofdvraag:

“Wat voor een bijdrage kan een ROP'er leveren binnen de te doorlopen processen van de ruimtelijke wateropgaven waar de afdeling Planvorming van het HHNK verantwoordelijk voor is?”

De hoofdvraag wordt in combinatie met de beroepsgerichte cursussen: Planning en Beleid, Landschap en Ruimtegebruik en Bestuurlijk Juridische Aspecten van planvorming nader uitgewerkt aan de hand van twee deelvragen:

1. *“Met wat voor produkten levert een ROP'er zijn/haar bijdrage binnen de te doorlopen processen van de ruimtelijke wateropgaven?”*
2. *“Met welke actoren (intern en extern) werkt een ROP'er samen binnen de te doorlopen processen van de ruimtelijke wateropgaven en wat zijn zijn/haar krachten?”*

1.3 Leeswijzer en onderzoeksopzet

In hoofdstuk 1 worden de inleiding, aanleiding, de doelstelling en de hoofdvraag van het eindrapport beschreven. Hoofdstuk 2 bestaat uit een beschrijving van het domein, het speelveld en een toekomstig profiel van de beroepsbeoefenaars met als opleidingsachtergrond Ruimtelijke Ordening & Planologie, resulterend in een tiental competenties (2.2).

In hoofdstuk 3 worden de organisatie, taken en bevoegdheden van hoogheemraadschappen of waterschappen in zijn algemeenheid beschreven, gevolgd door een korte omschrijving van de organisatieopbouw en de missie van het HHNK. Vanaf subhoofdstuk 3.2 wordt een specifiek gerichte beschrijving gegeven van de afdeling Planvorming en het Cluster Watersystemen, resulterende in de plaatsbepaling van de ruimtelijke wateropgaven (3.3.2). De onderzoeken, toetsingskaders, criteria en de nadere invulling van de ruimtelijke wateropgaven worden in hoofdstuk 4 nader toegelicht.

In hoofdstuk 5 worden de processtappen binnen de wateropgave beschreven, gevolgd door het aandeel van een ROP'er binnen die stappen. Een verduidelijking in produkten van het aandeel van een ROP'er worden in hoofdstuk 6 behandeld.

Voor een soepele verloop van een waterbergingproject is het belangrijk de actoren goed in kaart te brengen, maar ook hun krachtenveld te kennen. Zodoende is hiervoor een apart hoofdstuk opgenomen (hoofdstuk 7). Hoofdstuk 8 vormt tot slot de eindconclusie en de aanbevelingen van dit onderzoek.

2. PROFIEL RUIMTELIJKE ORDENING & PLANOLOGIE

Om een betrouwbaar antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag en de deelvragen is het belangrijk om te weten te komen wat er verwacht kan worden van een ROP'er in zijn algemeenheid.

In dit hoofdstuk wordt om de bovenbeschreven reden eerst een profielomschrijving van een ROP'er beschreven.

2.1 Ruimtelijke Ordening & Planologie

De opleiding Ruimtelijke Ordening & Planologie behoort samen met de opleidingen Bouwkunde, Bouwtechnische Bedrijfskunde, Civiele Techniek, Verkeerskunde, Geodesie en Milieukunde tot het domein Built Environment (één van de vier, door de HBO-raad in 2002, erkende landelijke bachelorgraden voor techniek)¹. Een afgestuurde ROP'er op HBO niveau draagt hierbij de titulatuur Bachelor of Built Environment (BBE).

2.1.1 Domein

De werkzaamheden van een ROP'er richt zich met name op de context: Gebied- en Leefomgeving. ROP'ers staan vooral voor de opgave de fysieke ruimte aan te passen en de kwaliteit ervan te verbeteren. Bijkomend moeten zij zorgen voor meer samenhang tussen de (toekomstige) maatschappelijke ontwikkelingen en het ruimtegebruik.

De centrale beroepstaken van een ROP'er zijn als volgt: ruimtelijke ordening, planologisch onderzoek, stedenbouw en volkshuisvesting en het afwegen van tegenstrijdige belangen. De belangrijkste taken zijn het, in nauwe samenwerking met andere disciplines, opstellen van bestemmingsplannen en het inrichten en (her)structureren van stads- en dorpsgebieden en het landelijk gebied. De kwaliteit van de leefomgeving speelt hierbij een belangrijke rol.

ROP'ers leveren een bijdrage aan beleidsontwikkeling, advisering, communicatie met belanghebbenden, het implementeren van beleid, het maken van ruimtelijke ontwerpen of het uitvoeren van een (planologisch) onderzoek. Zij zijn bij uitstek in staat om de zeer diverse dimensies van omgevingskwaliteit in hun analyses te betrekken en in hun ruimtelijke ontwerpen te vertalen.

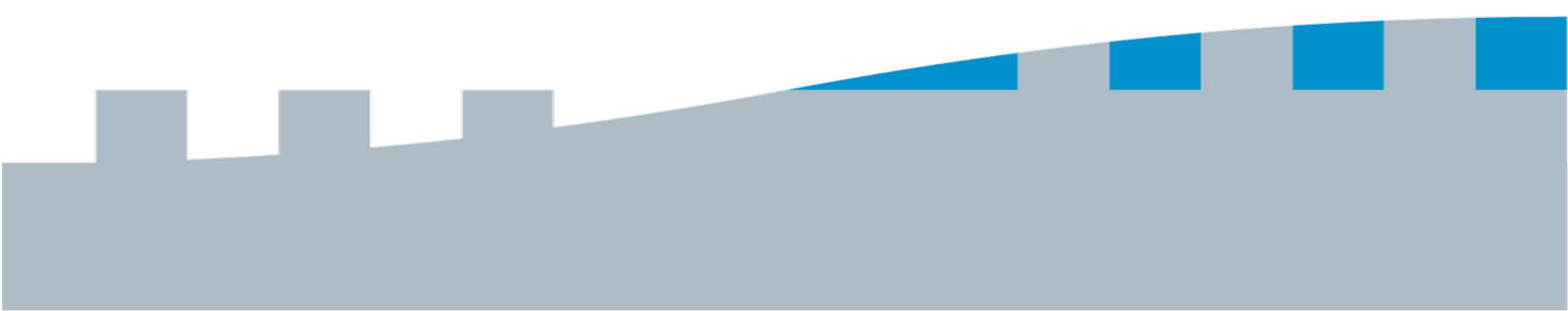
De brede maatschappelijke context waarin de ruimtelijke ordening zich bevindt maakt dat een ROP'er het (politieke) spel van handelen en onderhandelen mee moet spelen. Hierbij is hun aandacht verschoven van uitsluitend het eindproduct naar ook het proces.

De meeste ROP'ers vinden een baan bij de overheid, ingenieursbureaus, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars of architectenbureaus.

2.1.2 Speelveld

Het speelveld van de Ruimtelijke Ordening en Planologie is altijd in beweging door de invloed van ontwikkelingen en trends in de volle breedte van de maatschappij.

De ontwikkelingen die het speelveld in hoge mate bepalen zijn demografische ontwikkelingen (veranderende Nederlandse bevolkingsontwikkeling en de daarbij behorende verschillende behoeften), de bestuurlijke –en juridische ontwikkelingen (terugtrekkende rijksoverheid, wijzigingen/aanvullingen wet- en

regelgeving) en economische ontwikkelingen (conjunctuurgevoelig terrein, constante afwegingen tussen budget en kwaliteit).

2.1.3 Ontwikkelingen

De voorgaand beschreven ontwikkelingen binnen het domein Built Environment hebben een grote invloed op de beroepsuitoefening in de context Gebied- en/of Leefomgeving en dienen als uitgangspunt voor de beschrijving van de competenties waarover ROP'ers dienen te beschikken.

De toegang tot een breed arsenaal aan kennis en mogelijke toepassingen bevordert een brede variatie aan toepassingen van technologische vindingen, die productiviteit en kwaliteit kan verhogen (innovatie). Innovatief werken is pas mogelijk wanneer nieuwe technologische ideeën worden gedeeld tussen wetenschappers en technici.

Dit betekent voor de beroepsuitoefening binnen de ruimtelijke ordening dat naast de technologische innovatie ook het inter- en multidisciplinair samenwerken van grote betekenis is.

Om effectief en efficiënt te kunnen samenwerken is een programmatische, projectmatige en procesmatige aanpak vereist. Programmatisch werken geeft duidelijk aan wat er wel en niet moet gebeuren. Project- en procesmatig werken leiden tot sterke producten die kunnen rekenen op draagvlak. Effectief samenwerken is niet vanzelfsprekend. Dit heeft te maken met de complexiteit van het product dat geleverd moet worden. Steeds zijn er publiekrechtelijke instanties, overheden, politieke organisaties en belanghebbenden die de leefomgeving, infrastructuur en/of gebouwen mede bepalen.

Die complexiteit wordt versterkt door de economische, politieke, bestuurlijke en juridische belangen die ermee gemoeid zijn, door fysieke belemmeringen en door diverse maatschappelijke invloeden.

2.1.4 (Toekomstig) profiel ROP'ers

De ruimtelijke ordening bestaat steeds vaker uit complexe technische, maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken die centraal staan. Voor ROP'ers is het dan ook wenselijk dat zij beschikken over specialistische kennis, maar ook dat zij een helikopterview ontwikkelen. Ook hebben voor trends en ontwikkelingen in de maatschappij en die kunnen vertalen naar de eigen beroepssituatie hoort bij deze tijd.

De eisen die aan een ROP'er worden gesteld, zijn veelomvattend en breder dan ooit. Belangrijke kerncompetenties voor nu en in de toekomst zijn zowel integraal als multidisciplinair kunnen (samen)werken, innovatieve technologieën toepassen, ondernemerschap, creatief denken, adequaat inspelen op kansen en risico's en in alle opzichten innovatief bezig zijn.

Het toekomstig profiel van een ROP'er kent dan ook de volgende kernwoorden:

- Individueel en teamgericht werken;
- Standaard en maatwerk;
- Breedte en diepte;
- Specialist en generalist;
- Simpliciteit en complexiteit;

- Producent en consument;
- Lokaal en globaal.

2.2 Competenties Ruimtelijke Ordening & Planologie

Al het in het voorgaande (sub)hoofdstukken beschreven informatie hebben uiteindelijk geresulteerd in de volgende competenties:

1. **Beleid vormen:**
Stelt een haalbaar politiek -, financieel -en maatschappelijk beleidsadvies op.
2. **Beleid implementeren:**
Vertaalt vastgesteld (ruimtelijk) beleid in praktische uitvoerings(deel)plannen. Realiseert deze deelplannen, in goed overleg met de betrokkenen, binnen de gestelde kaders.
3. **Adviseren:**
Adviseert passend, gezien de vraagstelling, de situatie, de omstandigheden en het kader.
4. **Een ruimtelijk ontwerp maken:**
Maakt een ruimtelijk ontwerp/plan op basis van een Programma van Eisen dat kan dienen als basis voor besluitvorming.
5. **Een planologisch onderzoek uitvoeren:**
Verricht onderzoek en legt de resultaten, binnen de daarvoor gestelde tijdsbestek, vast in een valide onderzoeksrapport.
6. **Leiding te geven aan een projectteam:**
Geeft leiding aan een team op dusdanige wijze dat, binnen de gestelde randvoorwaarden en met het team, een projectresultaat wordt gerealiseerd (doorgroei competentie).
7. **Financiële plannen te berekenen en te beheren:**
Berekent en presenteert financiële consequenties van ruimtelijke ingrepen inzichtelijk ten behoeve van de besluitvorming.
8. **Een multi-actorenproces te ontwerpen en te begeleiden:**
Werkt efficiënt en doelmatig samen met betrokkenen aan projecten en processen met een goed en duurzaam resultaat.
9. **Te communiceren met belanghebbenden:**
Beheerst diverse communicatietechnieken. Stelt een communicatieplan op waarbij sprake is van een doelgerichte toepassing van verschillende communicatiemiddelen.
10. **Een plan juridisch te begeleiden:**
Vertaalt beleid naar een juridisch haalbaar plan, handelt bezwaar- en beroepsschriften af en adviseert ten aanzien van planschade en PPS-constructies.

2.3 Conclusie

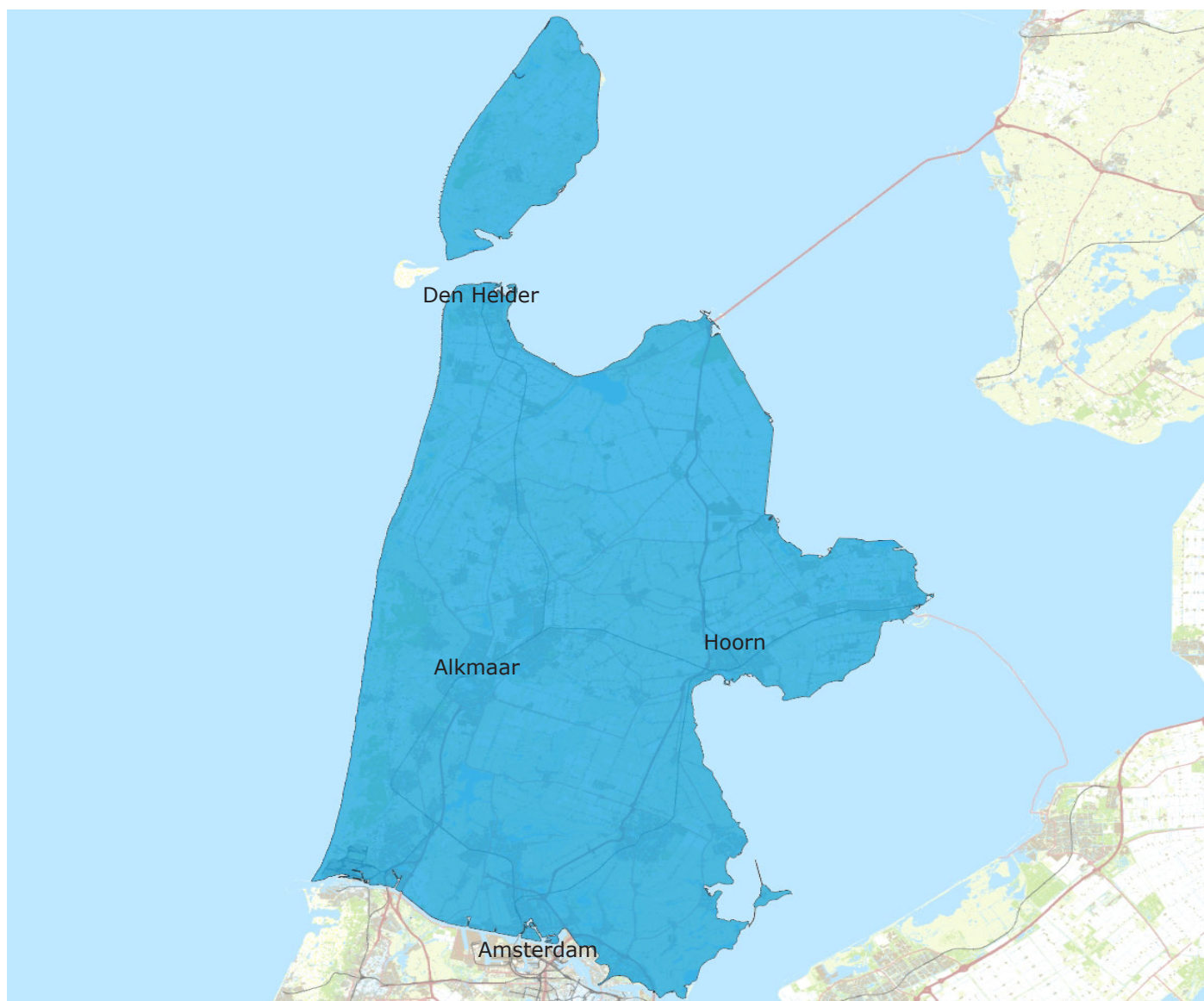
ROP'ers leveren een bijdrage aan het aanpassen van de fysieke ruimte, het verbeteren van de kwaliteit daarvan en het creëren van samenhang tussen het ruimtegebruik en de maatschappelijke ontwikkelingen binnen Nederland. Gezien het speelveld en de vaak complexe ontwikkelingen binnen de ruimtelijk ordening (technieken, wet- en regelgeving, maatschappelijke behoeften) dient een ROP'er, naast het hebben van generale -en specialistische kennis vooral over veelzijdige, sociale en flexibele eigenschappen te beheersen.

3. HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER

Dit hoofdstuk bestaat uit een korte introductie met betrekking tot een omschrijving over de organisatie en de missie en de visie van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Daaropvolgend worden de betreffende afdeling en het cluster die belast zijn met de procesmatige invulling en uitwerking van de ruimtelijke wateropgave (de plaatsbepaling) nader toegelicht.

3.1 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is in 2003 ontstaan na samenvoeging van het Hoogheemraadschap van Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier en een vijftal inliggende waterschappen; Het Lange Rond, Hollands Kroon, De Waterlanden, Groot-Geestmerambacht en Westfriesland (zie figuur 1). Het hoogheemraadschapshuis is gevestigd te Heerhugowaard.

figuur 1: Beheergebied HHNK (bron: Geoweb HHNK).

3.1.1 Organisatie²

Het HHNK wordt ondersteund door een ambtelijke organisatie (circa 800 formatieplaatsen), bestaande uit een driehoofdige directie, een programmabureau, twee stafafdelingen en elf afdelingen. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in een gewenste cultuurverandering binnen het hoogheemraadschap. Zo is voor de medewerkers (voor het dagelijks werk) een aantal kernwaarden van belang, namelijk: oog voor de toekomst, open, betrouwbaar en kostenbewust.

Daarnaast is ingezet op het ombouwen van een taakgerichte naar een procesgerichte organisatie. Bij een procesgerichte organisatie wordt gebruik gemaakt van de waardeketen (verkennen, bepalen, vertalen, uitwerken en doen), waardoor elke opeenvolgende fase in het werk aansluit op de vorige. Het is het voornemen van het HHNK de natuurlijke partner te zijn voor een ieder in Noord-Holland die iets met water wilt. Belangrijke aspecten daarbij zijn: deskundigheid, externe gerichtheid, resultaatgerichtheid, meedenken en zoeken naar alternatieven.

3.1.2 Missie en kerndoelen HHNK

Het HHNK werkt aan:

- Dijken: het beschermen van inwoners tegen overstromingen;
- Water: de zorg voor voldoende en schoon oppervlaktewater;
- Wegen: het beheer en onderhoud van plattelandswegen.

De daaraan gerelateerde kerndoelen zijn dan ook:

- Veiligheid;
- Droge voeten;
- Schoon water.

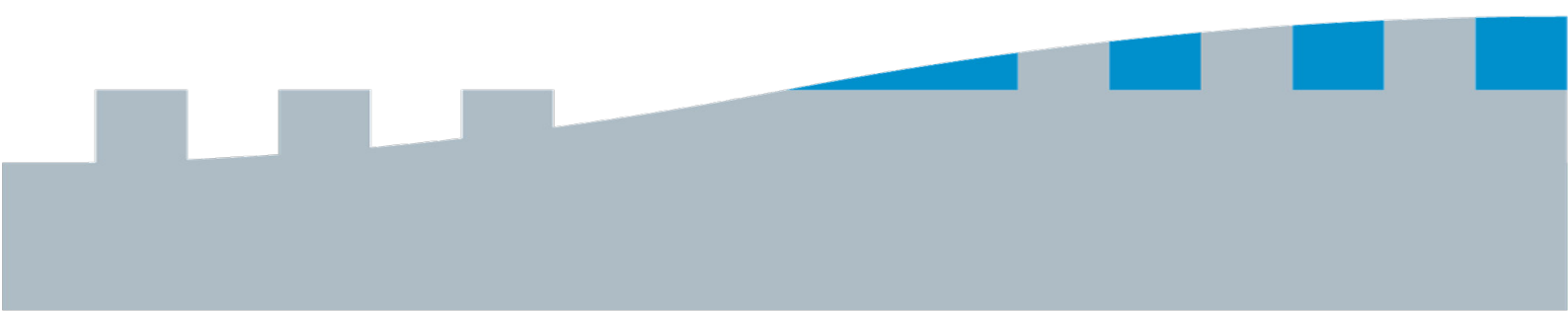
3.1.3 Afdeling Planvorming

De hoofdvraag van dit eindrapport is met name gericht om aan te geven welke bijdrage een ROP'er kan leveren binnen de te doorlopen processen van de ruimtelijke wateropgaven. Het Cluster Watersystemen van de afdeling Planvorming heeft als taak de wateropgaven procesmatig nader (lees: gedetailleerder) in te vullen en uit te werken. Om die reden wordt er alleen een omschrijving gegeven over de inhoud van de betreffende afdeling en het cluster.

De afdeling Planvorming van het HHNK vertaalt het beleid, vastgesteld en gevormd door het algemeen bestuur en nader uitgewerkt door het dagelijks bestuur, in eigen integrale en/of meerjarige plannen en vertaalt, beïnvloedt en toetst plannen van derden. De medewerkers initiëren, definiëren en ondersteunen samenwerkingsprojecten en plannen.

De afdeling draagt de opgestelde plannen over aan het Ingenieursbureau voor de uitvoering ervan. Daarnaast verzorgt de afdeling de procesbewaking, begeleiding en ondersteuning bij de uitvoering van de plannen.

De afdeling Planvorming bestaat anno 2011 uit twee clusters: Watersystemen en Waterketen, Waterkeringen en Wegen, ondersteunt door het team: Bedrijfsbureau & Informatie.

Deze opbouw heeft als doel de aansturingstructuur en samenwerkingsrelaties binnen de afdeling te vereenvoudigen en te versterken, waardoor de afdeling krachtiger en meer resultaatgericht kan worden.

3.1.4 Cluster Watersystemen

Hoofddoelstelling van het cluster Watersystemen is het vertalen en uitvoeren van planvormingstaken uit de (meerjaren)begroting. De taken van het cluster zijn gefocust op de deelthema's uit de beleidsprogramma's Voldoende Water (integraal waterbeheer) en Schoon Water (waterkwaliteit en ecologie).

De activiteiten behelzen onder andere:

- het uitwerken van de deelthema's naar actieprogramma's;
- deelname en feedback aan beleidsontwikkeling;
- het voeren van coördinatie/regie op de actieprogramma's en gebiedsprocessen;
- het opstellen van stedelijke waterplannen, overname van stedelijk water, watergebiedsplannen;
- het opstellen van peilbesluiten en legger waterlopen;
- gebiedsgerichte uitwerking wateropgave (WB21) en Kaderrichtlijn Water;
- het opstellen van meerjarige beheerplannen;
- deelname aan samenwerkingsverbanden;
- participatie/advisering plannen van derden;
- deelname aan landelijke overlegstructuren;
- bijdrage leveren aan de organisatieontwikkeling.

Afbakening verantwoordelijkheid

Het cluster Watersystemen is verantwoordelijk voor de planvormingsactiviteiten van enkele deelthema's binnen de beleidsprogramma's Voldoende Water en Schoon Water.

Voldoende Water:

- Waterplannen;
- Overname Stedelijk Water;
- Baggeren, waaronder Wormer en Jisperwater en Eilandspolder;
- Business Cases Veenweide;
- Peilbesluiten;
- Participatie/advisering Plannen van Derden;
- Deelname aan landelijke overlegstructuren waaronder Unie van Waterschappen;
- Opdrachtnemer programma Wateropgave;
- Deelname aan beleidstrajecten.

Schoon Water:

- Coördinatie programma KRW HHNK breed intern en extern;
- Onderzoeks- en uitvoeringsprogramma KRW Nvo's, Vismigratie en Onderzoeken;
- Natuur en landbouwemissies;
- Participatie/advisering Plannen van derden;
- Deelname aan landelijke overlegstructuren waaronder Unie van Waterschappen;
- Deelname aan beleidstrajecten.

3.1.5 plaatsbepaling ruimtelijke wateropgave(n)

De werkzaamheden van een ROP'er hebben hoofdzakelijk te maken met het beleidsprogramma Voldoende Water oftewel de aspecten op het gebied van de waterkwantiteit. Verder gespecificeerd vallen de werkzaamheden binnen het deelthema: Opdrachtnemer programma Wateropgave. In het volgende hoofdstuk zal hier verder invulling aan gegeven worden.

3.2 Conclusie

Het HHNK heeft net zoals de andere hoogheemraadschappen/waterschappen (anno nu 26 in totaal) de taak van het waterbeheer (veiligheid, kwantiteit en kwaliteit). Om deze taak te volbrengen heeft het HHNK een ambtelijke organisatie (circa 800 formatieplaatsen) dat werkt aan veiligheid, droge voeten en schoon water in het gebied van de provincie Noord-Holland boven het Noordzeekanaal.

Één van de hoofdtaken van de afdeling Planvorming en het Cluster Watersystemen is het vertalen van beleid omtrent de waterkwantiteit naar uitvoeringsprogramma's en -plannen. Voorzover deze uitvoeringsprogramma's en -plannen te maken hebben met de wateropgave is er in veel gevallen sprake van het ingrijpen en veranderen van de fysieke ruimte in een bepaald gebied door het HHNK, maar ook door andere partijen (Studie "Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier" en Raamplan bescherming tegen wateroverlast Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoofdstuk 4).

ROP'ers leveren een bijdrage aan beleidsontwikkeling, advisering, het implementeren van beleid en het maken van ruimtelijke ontwerpen. Aan het ingrijpen en veranderen van de fysieke ruimte in een bepaald gebied (op beleids- en ontwerpniveau) is er een belangrijke rol weggelegd voor een ROP'er.

4. RUIMTELIJKE WATEROPGAVE

4.1 Algemene inleiding

De wateroverlast in de jaren negentig heeft de discussie over de veiligheid van het watersysteem op zowel rijks- als provinciaal- en waterschapniveau aangescherpt.

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW, 2003) zijn zodoende afspraken gemaakt over de aanpak van wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit voor de komende jaren. Het Rijk, de provincies, waterschappen en de gemeenten moeten namelijk inspelen op veranderende omstandigheden, zoals klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling en de toename van verhard oppervlak. Dit wordt de wateropgave genoemd en is erop gericht de watersystemen in 2015 op orde te brengen en te houden voor de jaren daarop. Het beleid dat zich met deze materie bezighoudt wordt aangeduid als 'Waterbeheer van de 21e eeuw' (WB 21).

4.2 Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier

Om invulling te geven aan het beleid van WB 21 op waterschapsniveau zijn in 2001 de waterbeheerders (in 2003 samengegaan in Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) met de provincie Noord-Holland de studie "Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier" (BWN) opgestart. De BWN-studie moet een antwoord bieden op de vraag: "Hoe goed zijn de polders en afwateringsgebieden in het Hollands Noorderkwartier beschermd tegen wateroverlast en hoe goed moeten ze worden beschermd tegen wateroverlast"³.

De BWN-studie heeft tot doel het vergroten van inzicht in de bescherming tegen wateroverlast in het gebied Hollands Noorderkwartier en het samenstellen van een maatregelenpakket om de bescherming tegen wateroverlast te verbeteren.

Dit wordt gerealiseerd door:

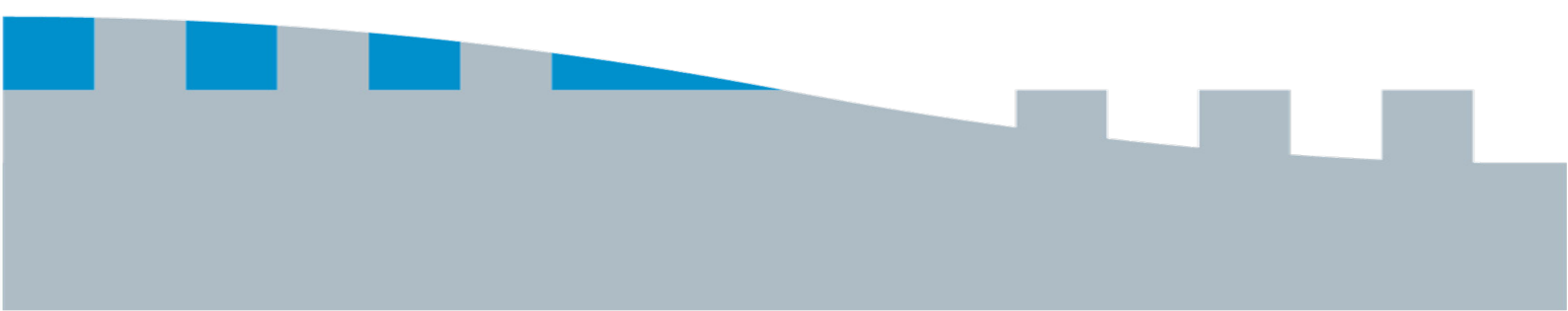
- Een maatschappelijk geaccepteerde norm op te stellen voor de kans op het doorbreken van boezemkaden en de kans op wateroverlast in polders ten gevolge van neerslag;
- Het risico van wateroverlast in kaart te brengen en een maatregelenpakket te formuleren om "de zwakste schakels" in het systeem te versterken;
- Relevante informatie te verstrekken aan derden voor de gewenste afstemming met de inrichting en ruimtelijke ordening.

4.2.1 Toetsingskader en normering polders

Voor het bepalen van de te nemen maatregelen tegen wateroverlast is een toetsingskader nodig. Dit toetsingskader wordt vastgelegd met normen. In het kader van de BWN-studie zijn de normen als vertrekpunt gekozen om knelpunten in het watersysteem op te sporen.

Het faalmechanisme dat wordt aangehouden met betrekking tot wateroverlast is wanneer sprake is van een stijging van de waterstand boven een toelaatbaar maximum als gevolg van hevige neerslag. Wanneer de berging en afvoercapaciteit niet voldoende zijn treden hoge waterstanden op waardoor het watersysteem kan falen en overlast en schade kan ontstaan. Het watersysteem faalt bij inundatie (wanneer het water op het maaiveld komt), maar ook al eerder wanneer het waterpeil in de watergangen zodanig stijgt dat de ontwatering van landbouwgronden of de riolering wordt belemmerd (beperkte afwatering).

3 Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier, hoofdrapport, maart 2004. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Provincie Noord-Holland.

In de BWN-studie worden zowel normen voor inundatie als normen voor wateroverlast gehanteerd. Een poldersysteem moet in principe voldoen aan beide normen, waarbij achteraf één van beide maatgevend zal zijn. Het ontstaan van inundatie door beperkte ontwateringsmiddelen (drainage en dergelijke) zelf valt buiten deze studie, aangezien dit geen primaire verantwoordelijkheid van de waterbeheerder is.

Het vaststellen van een geschikte normering is de laatste jaren sterk in beweging. In het verleden werden normen gehanteerd voor de bemalingscapaciteit of het percentage open water. Tegenwoordig wordt een norm voor de faalkans gebruikt. Op basis hiervan kan vervolgens het percentage open water en de bemalingscapaciteit worden herleid, rekening houdend met gebiedspecifieke factoren als drooglegging, drainage, grondsoort en grondgebruik.

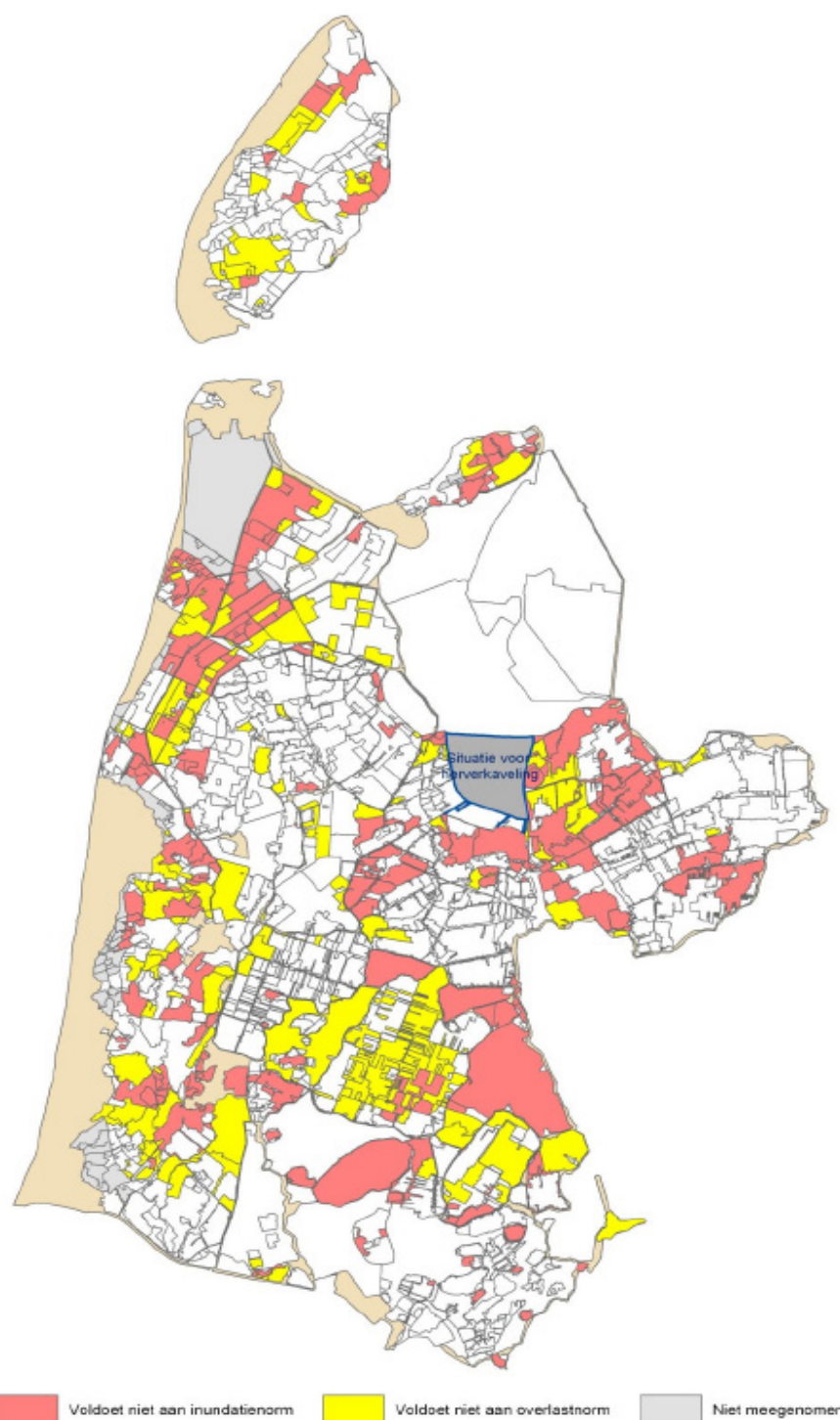
4.2.2 Knelpunten en systeemgedrag polders

Om te kunnen beoordelen of het waterhuishoudkundige systeem van Hollands Noorderkwartier voldoet aan de normen moet een toetsing plaatsvinden. Om deze toetsing uit te voeren moet bekend zijn hoe hoog de waterstanden in de peilvakken kunnen stijgen bij een bepaalde herhalingstijd.

Het projectgebied Hollands Noorderkwartier bestaat uit tal van bemalingsgebieden, die zijn onderverdeeld in 1770 peilvakken. Om de waterstanden in de peilvakken goed te beschrijven zijn per peilvak ongeveer 100 kengetallen nodig.

Voor het in beeld brengen van het systeemgedrag zijn uitgebreide modelsimulaties nodig. Om de kans op bepaalde waterstanden te bepalen is gebruik gemaakt van de bijna 100-jarige neerslagreeks en verdampingsreeks. De berekende maximale waterstanden zijn vervolgens bewerkt tot een waterstand overschrijdingskans grafiek. Op deze wijze is voor elk peilvak een unieke relatie gevonden tussen de waterstandstijging en de kans op overlast als gevolg daarvan.

Voor elk peilvak is de berekende waterstandstijging getoetst aan de werknormen voor de huidige situatie en voor de verwachte klimaatwijzigingen in 2050 (zie figuur 2, volgende pagina).

figuur 2 Toetsing van het systeemgedrag (2050 middenscenario) aan de normen van inundatie (Nationaal Bestuursakkoord Water) en overlast (WaterBeheersPlan 2) (bron: Geoweb HHNK).

4.3 Raamplan bescherming tegen wateroverlast HHNK

Het bestuur van het HHNK heeft op 28 april 2004 besloten de aanpak van de wateroverlast (waterk-wantiteit) prioriteit te geven. Deze opgave is uitgewerkt in het Raamplan bescherming tegen wateroverlast Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (6 juli 2005).

De aanpak van het hoogheemraadschap vindt plaats binnen de door de provincie Noord-Holland gestelde kaders, die onder woorden zijn gebracht in de deelstroomgebiedvisie 'Noorderkwartier' en de daaropvolgende nota 'Evenwichtig Omgaan met Water'⁴.

Het raamplan is in de eerste plaats een overzichtsdokument voor het hoogheemraadschap. In het raamplan is een overzicht gegeven van de gebieden die, in verband met (toekomstige) wateroverlast, moeten worden aangepakt. Ook is inzicht gegeven in mogelijke maatregelpakketten, oplossingsrichtingen en kosten die deze met zich meebrengen. Het raamplan vormt dan ook een basis voor de begroting en meerjarenraming van het hoogheemraadschap.

In de tweede plaats is het raamplan bedoeld voor de partners van het HHNK (gemeenten, WLTO, agrariërs, provincie en terreinbeheerders) met wie, vaak in samenwerking, uitvoering wordt gegeven aan het programma waarvoor in de raamplannen de eerste aanzet is gegeven.

In de derde plaats is het raamplan bedoeld voor maatschappelijke belangengroepen die geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen in het waterbeheer.

Het HHNK heeft naar aanleiding van de gekozen prioriteit met betrekking tot de aanpak van wateroverlast ruim 220 poldersystemen binnen haar beheergebied getoetst (in een zogenaamde Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier-studie, BWN-studie 2001-2004) aan de landelijke normen en geconstateerd dat in ca. 121 polders maatregelen nodig zijn om in de toekomst wateroverlast te voorkomen. De resultaten van de BWN-studie vormen het vertrekpunt voor de knelpuntanalyse en de uitwerking van de te nemen maatregelen in projecten op polderniveau.

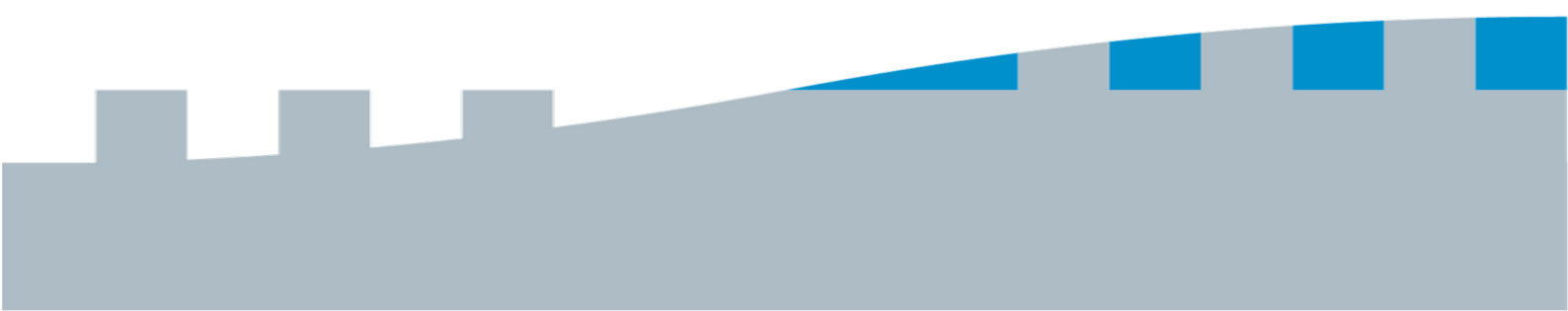
4.3.1 Algemene uitgangspunten en randvoorwaarden voor het raamplan.

Nota 'Evenwichtig omgaan met water'

Bij de uitwerking van de wateroverlast wordt kleinschalig begonnen in het poldersysteem. De bestaande berging wordt beter benut met een verbeterd stuwbeheer en kleinschalige verruiming van het watersysteem. Vergroting van de gemaalcapaciteit is ook een onderdeel van de oplossingsrichtingen. Één en ander binnen de randvoorwaarden van het beleid van de provincie Noord-Holland, zoals vastgelegd in de nota 'Evenwichtig omgaan met water'.

Demping is graven (compenseren)

Dat er nu peilgebieden zijn die niet aan de werknormen voldoen kan te maken hebben met het feit dat de huidige watersystemen in het (recente) verleden niet zijn aangelegd conform deze werknormen. In nieuwe situaties gaan de werknormen een rol vervullen als ontwerpnorm. Deze ontwerpnormen worden in de watertoets opgenomen. Daar waar gebieden nu ruim of goed aan de normen voldoen, is het met het oog op toekomstige ontwikkelingen van groot belang dat het systeemgedrag gehandhaafd blijft. Dat betekent

onder andere dat het uitgangspunt voor alle watersystemen is: 'dempen is graven'.

Klimaatscenario/Middenklimaatscenario

Dit scenario, opgesteld door het KNMI voor de Nederlandse situatie, geeft aan met welke toename van temperatuur en neerslag we in de komende vijftig jaar rekening moeten houden. Er is echter ook een maximumscenario waarin de ontwikkelingen minder rooskleurig zijn. Indien met geringe extra inspanning geanticipeerd kan worden op de klimaatverandering volgens het maximumscenario moet daarop ingespeeld worden.

Boezemsystemen

Het raamplan richt zich op kleinschalige maatregelen in de poldersystemen. De problemen van de polder worden opgelost in de polder. Er wordt niet uitgegaan van aanpassingen van de boezemsystemen. Uit een eerdere studie van het hoogheemraadschap is gebleken welke maatregelen op de boezem worden uitgevoerd om deze op orde te houden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit moet volgens de Europese Kaderrichtlijn Water in 2015 op orde zijn. De precieze voorschriften daarvoor zijn in 2009 bekend gemaakt in het stroomgebiedbeheersplan. Het HHNK begint met de aanpak van de wateroverlast en (werk met werk makende) verbetert ook het de waterkwaliteit meteen op die plaatsen waar het watersysteem op orde wordt gebracht. Daarmee zorgt het HHNK ervoor dat ook de opgave, opgelegd door de Kaderrichtlijn Water, voor dit onderdeel geïntegreerd wordt in het beheer.

Droogtebestrijding en watertekort

Het raamplan richt zich niet direct op droogtebestrijding en situaties met watertekort. Wel zullen kansen om maatregelen voor bescherming tegen wateroverlast te combineren met maatregelen ter bestrijding van droogte, zoveel mogelijk worden benut.

Partners in projecten

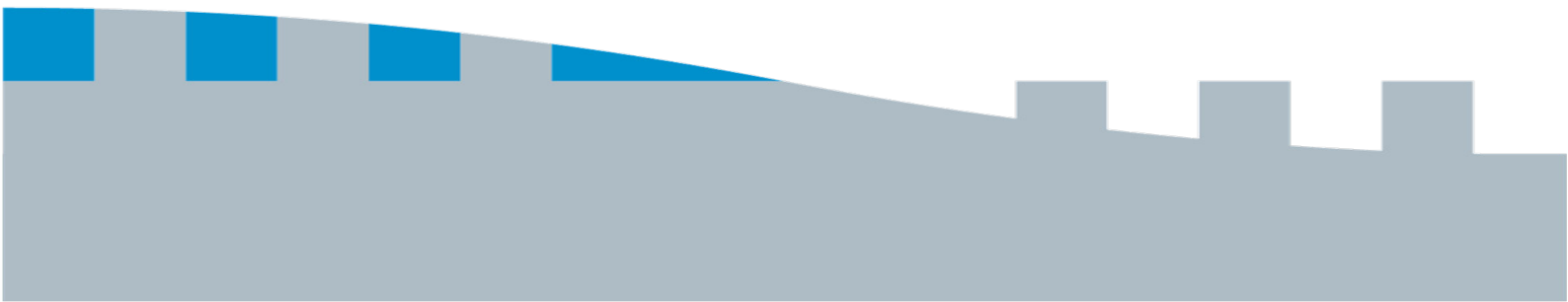
Voor de uitvoering van maatregelen sluit het HHNK zoveel mogelijk aan op lopende initiatieven en projecten in het gebied. In veel gevallen zal actief naar samenwerking worden gezocht.

Kostenefficiëntie

Het op orde brengen van de watersystemen in het Noorderkwartier is een kostbare aangelegenheid, die een zware wissel trekt op de financiële draagkracht van het hoogheemraadschap. Voor het op orde brengen van de watersystemen trekt het bestuur van het hoogheemraadschap tot 2015 een bedrag van circa € 100.000.000,-- uit. Daarbij geldt als randvoorwaarde dat een kostenefficiënte invulling wordt gegeven aan de wateropgave.

4.3.2 Beheerdersoordeel

Uitgangspunt van dit raamplan is de BWN-studie. Hoewel tijdens de BWN-studie al regelmatig overleg met de beheerders is gevoerd, zijn bij aanvang van de opstelling van het raamplan de resultaten nog eens door de beheerders getoetst. Dit kan ertoe geleid hebben dat nog enkele polders zijn toegevoegd aan de lijst met gebieden die niet aan de norm voldoen die uit de BWN-studie naar voren kwam. De reden daarvoor is dat de beheerders van mening zijn dat ook in die polders een relatief groot risico op wateroverlast bestaat

en daarom moeten worden meegenomen in het raamplan.

4.3.3 Geluiden uit het gebied

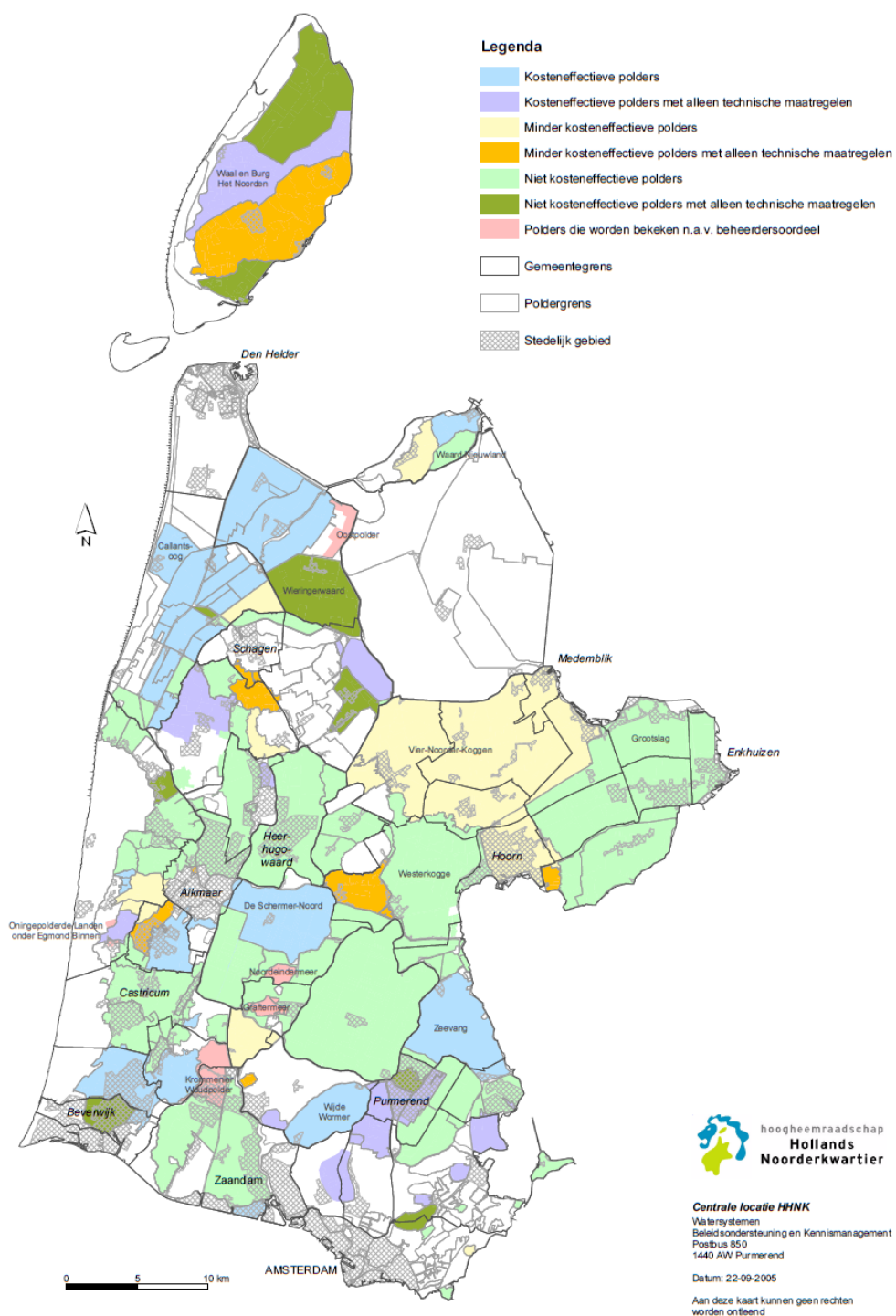
De berekende knelpunten worden niet alleen door de waterbeheerder beoordeeld. Ook de mening van overige belanghebbenden kan een rol spelen bij de afweging om knelpunten aan te pakken en de manier waarop dat gebeurt. Daarom is voor alle polders waar ruimtelijke maatregelen zijn voorzien, in een paragraaf 'geluiden uit het gebied' weergegeven welke opmerkingen en suggesties via de expertisegroep zijn gemaakt bij de knelpunten en maatregelpakketten.

4.3.4 Waterkwaliteit

Per polder is ingeschat of de realisatie van extra open water een gunstig effect kan hebben op de waterkwaliteit. Het effect van de maatregelen op de waterkwaliteit komt het best tot uiting in een verandering van de biodiversiteit. Voor elk poldergebied is een inschatting gemaakt van de mate waarin de biodiversiteit wordt verrijkt door het graven van extra open water.

Voor de polders die niet aan de waterkwantiteitsnormen voldoen omvat het raamplan een indeling in drie groepen, op basis van de Kosten / Baten (K/B) oftewel investering versus schadeberekening, verhoudingen van de maatregelpakketten. Deze indeling is gemaakt op basis van de maatregelen die in de BWN-studie zijn geformuleerd. Het definitieve maatregelenpakket wordt in samenwerking met het gebied opgesteld. De indeling in de drie groepen bepaalt de mate waarin het hoogheemraadschap proactief aan de slag gaat met de uitvoering van maatregelen in een polder. De indeling van de drie groepen polders is als volgt:

1. Polders waar kosteneffectief aan de slag kan worden gegaan (zie figuur 3, volgende pagina)
Dit zijn polders met een K/B-verhouding van 0 tot 5. De maatregelen in deze polders leveren een grote risicoreductie op. In deze polders neemt het HHNK het initiatief om maatregelen uit te voeren. De technische maatregelen horen bij de taak van het HHNK. Voor ruimtelijke maatregelen zal naar partners worden gezocht, omdat daarbij vaak meer belangen spelen.
2. Polders waar maatregelen minder kosteneffectief zijn (zie figuur 3, volgende pagina)
Dit betreft polders met een K/B-verhouding van 5 tot 10. Omdat de baten (risicovermindering) in een tamelijk ongunstige verhouding tot de kosten staan, zullen deze polders alleen in combinatie met andere belangen worden aangepakt (meervoudig ruimtegebruik). Indien de maatregelen ter vermindering van het risico van wateroverlast namelijk onderdeel vormen van een groter plan met bredere doelstellingen, kan de totale kosteneffectiviteit toch gunstig zijn. Het HHNK wilt in deze polders participeren in plannen en initiatieven van derden.
3. Polders waar maatregelen niet kosteneffectief zijn (zie figuur 3, volgende pagina)
Voor deze polders is de K/B-verhouding groter dan 10. In verhouding tot de risicovermindering zijn de maatregelen hier dermate kostbaar dat het zelfstandig uitvoeren van maatregelen maatschappelijk niet verantwoord lijkt. Zelfs bij integratie in een breder plan zal de kosteneffectiviteit naar verwachting niet gunstig zijn. Het HHNK maakt daarom een pas op de plaats met het uitvoeren van de maatregelen en wil eerst verkennen of andere (creatieve) oplossingen mogelijk zijn. Hierbij valt te denken aan mogelijkheden om functies te wijzigen, risico's af te kopen of in overleg met het gebied een groter risico op wateroverlast te aanvaarden. Dit kan het HHNK alleen in nauw overleg en samenwerking met provincie en gemeenten, maar vooral met bewoners en gebruikers van het gebied.

figuur 3 Aanpak Wateropgave (bron: Geoweb HHNK)

4.4 Conclusie

Vanuit wet- en regelgeving en daaruit voortkomend beleid is bepaald dat op basis van klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling en de toename van verhard oppervlak anders moet worden omgegaan met water. Het HHNK heeft hiervoor een BWN-studie uitgevoerd om het inzicht in de bescherming tegen wateroverlast in het beheergebied te vergroten en/of een maatregelenpakket samen te stellen om de bescherming tegen wateroverlast te verbeteren. Op basis van deze studie heeft het HHNK middels het Raamplan bescherming tegen wateroverlast Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besloten de aanpak van de wateroverlast (waterkwantiteit) prioriteit te geven boven de aanpak van waterkwaliteit.

Op basis van enkele uitgangspunten en randvoorwaarden heeft het HHNK een strategie ontwikkeld dat bepaald op welke manier en in welke mate het HHNK aan de slag gaat met de uitvoering van maatregelen in een polder (actief of passief).

Al de maatregelen zijn gestoeld op het creëren van extra berging voor water in de gebieden waar het probleem zich voordoet danwel dat de huidige functies in het probleemgebied worden gewijzigd, risico's worden afgekocht of in overleg met het gebied een groter risico op wateroverlast wordt aanvaard.

Het creëren van extra berging door het HHNK als initiatiefnemer danwel door een andere partij (en het HHNK als “plan toetser”) kan op verschillende manieren tot stand worden gebracht: vergroting van het gemaalcapaciteit, aanleggen van natuurvriendelijke oevers, maar ook het creëren van waterberging in het landelijk -en stedelijk gebied.

De afdeling Planvorming en het cluster Watersystemen heeft onder andere tot taak de maatregelen omtrent het creëren van extra berging nader uit te werken. De werkzaamheden omtrent het creëren van waterberging vallen binnen het domein waarin een ROP'er, gezien het beroepsprofiel (hoofdstuk 2), werkzaam is.

5. PROCESSTAPPEN BINNEN DE WATEROPGAVE EN HET AANDEEL VAN EEN ROP'ER

In het voorgaande hoofdstuk (4 Ruimtelijke wateropgave) zijn de kaders, het onderzoek en de strategie van het HHNK met betrekking tot de te nemen maatregelen om wateroverlast nu en in de toekomst tegen te gaan beschreven.

In dit hoofdstuk worden de processtappen binnen een 'bergende' wateropgave beschreven. Hierbij is, door de in de voorgaande hoofdstuk beschreven studies, al duidelijk in welke polders oplossingsmaatregelen nodig zijn (de manier(en) waarop en de kwantiteit daarvan) voor het tegen gaan van wateroverlast.

5.1 Vasthouden, bergen en afvoeren

De oplossingsmaatregelen van het watersysteem kunnen worden onderverdeeld in de door de commissie waterbeheer 21ste eeuw geformuleerde richtlijn; "Vasthouden", "Bergen", "Afvoeren"⁵.

Vasthouden

In eerste instantie word getracht overtollig water zoveel mogelijk (bovenstrooms) vast te houden, zodat de beschikbare berging- en afvoercapaciteit van het gehele watersysteem optimaal wordt benutten. De oplossingsmaatregelen hiervoor zijn bijvoorbeeld het aanpassen van bestaande stuwen (drempelhoogtes) of het automatiseren van stuwen ('slimme' stuwen).

Bergen

Een tweede oplossingsmaatregel is het uitbreiden van het waterbergend vermogen van een deel van het watersysteem op de meest effectieve locaties. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleggen van natuurvriendelijke/duurzame oevers, het verbreden van waterlopen en het aanleggen van nieuwe waterbergingsgebieden.

Afvoeren

Voor de polders die rechtstreeks lozen op het buitenwater (IJsselmeer, Markermeer, Noordzee) of polders die een relatief kleine bemalingcapaciteit hebben kan de afvoercapaciteit van de gemalen worden vergroot. Per bemalingsgebied zijn verschillende combinaties mogelijk. De ideale combinatie van vasthouden, bergen en afvoeren is per polder verschillend.

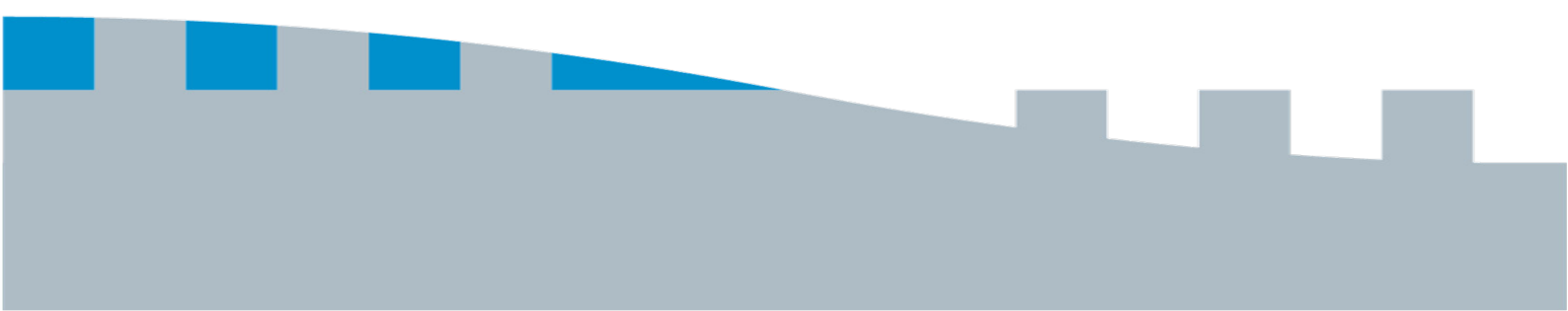
5.2 Bergende wateropgave

De hoofdvraag van het voorliggend onderzoek (onder andere het speelveld en de werkzaamheden van een ROP'er) valt hoofdzakelijk binnen de bergende wateropgave. Zodoende zullen de processtappen van een bergende wateropgave nader belicht worden.

Een bergende wateropgave bestaat uit de volgende stappen:

1. Grondverwerving
2. Grondruil
3. Onderzoeken
4. Inrichtingsschets
5. Samenwerking
6. Procedures
7. Vergunningen

5 De Commissie Waterbeheer 21e eeuw (Commissie Tielrooij) bracht in augustus 2000 advies uit over het toekomstige waterbeleid in Nederland.

8. Subsidies
9. Grondafzet
10. Definitief Ontwerp
11. Overdracht naar Programmabureau

5.2.1 Grondverwerving

Grondverwerving kan passief (een locatie wordt aangeboden door derden) en actief (het HHNK gaat zelf op zoek naar geschikte locatie) plaatsvinden. Voor het verwerven van een locatie wordt eerst gekeken naar de waterstaatkundige mogelijkheden van het gebied (locatie van de grond t.o.v. watersystemen, peilgebied). Vervolgens wordt onderzocht of de betreffende locatie geschikt is voor het faciliteren van meerdere functies (natuur, recreatie, etc.). Tenslotte wordt er gekeken naar de financiële aspecten (waarde van het gebied) en of de plannen van het HHNK met dat gebied kan rekenen op draagvlak.

Intern wordt er het één en ander aan documentatie opgesteld en geregeld (Plan van Aanpak, Budget).

Door externe wordt een taxatierapport van de locatie opgesteld waarna de onderhandelingen met de grondeigenaar kunnen beginnen. De prijs waar overeenstemming met de grondeigenaren is teruggekoppeld naar de opdrachtgevers (intern).

Vervolgens wordt er een koopovereenkomst opgesteld. Verwerving vindt plaats bij een notaris.

5.2.2 Grondruil

Grondruil of ruilverkaveling komt voor in ruim 40 procent van de gevallen bij een bergende wateropgave.

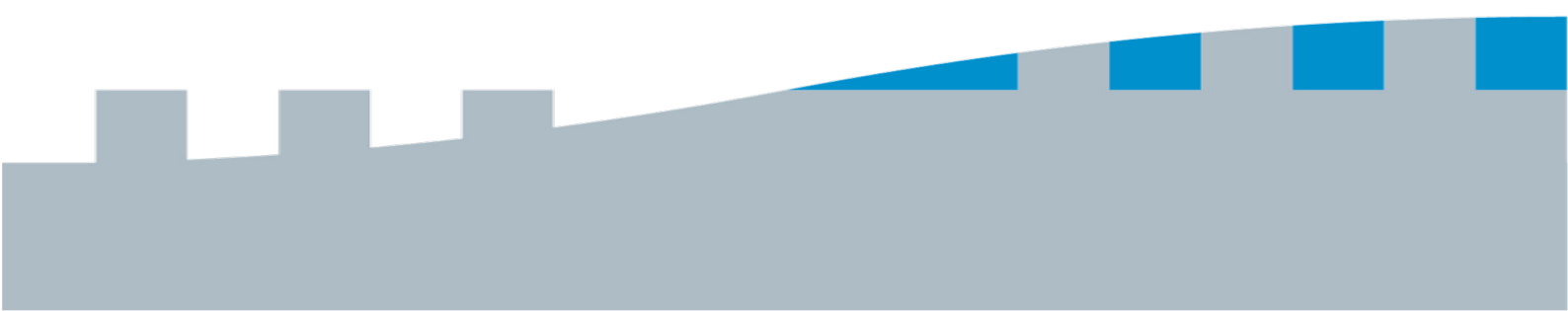
Het HHNK bestudeert alvorens over wordt gegaan tot een aankoop van de locatie of de locatie kan worden geruild met grond van derden. Hiervoor is het zaak dat het HHNK goed op de hoogte is van haar grondeigendommen binnen haar beheergebied.

Ook wordt er onderzoek uitgevoerd naar kavelruil mogelijkheden binnen een polder. Bij dit onderzoek wordt het STIVAS (Stichting ter Verbetering van de Agrarische Structuur) gecontacteerd.

In het geval dat zich een ruilmogelijkheid voordoet is STIVAS de aangewezen instantie voor de begeleiding binnen een ruilverkaveling, vanwege de onafhankelijke positie die het in neemt en de goede contacten met de agrarische sector en andere betrokkenen in het landelijk gebied.

Onderhandelingen kunnen worden gestart zodra vanuit het gebied draagvlak gevonden is voor een kavelruil. Deze onderhandelingen worden, in het geval beide partijen tot een akkoord komen, gevolgd door het opstellen van een ruilovereenkomst. De inhoud van de ruilovereenkomst behoeft de goedkeuring van Dienst Landelijk Gebied (DLG)⁶. DLG ziet er op toe dat alle belangen worden meegenomen binnen het proces van een grondruil/ruilverkaveling.

De uiteindelijke ruiling van gronden en het eigenaarschap worden bij de notaris vastgelegd en gedeponeerd. Na deponatie zijn de gronden officieel van eigenaar gewisseld.

5.2.3 Onderzoeken

Natuurtoets

Voordat het gebied kan worden ingericht danwel een inrichtingsplan voor het gebied kan worden gemaakt is een quickscan flora en fauna nodig (eerste stap bij het bepalen van de effecten van een ruimtelijke ingreep op beschermende flora en fauna). Een dergelijk onderzoek stelt op basis van een locatiebezoek en een bureaustudie vast of er bij de uitvoering van de werkzaamheden sprake is van (de kans op) overtreding van de Flora- en Faunawet.

Archeologisch onderzoek

Vanwege ruimtelijke ordeningprocedures en projectprocedures dienen voor ruimtelijke inrichtingsplannen die de archeologie in de bodem (indien aanwezig) kunnen bedreigen tijdig onderzoek te worden uitgevoerd welke archeologische waarden in het geding zijn. Dit begint aanvankelijk met een bureauonderzoek en kan indien er, waarden worden getraceerd, leiden tot verdere veldonderzoeken.

Bodemonderzoek

De Wet bodembescherming vormt een wettelijk kader voor hoe “wij” in Nederland omgaan met de bodem. Er kunnen veel aanleidingen bestaan tot het uitvoeren van bodemonderzoek, waarbij in geval van bouwactiviteiten, herontwikkeling en aanvraag of milieuvergunning het onderzoek een verplicht karakter heeft. Daarnaast vindt onderzoek vaak plaats bij bijvoorbeeld een (voorgenomen) aankoop van een locatie, om onverwachte toekomstige kosten als gevolg van bodemverontreiniging te voorkomen.

Bij het bodemonderzoek worden de chemische (nutriënten: N, S en K) en fysische (textuur, structuur, hoeveelheid organische stof, CEC en pH) eigenschappen van de bodem onderzocht, onder andere om toepassingsmogelijkheden van de uitkomende grond te bepalen.

KLIC

Om graafschade aan kabels en leidingen in de bodem te voorkomen is er de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION). Het Kadaster is door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) aangewezen als uitvoerende dienst. De Kadaster Dienst KLIC is de schakel tussen gravers en netbeheerders voor de uitwisseling van informatie over kabels en leidingen.

Om graafschade te voorkomen verplicht de WION de grondroerder een Graafmelding te doen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid een Oriëntatieverzoek of Calamiteitenmelding te doen.

Planschade-risicoanalyse

Door nieuwe planologische ontwikkelingen als het creëren van een waterberging kunnen de gebruiks- en bouw mogelijkheden van onroerende zaken in de nabijheid van het project in negatieve zin worden beïnvloed. In dat geval kan sprake zijn van planschade. Ook inkomstenderving door een planologische ontwikkeling kan leiden tot planschade.

In een vroegtijdig stadium, nog tijdens de voorbereiding van de planologische maatregel, richt een risicoanalyse planschade zich dan ook op het inrichtingsplan zelf. Zijn er mogelijkheden om het ontwerp aan te passen of te heroverwegen om zodoende het risico te verminderen.

Wanneer de fase voorbij is dat het plan nog kan worden aangepast, dan kan een risicoanalyse planschade het risico van planschade aangeven en kwantificeren. Op grond daarvan kan de initiatiefnemer beoordelen of de beoogde planontwikkeling economisch uitvoerbaar is.

NGCE

Voor de veiligheid van mens en omgeving dient er voor de uitvoering van (graaf)werkzaamheden een onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van Niet Gesprongen Conventionele Explosieven (NGCE) in de bodem.

*'Go' versus 'No go'*⁷

Op basis van de onderzoeksuitslagen wordt besloten tot het verder uitwerken van de betreffende waterberging-project of dat het wordt stopgezet.

Het processtap 'Onderzoeken' neemt minimaal 4 á 5 maanden in beslag. Dit is onder andere afhankelijk van het wel of niet uitvoeren van eventuele vervolgonderzoeken.

5.2.4 Inrichtingsschets

In het geval van een 'Go' bij het processtap Onderzoeken (5.2.3) wordt er een projectteam samengesteld (bestaande uit interne en/of externe leden waarbij taken, risico's, financiën en verantwoordelijkheden worden bepaald).

De onderzoeksuitslagen en de uitgangspunten/doelen die het HHNK heeft gesteld bij een waterberging-project moeten leiden tot het maken van een inrichtingsschets (voorzien van een ruimtelijke onderbouwing). Van het ontwerp en de geformuleerde onderbouwing wordt een beheerplan opgesteld.

Op basis van het ontwerp en het beheerplan worden een kostenraming (investeringsraming en beheersraming) gemaakt.

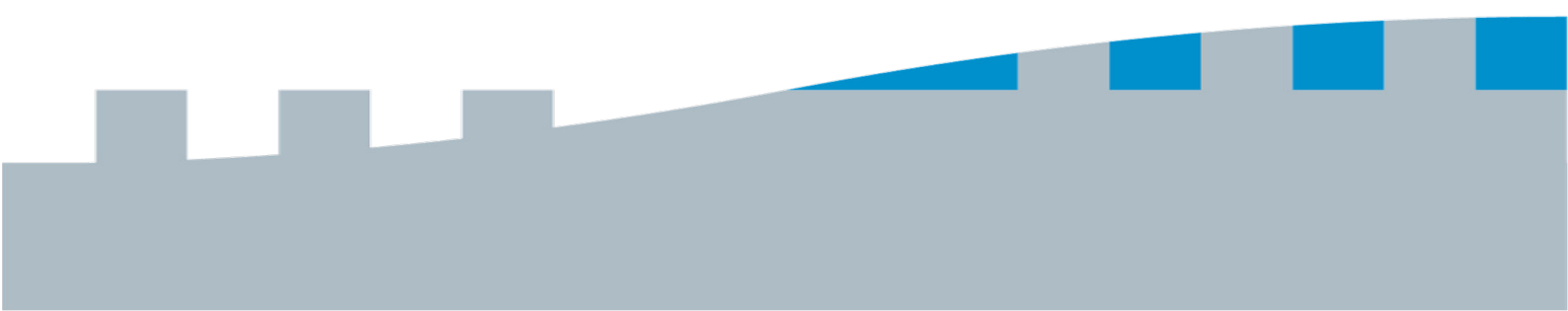
Het doorlopen van dit proces neemt minimaal 4 maanden in beslag. Dit heeft onder andere te maken met het gegeven dat het processtap 'Samenwerking' (5.2.5) vaak voor een gedeelte al in dit processtap plaatsvindt (het samenstellen van een projectteam).

5.2.5 Samenwerking

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 (Ruimtelijke wateropgave) wordt er door het HHNK actief gezocht naar mogelijke partners in het gebied voor de totstandkoming van waterbergende maatregelen.

In het geval een samenwerkingspartner wordt gevonden wordt er een samenwerkingsovereenkomst gemaakt. In zo een overeenkomst worden de volgende zaken overeengekomen:

- Projectorganisatie (samenstelling van het team);
- Realisatie (globale omschrijving van de doelstelling(en) en de inrichting van het project);
- Uitvoering (verdeling van de werkzaamheden);
- Grondafzet (wat gebeurt er met overgebleven grond);
- Beheer (verdeling van het beheer en onderhoud);
- Financiën (wie betaald wat);

- Communicatie (wie communiceert naar buiten/derden toe en op welke manier);
- Aansprakelijkheid (verdeling van verantwoordelijkheden).

Vaak vind deze processtap al (voor een gedeelte) plaats bij het processtap 'Inrichtingsschets' (5.2.4). Afhankelijk daarvan neemt deze stap 0 tot en met 4 maanden in beslag.

5.2.6 Procedures

De ontwikkeling van een gebied voor waterberging past niet altijd binnen bestaand provinciaal -en gemeentelijk ruimtelijk beleid. Hiervoor moet een ruimtelijke ordeningprocedure worden doorlopen.

Sinds 1 oktober 2010 is de ruimtelijke ordeningprocedure ordentelijker geregeld. De Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) is namelijk van kracht geworden. Veel losse vergunningen (voor (ver)bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu) zijn vervangen door de omgevingsvergunning. In de omgevingsvergunning zijn naast gemeentelijke verordeningen ook de verordeningen van provincies en waterschappen opgenomen.

Het projectbesluit en een aantal ontheffingen van het bestemmingsplan zijn in de Wabo opgenomen en daarmee ook onderdeel van de "omgevingsvergunning" geworden. Alle procedurele en inhoudelijke bepalingen zijn overgegaan naar de Wabo, het zogenaamde "afwijkingsbesluit" of "omgevingsafwijkingsbesluit" (art. 2.12, lid 1 aanhef en onder a, onder 30).

Het afwijkingsbesluit is de opvolger van het projectbesluit (ex artikel 3.10 Wro (oud)) en wordt daarom wel het 'projectafwijkingsbesluit' genoemd. Een belangrijk verschil met het projectbesluit Wro is, dat het afwijkingsbesluit het bestemmingsplan niet buiten toepassing verklaart, maar het slechts een eenmalige toestemming is om van het vigerende bestemmingsplan af te wijken.

De Wabo maakt het dan ook mogelijk om in één omgevingsvergunningaanvraag meteen een afwijking van het bestemmingsplan aan te vragen, indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.

In een omgevingsvergunning kan in tegenstelling tot daarvoor één aanvraag ingediend worden voor alle facetten van een project (ontgronding, milieu en dergelijke) bij één bevoegd gezag; de gemeente. De gemeente zorgt vervolgens voor het doorsturen van de aanvraag naar de andere bevoegde overheden. Dit zorgt ervoor dat de aanvraag bij al de bevoegde overheden min of meer gelijktijdig aan komt.

Hoe omvangrijker een project des te meer procedures het moet volgen bij de verschillende bevoegde overheden. Dit is een aspect wat door de komst van de Wabo ongewijzigd is gebleven. Dit betekent dan ook gelijk dat het beslistermijn per onderdeel van de omgevingsvergunning sterk kan variëren. Het is dan ook van belang om in een voorstadium van het project te bekijken voor welke onderdelen een omgevingsvergunning voor moet worden aangevraagd en wat het beslistermijn daarvan is.

Opstellen planschadeovereenkomst

De Wabo bepaalt, dat indien een activiteit in strijd is met (onder meer) het geldende bestemmingsplan, maar niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en voorzien kan worden van een goede ruimtelijke

onderbouwing een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd en verleend alvorens met de uitvoeringswerkzaamheden mag worden begonnen.

Het Besluit omgevingsrecht (Bor) bepaalt vervolgens dat op deze omgevingsvergunning een aantal artikelen uit het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) van overeenkomstige toepassing zijn, waaronder een motivering van de uitvoerbaarheid van het plan.

Een planschadeovereenkomst is een financiële motivering van de uitvoerbaarheid van het plan. De essentie van zo een overeenkomst is dat de initiatiefnemer van het plan geheel of gedeeltelijk de kosten van planschade (waaronder aan derden) draagt.

Peilbesluit procedure

Indien het plan onder andere behelst dat het peil van het oppervlaktewater wordt veranderd, dan dient er een nieuw peilbesluit te worden genomen door het HHNK.

De lengte van de te doorlopen procedures is 6 tot 12 maanden.

5.2.7 Vergunningen

Voordat over wordt gegaan tot definitieve aanleg van een inrichtingsplan dienen eerst de noodzakelijke vergunningen te worden aangevraagd en, niet onbelangrijk, verleend.

De laatste jaren is met betrekking tot wet- en regelgeving veel veranderd. Zo is er de Waterwet (dat bestaat uit een samenvoeging van 8 wetten) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (voegt circa 25 verschillende bouw-, milieu-, natuur- en monumentenvergunningen samen tot 1 geïntegreerde vergunning; de Omgevingsvergunning).

Door het samenvoegen en integreren van wet- en regelgeving en vergunningen kan dan ook worden volstaan met het aanvragen van twee vergunningen, te weten: de Omgevingsvergunning en de Watervergunning. In deze vergunningen worden zodoende alle aspecten geregeld.

Het verkrijgen van de benodigde vergunningen duurt minimaal 6 maanden.

5.2.8 Subsidies

Subsidie is een tijdelijke of permanente financiële bijdrage van de overheid (Europa, rijk, provincie, etc.) of een non-commerciële organisatie ten behoeve van het starten of het uitvoeren van een activiteit waarvan het economische belang niet direct voor de hand ligt.

Het krijgen van subsidies is voor de meeste initiatiefnemers van een ruimtelijke ontwikkeling een welkome aanvulling als onderdeel van de financiën voor een ruimtelijk project. Zodoende is het lucratief te onderzoeken naar mogelijkheden tot het verkrijgen van één of meerdere subsidie(s).

Voor het verkrijgen van subsidie gelden een aantal specifieke voorwaarden. Zo zijn er bijvoorbeeld voorwaarden ten aanzien van ondermeer: meervoudig ruimtegebruik (stapeling van functies: natuur, cultuur, recreatie, landbouw, etc.).

Indien het project voldoet aan de gestelde voorwaarden van een betreffende subsidie, kan er een verzoek tot subsidieverlening ingediend bij desbetreffende overheid of non-commerciële organisatie.

De meest voorkomende subsidieverstrekker is de provincie Noord-Holland. Voorbeelden van subsidies die het hoogheemraadschap kan aanvragen met betrekking tot een waterbergend project zijn:

- *Het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)* is een overkoepelende subsidieregeling voor de inrichting van het landelijk gebied en geldt voor projecten op het gebied van natuur, landbouw, recreatie, landschap, bodem, water en sociaaleconomische vitalisering van het landelijk gebied.
- *Subsidie kleine landschapselementen*. Deze subsidieregeling is bedoeld voor bedrijven en instanties die kleine landschapselementen zoals dijken, bomenrijen, heggen en houtwallen willen aanleggen, herstellen of in stand willen houden.
- *Nationaal landschap Laag Holland*. Deze subsidie kan worden verstrekt aan gemeenten, organisaties en instellingen die zich richten op het beheer van landschap en natuur en/of het verbreden en verduurzamen van landbouw en organisaties die werkzaam zijn op het gebied van toerisme en recreatie. De subsidie is bedoeld voor activiteiten die gericht zijn op de voorbereiding van projecten en ingrepen met als doel het versterken van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Laag Holland.

Subsidies hebben echter een vooraf beperkt vastgesteld budget. Bovendien zijn er naast het HHNK meerdere instanties/organisaties die een beroep willen doen op eenzelfde subsidie. Om in aanmerking te komen voor subsidieverstrekking is het dan ook zaak hoog op de agenda van de subsidieverstrekker te komen. Om dat te bewerkstelligen wordt er blijvend gelobbyd voor het betreffend project.

5.2.9 Grondafzet

Voor het inrichten van een gebied voor waterberging wordt altijd grond afgegraven. Van het afgegraven grond blijft na hergebruik (in het plangebied zelf) een substantieel deel over. De overgebleven grond wordt vaak gebruikt om laag gelegen gronden van derden op te hogen.

In deze voorfase van de definitieve inrichting/aanleg worden oriënterende gesprekken gevoerd met de omgeving om te kijken of een derde partij interesse heeft in de overgebleven grond.

De oriënterende gesprekken nemen zo een ongeveer een maand in beslag.

5.2.10 Definitief Ontwerp

Het inrichtingsschets en de kostenraming kunnen worden aangepast als gevolg van onder andere inrichtingsbepalende voorwaarden vanuit de ruimtelijke procedures, de afgegeven vergunningen, de afgegeven subsidiebeschikkingen en afspraken afkomstig van de grondafzet.

Indien er sprake is van beperkte inrichtingsbepalende voorwaarden vanuit de invalshoeken, dan is de gemaakte inrichtingsschets het definitief ontwerp.

Het Definitief Ontwerp neemt hoogstens een maand in beslag

5.2.11 Overdracht naar Programma Bureau

Het definitieve ontwerp en alle bescheiden worden aan het eind opgeleverd aan het Programma Bureau (PB). De overdracht van het definitieve ontwerp van de afdeling Planvorming naar PB wordt vergezeld met een Programma van Eisen (PvE).

Zo een PvE is een document waarin de randvoorwaarden (eisen) van het planvormingstraject zijn vastgelegd. Het PvE is geschreven om duidelijkheid te verschaffen aan hen die daaraan verder gaan werken en weten aan welke voorwaarden de inrichting behoort te voldoen.

Het PvE wordt gebruikt als leidraad voor de aanbestedingsprocedure. De bedoeling van een PvE is niet om op detailniveau de werkzaamheden specifiek te behandelen, maar om de randvoorwaarden en de grenzen te definiëren voor een waterbergingsproject (ruimtelijk functioneel PvE).

5.3 Het aandeel van een ROP'er

Wanneer de inhoud van de beroepscompetenties van een ROP'er worden vergeleken met de te verrichten werkzaamheden binnen de te doorlopen stappen binnen een bergende wateropgave, vallen grote raakvlakken op.

Bij het verwerven van grond (5.2.1) zijn met name de tussenstappen: *onderzoek naar geschiktheid van betreffende locatie voor het faciliteren van meerdere functies, de financiële aspecten (globale waarde van het gebied) en het bestuderen van draagvlak van derden op de plannen van het HHNK* gepaste werkzaamheden voor een ROP'er.

Voor de bovenbeschreven werkzaamheden passen zodoende de competenties: *Beleid vormen (1), uitvoeren van planologisch onderzoek (5) en het berekenen en beheren van financiële plannen (7).*

Bij grondruil/ruilverkaveling (5.2.2) is er voor de ROP'er met name een rol weggelegd voor de werkzaamheden: *het bestuderen van kavelruil mogelijkheden met grond van derden, de communicatie met STIVAS (ruilbegeleider), de mogelijke kavelruiler en derden en de onderhandelingen tussen de partijen (de kavelruilers) en goedkeuring van ruilovereenkomst door DLG.*

Voor de bovenbeschreven werkzaamheden passen zodoende de competenties: *uitvoeren van planologisch onderzoek (5), ontwerpen en begeleiden van een multi-actorenproces (8), communiceren met belanghebbers (9) en het juridisch begeleiden van plannen (10).*

Bij het processtap onderzoeken (5.2.3) is er binnen al de uit te voeren onderzoeken werkzaamheden een rol weggelegd voor de ROP'er. Hierbij gaan de werkzaamheden niet zo zeer over het zelf uitvoeren van deze specialistische onderzoeken (met uitzondering van de Planschade-risicoanalyse), maar om de werkzaamheden daaromtrent (*uitvragen, communiceren met onderzoeker(s), budget, resultaten vastleggen in rapport(en), etc.*). Ook bij de besluitvorming over het wel of niet door laten gaan van een project ('go' versus 'no go') speelt een ROP'er een rol

De competenties: *beleid vormen (1), beleid implementeren (2), adviseren (3), uitvoeren van plano-*

logisch onderzoek (5), berekenen en beheren van financiële plannen (7) en het ontwerpen en begeleiden van een multi-actorenproces (8) sluiten passend aan bij dit processtap.

Bij het maken van een inrichtingsschets (5.2.4) is er een rol weggelegd voor een ROP'er ten aanzien van de werkzaamheden: *implementeren onderzoeksuitslagen en doelen/uitgangspunten van HHNK, maken van ruimtelijke onderbouwing, maken van beheerplan, kostenraming, investeringsraming en beheersraming*. Bij dit processtap wordt vaak ook al een projectteam samengesteld waarin een ROP'er plaats in kan nemen.

De volgende competenties passen zodoende binnen dit processtap: *beleid implementeren (2), adviseren (3), een ruimtelijk ontwerp maken (4), het ontwerpen en begeleiden van een multi-actorenproces (8) en communiceren met belanghebbenden (9)*.

Zoals bij het processtap inrichtingsschets (5.2.4) al is beschreven vind samenwerking (5.2.5) vaak deels al in de voorgaande processtappen plaats. Dit processtap bestaat uit het maken van een samenwerkingsovereenkomst waarbij de volgende zaken worden geregeld: projectorganisatie, realisatie, uitvoering, grondafzet, beheer, financiën, communicatie en aansprakelijkheid.

Conform de beschrijving passen de volgende competenties binnen dit processtap: *het ontwerpen en begeleiden van een multi-actorenproces (8) en communiceren met belanghebbenden (9)*.

De werkzaamheden omtrent een ruimtelijke ordeningprocedure (5.2.6) bestaat uit het inventariseren, implementeren en vertalen van vigerend europees -, rijks -, provinciaal -en gemeentelijk wet- en regelgeving, maar ook vooruitlopend op het aanvragen van een omgevingsvergunning het opstellen van een plan-schadeovereenkomst en indien er sprake is van een peilwijziging van het oppervlaktewater de te volgen peilbesluitprocedure.

Deze werkzaamheden zijn uitermate geschikt voor een ROP'er gezien de daarbij passende competenties: *beleid vormen (1), beleid implementeren (2), berekenen en beheren van financiële plannen (7) en juridisch begeleiden van een plan (10)*.

Voor het inrichten van het gebied naar de wensen van het HHNK (en indien sprake is van samenwerking ook afgestemd op de wensen van instanties/organisaties en derden) dienen vergunningen (5.2.7) te worden aangevraagd.

Het aanvragen van vergunningen, het bepalen van welke vergunningen er dient te moeten worden aan gevraagd, de bij te voegen bescheiden bij de vergunningaanvra(a)g(en) en dergelijke zijn gezien de hier navolgende competenties het werk van een ROP'er: *beleid implementeren (2) en juridisch begeleiden van een plan (10)*.

Vaak wordt er voor de totstandkoming van een project bekeken of het in aanmerking kan komen voor subsidies (5.2.8). Voor de ROP'er is met name een rol weggelegd voor de werkzaamheden: *inventariseren bestaande subsidies, bestuderen van de voorwaarden, de haalbaarheid van de subsidies en het aanvragen daarvan*.

Voor de bovenbeschreven werkzaamheden passen zodoende de competenties: *beleid implementeren (2)*, *uitvoeren van planologisch onderzoek (5)* en *berekenen en beheren van financiële plannen (7)*.

Grondafzet (5.2.9) is een processtap waarbij oriënterende gesprekken worden gevoerd met derden inzake het afzetten van overgebleven grond na inrichting van de locatie.

Deze oriënterende gesprekken zijn in lijn met de volgende ROP-competentie: *communiceren met belanghebbenden (9)*.

In het processtap definitief ontwerp (5.2.10) kunnen de inrichtingsschets en de kostenraming worden aangepast aan de inrichtingsbepalende voorwaarden vanuit de ruimtelijke procedures, vergunningen, subsidiebeschikkingen en afspraken afkomstig van de grondafzet.

Deze werkzaamheden komen overeen met de ROP-competenties: *beleid implementeren (2)*, *een ruimtelijk ontwerp maken (4)* en *het juridisch begeleiden van plannen (10)*.

Het definitief ontwerp en alle aanhangige documenten worden aan het eind opgeleverd aan het Programma Bureau (5.2.11). De oplevering van het definitief ontwerp en betreffende documenten worden vergezeld met een Programma van Eisen (PvE). In een PvE zijn de randvoorwaarden van het planvormingstraject vastgelegd.

De werkzaamheden binnen deze processtap komen overeen met de ROP-competenties: *beleid vormen (1)*, *adviseren (3)* en *het ontwerpen en begeleiden van een multi-actorenproces (8)*.

5.4 Conclusie

Bij al de te doorlopen processtappen binnen de wateropgave komen veel werkzaamheden voor die vanwege overeenkomende competentieomschrijvingen door een ROP'er kan worden uitgevoerd.

Een ROP'er hoort met betrekking tot kennis in meer of mindere mate van alle belangrijke disciplines wat te weten (multidisciplinair). Dat betekent dat met betrekking tot een dergelijk project het van essentieel belang is dat de uit te voeren werkzaamheden binnen zo een project in samenwerking en in afstemming met andere disciplines (rechten, techniek, etc.) tot stand komt. Dit geldt zeker ook voor externe partijen (rechtspersonen en natuurlijke personen).

Één van de belangrijkste rollen voor een ROP'er bij dit proces van een wateropgave is dan ook een dirigerende rol.

6. PRODUCTEN

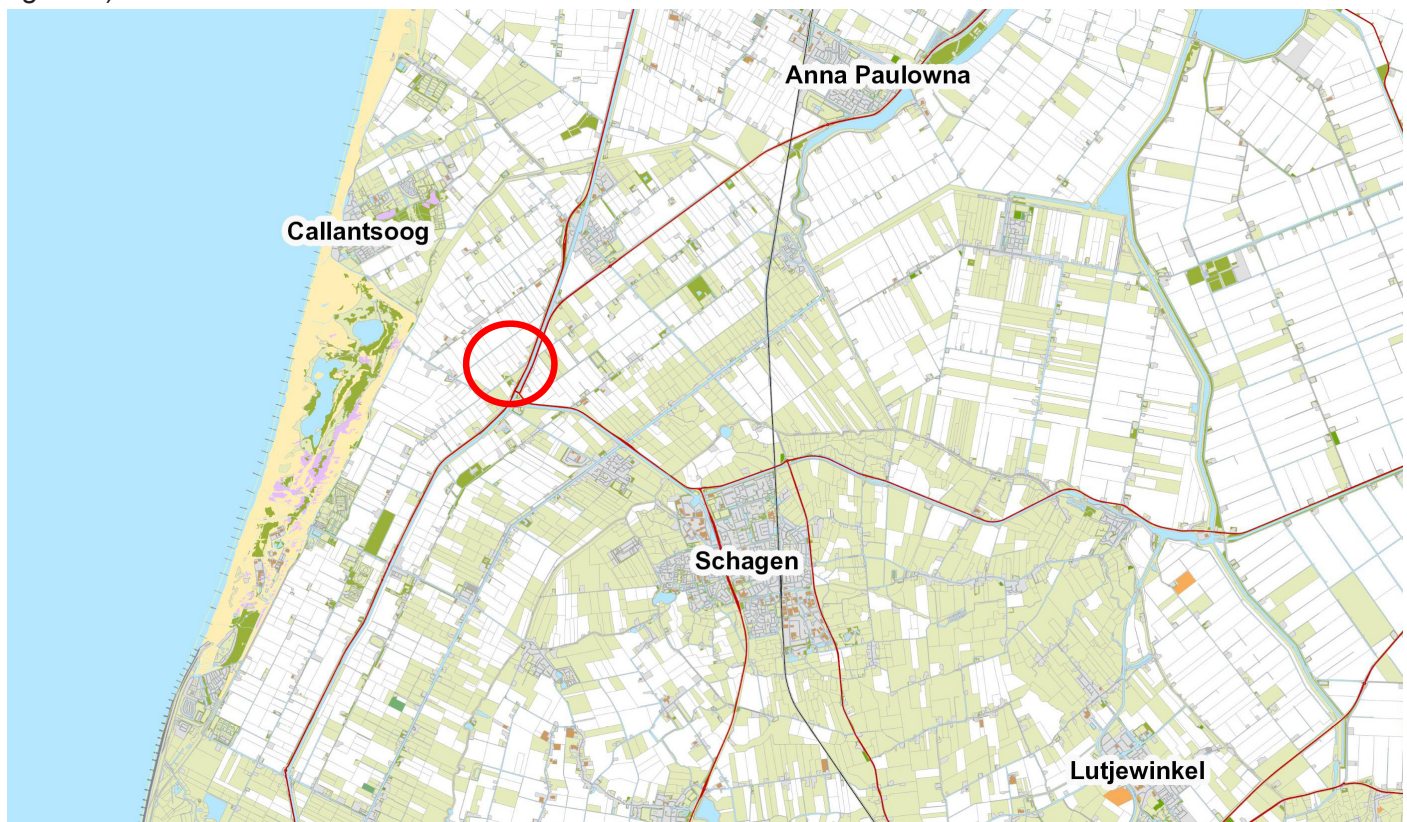
In dit hoofdstuk wordt aan de hand van een aantal documenten (producten) inzichtelijk gemaakt wat voor een bijdrage een ROP'er kan leveren binnen de te doorlopen processen van een bergende wateropgave. Hiermee wordt dan ook één van de twee deelvragen beantwoord.

6.1 Inrichtingsschets

Zoals beschreven in paragraaf 5.2.4 (inrichtingsschets) leiden de onderzoeksuitkomsten en de uitgangspunten/doelen van het HHNK tot een inrichtingsschets (voorzien van een ruimtelijke onderbouwing).

Zo een inrichtingsschets kan worden aangepast als gevolg van onder andere voorwaarden vanuit procedures, verleende vergunningen, subsidieverstrekingen etc. Indien sprake is van beperkte inrichtingsbepalende voorwaarden vanuit de invalshoeken, dan is de gemaakte inrichtingsschets het definitief ontwerp (5.2.10).

Een concreet voorbeeld van een inrichtingsschets is voor het project 'Stolpen'. Het plangebied is gelegen op circa 5 kilometer ten noordwesten van de stad Schagen en ligt tussen de Middel Egalementsloot (ten noordwesten), de Stolperweg (ten zuiden), de Belkmerweg (ten zuidoosten) en de Parallelweg van de Rijksweg A9/N9 (ten noordoosten) in de afdeling Z van de Zijpe- en Hazepolder in de gemeente Zijpe (zie figuur 4).

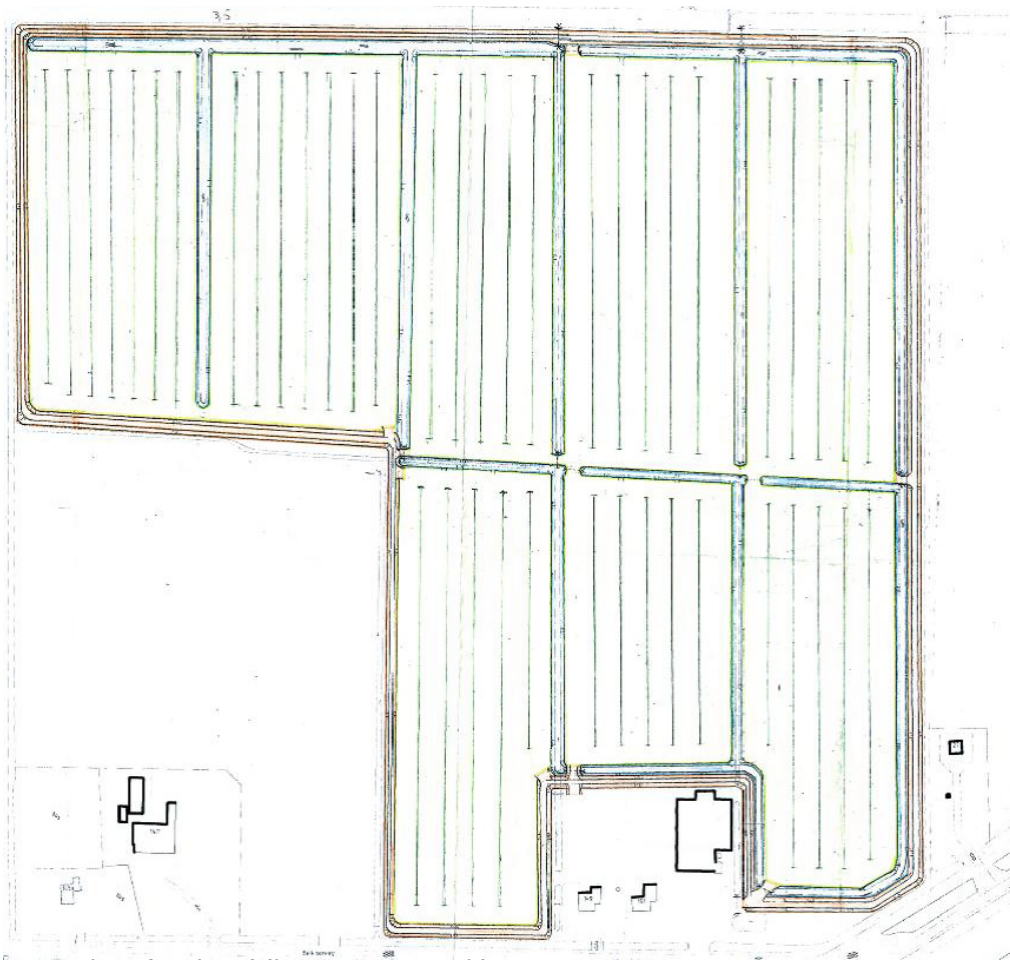

figuur 4: Locatie project 'Stolpen' te Schagerbrug (bron: Geoweb HHNK en eigen werk).

In afdeling Z van de Zijpe- en Hazepolder moet aan de hand van de BWN-studie (zie paragraaf 4.2) in totaal circa 38,4 hectare extra waterberging gerealiseerd worden om in de toekomst wateroverlast te voorkomen. Het plan-gebied 'Stolpen' neemt circa 17 hectare voor zijn rekening.

Figuur 5 laat de inrichtingsschets zien van het project 'Stolpen'. Zoals te zien is het ontwerp nogal terughoudend. Reden hiervan is dat het een calamiteitenberging is, wat wil zeggen dat het gebied niet permanent oppervlakte-water bergt. Ten tijden dat het gebied droog staat kan het gebied extensief agrarisch worden beheerd.

Het omliggend gebied staat bekend om de bollenteelt. Het creëren van een natte berging kan dan op weinig draagvlak van omwonenden rekenen vanwege de aantrekkingskracht van vogels op grote wateroppervlakken (met name ganzen). Om deze reden, maar ook het gegeven dat het gebied geschikt kan worden gemaakt voor het hebben van meerdere functies en de aansluiting op het landschappelijk gebied verklaren dan ook mede het ontwerp van het gebied.

figuur 5: inrichtingsschets 'Stolpen' (bron: eigen werk)

6.2 Projectplan

Een projectplan beschrijft de twee rollen die het HHNK inneemt bij de totstandkoming van een waterbergings-locatie. Aan de ene kant speelt het HHNK de rol als initiatiefnemer van het voorgenomen project (Deel I) en aan de andere kant speelt het HHNK de rol als bevoegd gezag van het voorgenomen project (Deel II). Een projectplan betreft een intern document.

Een voorbeeld van een projectplan is dat van het project 'Eendenkooi' te Wervershoof (zie figuur 6). 'Eendenkooi' ligt in de polder Vier Noorder Koggen (waar conform de BWN-studie in totaal 280 hectare aan waterberging gerealiseerd moet worden) en neemt circa 6 hectare voor zijn rekening. Evenals bij het project 'Stolpen' (6.1) betreft dit een project waarbij het hoogheemraadschap waterberging combineert met extensief agrarisch beheer.

figuur 6: Locatie project 'Eendenkooi' (bron: Geoweb HHNK en eigen werk).

In Deel I van het projectplan worden de verschillende aspecten van het project beschreven. Zo wordt in dit deel de ligging en begrenzing van 'Eendenkooi' aangegeven. Daaropvolgend wordt een beschrijving gegeven van de huidige en gewenste situatie van het projectgebied gegeven, waarin met name de nadruk op de waterhuishoudkundige aspecten ligt. Het profiel van te (ver)graven watergangen, de grootte en hoogteligging van duikers, het al dan niet plaatsen van een stuwconstructie en de manier waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd en dergelijke is een beschrijving van de waterstaatswerken en de werkzaamheden in de paragrafen daarna.

Deel II betreft een procedurele (en veelal juridische) verantwoording van het voorgenomen project. Zo wordt het ontwerp van de 'Eendenkooi' getoetst aan nationaal -, provinciaal -, regionaal -en gemeentelijk beleid, zoals bijvoorbeeld de Nota Ruimte, Nota 'Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw', Flora -en Faunawet, Provinciaal Waterplan 2010-2015 "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren, Structuurvisie Noord-Holland 2040, Provinciaal Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, Ontgrondingenverordening, Waterbeheersplan 4 en bestemmingsplannen.

Een verantwoording is belangrijk voor de juridische houdbaarheid van het plan. Het plan wordt begrensd door relevante wettelijke kaders en beleidskaders en hoort te passen binnen het bestaand beleid op alle schaalniveaus.

Conform bepaald beleid moet voorafgaand aan de inrichtingswerkzaamheden onderzoek worden gedaan naar de archeologische waarden, de aanwezigheid van mogelijk bedreigde flora en fauna, de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven en de huidige kwaliteit van de bodem (grond) van het gebied. Dit onderzoek moet aantonen dat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd onder de huidige omstandigheden of dat aanpassingen aan de inrichting of de uit te voeren werkzaamheden wenselijk is.

Het plan wordt ook getoetst aan het vigerende bestemmingsplan voor dat gebied. Het project 'Eendenkooi' is dat het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Medemblik (zie figuur 7).

In het geval van het project 'Eendenkooi' past de waterberging in zijn geheel in het vigerende bestemmingsplan. Wel blijven de werkzaamheden vergunningplichtig conform het gestelde in de Wabo (werkzaamheden in strijd met bepaalde beheersverordeningen, zoals bijvoorbeeld milieu- of ontgrondingenverordening).

figuur 7: Bestemmingsplankaart (bron: Bestemmingsplan Buitengebied 2010, Gemeente Medemblik)

6.3 Ruimtelijke onderbouwing

Een Ruimtelijke onderbouwing betreft een document waarin ingegaan wordt op de (ruimtelijke) gevolgen van de voorgenomen plannen met betrekking tot de inrichting van een projectgebied en de visie op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het betrokken gebied.

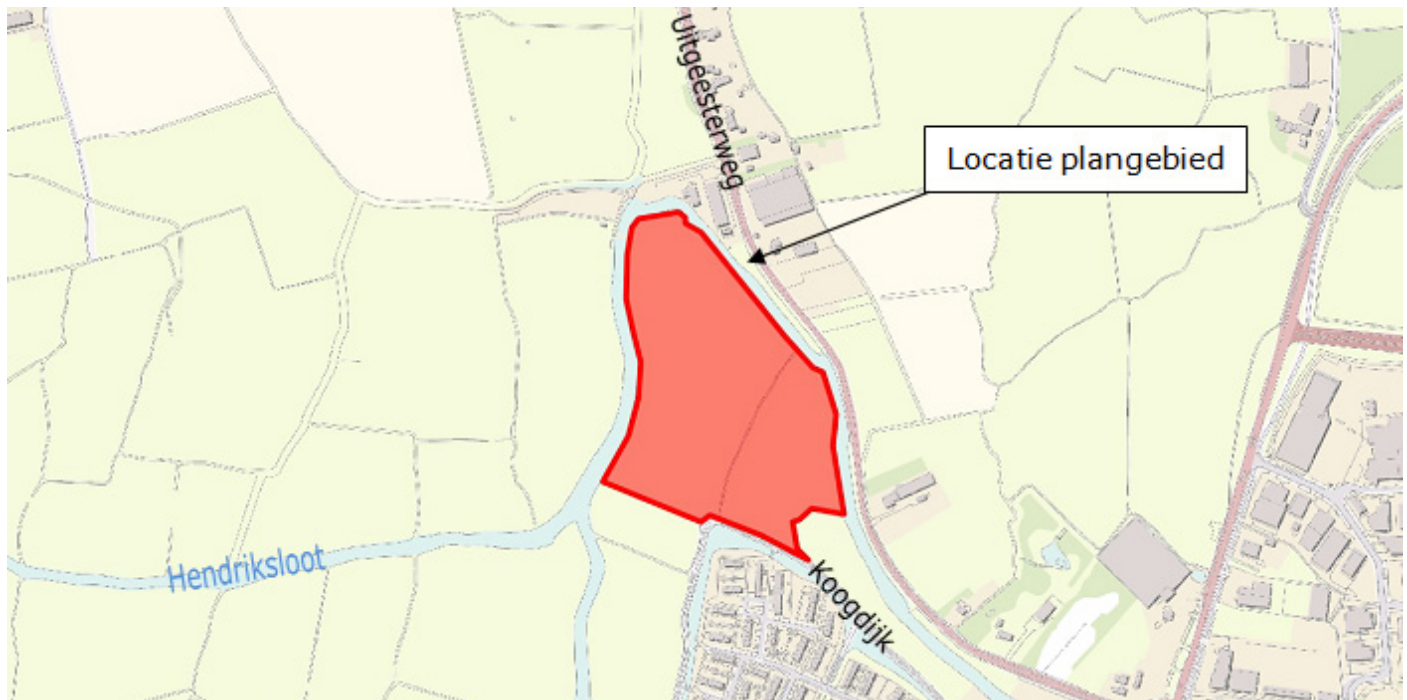
Doel van deze onderbouwing is te laten zien dat alle ruimtelijk relevante aspecten worden meegewogen en dat er sprake is van een verantwoorde ruimtelijke inpassing van het initiatief in de omgeving.

Met de inwerkingtreding van de Wabo is het projectbesluit onder de zogenaamde 'omgevingsvergunning' geschaard. Vaak is in het plangebied van de beoogde waterberging is voorzien sprake van een wijziging van een functie, zoals benoemd in een vigerend bestemmingsplan. In dat geval dient er een ruimtelijke procedure, in de vorm van een bestemmingsplanprocedure te moeten worden doorlopen. Voorwaarde hiervoor is dat dit besluit is voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing (GRO), zoals beschreven in artikel 5.1.3 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

In de Ruimtelijke onderbouwing worden de ligging, huidige situatie en de ontwikkelingsgeschiedenis van het plangebied, het vigerend beleid op rijks -, provinciaal -, regionaal - en gemeentelijk niveau, een planbeschrijving, de milieu- en omgevingsaspecten, de (economische) uitvoerbaarheid en de procedure van de omgevingsvergunning beschreven.

Met uitzondering van enkele civieltechnische onderdelen van het hoofdstuk over de planbeschrijving kan een ROP'er gezien de beroepscompetenties een grote bijdrage leveren aan de Ruimtelijke onderbouwing.

In de bijlage van dit rapport is een Ruimtelijke onderbouwing betreffende het project 'Benesse' te Uitgeest toegevoegd (zie figuur 8).

figuur 8: Locatie project 'Benesse' te Uitgeest (bron: Geoweb HHNK en eigen werk).

6.4 Programma van Eisen

De oplevering van het definitief ontwerp van een locatie en betreffende documenten aan het Programma Bureau worden vergezeld met een Programma van Eisen (PvE). Het PvE is in eerste instantie bedoeld voor de opdrachtgever (programmamanager Wateropgave) en het Programma Bureau (projectleider). Hiermee weten beide (interne) partijen aan welke voorwaarden de inrichting behoort te voldoen.

Het PvE wordt tevens gebruikt als leidraad (input) voor de aanbestedingsprocedure.

Aangezien zo een PvE niet is bedoeld om op detailniveau de werkzaamheden specifiek te behandelen, maar om de randvoorwaarden en de grenzen te definiëren voor een waterbergingslocatie, spreekt het HHNK over een zogenaamd ruimtelijk functioneel PvE.

Ook dit document bevat veel overeenkomstige hoofdstukken als dat van de Ruimtelijke onderbouwing. In het PvE ligt echter de nadruk op de civieltechnische eigenschappen van het project. Toch is er een rol weggelegd voor een ROP'er, aangezien ook hier ook de nodige juridische - en ruimtelijke verantwoording word beschreven.

In de bijlage van dit rapport is een PvE betreffende het project 'Eendenkooi' te Wervershoof toegevoegd (zie figuur 9).

figuur 9: Locatie project 'Eendenkooi' te Wervershoof (bron: Geoweb HHNK en eigen werk).

6.5 Conclusie

In dit hoofdstuk is aan de hand van een aantal producten (documenten) inzichtelijk gemaakt wat de bijdrage van een ROP'er is binnen een bergende wateropgave.

Niet geheel opvallend is dat in al de vier beschreven documenten veel werk kan worden verricht door een ROP'er, maar ook dat er bij de totstandkoming van de documenten veel wordt samengewerkt met andere vakgebieden.

7. OMGEVINGSANALYSE

Voor het succesvol doorlopen van een ruimtelijk project als een bergende wateropgave is het belangrijk voortdurend zicht te hebben op de risico's die het project kunnen bedreigen (en deze risico's te verkleinen of te neutraliseren). Een specifieke risicoanalyse kan worden uitgevoerd om de 'wij'-kant van het project (de manier waarop binnen een projectteam wordt samengewerkt) uit te voeren: de omgevingsanalyse.

In een omgevingsanalyse wordt onderzocht wat de belangen, energie, posities, relaties en de politieke context van het project zijn. Bij een project wordt immers door allerlei betrokkenen vaak op informele manier hun invloed of macht ingezet voor hun eigen belang, of het belang van een bepaalde groep ('politiek gedrag').

Een omgevingsanalyse is vooral belangrijk wanneer formele posities en de uitoefening van macht in het geding zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval bij projecten van het HHNK met betrekking tot een bergende wateropgave (project bevindt zich in een politieke omgeving en binnen zo een project wordt vaak samengewerkt met meerdere afdelingen, intern, en/of organisaties, extern).

Het is nuttig om al in een vroeg stadium zicht te krijgen op de ingewikkelde relaties die samen het krachtenveld rondom het project vormen. Een omgevingsanalyse kan dan ook het best in het begin van het project worden onderzocht. Vervolgens kan de analyse herhaald worden op momenten dat relaties en belangen extra aandacht vragen (bijvoorbeeld als het project dreigt vast te lopen).

7.1 Krachtenveldanalyse

Één van de instrumenten voor het uitvoeren van een omgevingsanalyse is een krachtenveldanalyse. Een krachtenveldanalyse is vooral bruikbaar om zicht te krijgen op de houding van de verschillende actoren tegenover het project, hun belang bij het project en de (kwaliteit van de) onderlinge relaties.

De uitkomsten van de analyse kunnen worden gebruikt om actie te ondernemen en gericht in te grijpen in het krachtenveld en daardoor de kans op slagen van het project te vergroten.

Een volledige krachtenveldanalyse bevat 6 stappen⁸:

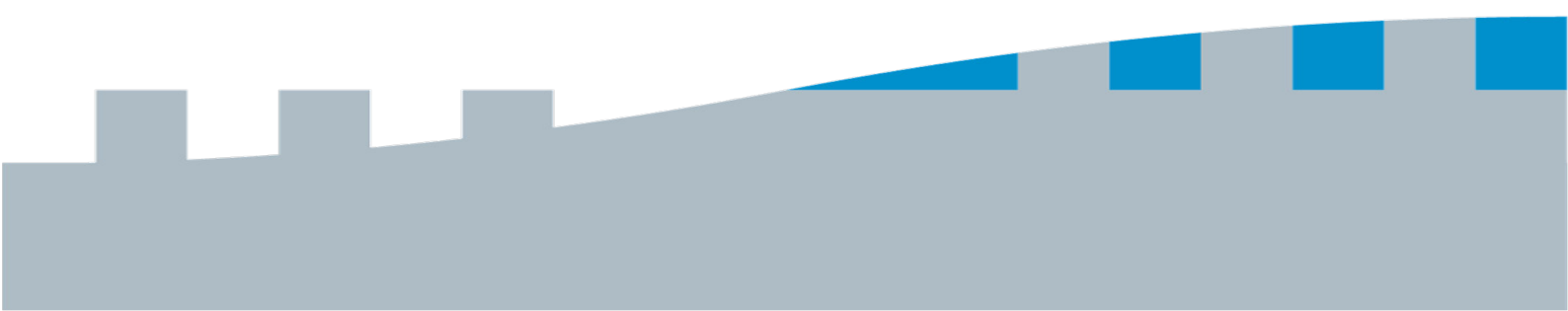
1. Actorenanalyse;
2. Energieprofiel;
3. Relevantieanalyse;
4. Projectkaart;
5. Relatieanalyse;
6. Risicogebieden en conclusies.

7.1.1 Actorenanalyse

Een actorenanalyse begint met het opstellen van een lijst van betrokkenen/belanghebbenden (personen, afdelingen, organisaties en instanties) bij het project. Deze lijst is nodig om helder in beeld te krijgen wie welke rol(len) vervult.

Actoren kunnen worden verdeeld in de volgende vier kwadranten:

1. Beslissers (bevoegd gezag).

2. Beïnvloeders (beïnvloeden beslissingen).
3. Uitvoering en leveranciers (spelen rol bij de uitvoering van het project).
4. Gebruikers en/of afnemers (degene die iets gaan doen met de resultaten, het meeste plezier dan wel last ervan hebben).

Hieronder volgt een opsomming van de actoren die veelal bij een project als een bergende wateropgave binnen het beheergebied van het HHNK een rol spelen. Hierbij worden de actoren ook gelijk in de vier genoemde kwadranten ingedeeld.

Actoren	Kwadranten
<u>Extern</u>	
<i>Overheden en semi-overheden</i>	
1. Provincie Noord-Holland	1 en 2
2. Gemeenten (binnen beheergebied HHNK)	1, 2 en 3
3. STIVAS	3
4. DLG	1, 2 en 3
5. Staatsbosbeheer	1, 2, 3 en 4
6. PWN (Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland)	2
7. Milieufederatie Noord-Holland	3
8. BBL	2 en 3
<i>Rechtspersonen</i>	
9. Stichting Landschap Noord-Holland	1, 2, 3 en 4
10. Regionale stichtingen/verenigingen	3
11. Ingenieurs- en adviesbureaus	3
<i>Natuurlijke personen</i>	
12. Omwonenden (agrariërs)	2 en 4
<u>Intern HHNK</u>	
13. Programma Bureau	1 en 2
14. Financiën	2
15. Ingenieursbureau	3
16. Cluster Watersystemen	1, 2 en 4
17. Vergunningen & handhaving	1 en 2

De provincie Noord-Holland en de gemeenten binnen het beheergebied van het HHNK kunnen afhankelijk van het project in de kwadranten beslissers en/of beïnvloeden worden ingedeeld. Voor gemeenten komt daar de kernkwadrant uitvoering en leveranciers bij, omdat zij ook met dergelijke projecten in een projectteam kunnen deelnemen. Zo hebben beide overheidsorganen verschillende beleidsnota's en uitvoeringsprogramma's in samenwerking met het HHNK geschreven ten behoeve van het creëren van waterberging. In deze beleidsstukken is onder andere afgesproken dat alle overheden een financiële bijdrage leveren aan waterbergende projecten en wordt het multifunctioneel ruimtegebruik gestimuleerd (toekennen van

meerdere functies).

Als bevoegd gezag is van de provincie en de gemeenten schriftelijk toestemming (vergunning, bestemmingsplanwijziging en dergelijke) nodig voor de uitvoering van het plan.

PWN en alle andere kabel en leidingbeheerders kunnen een beïnvloedende rol hebben op het moment dat een project plaatsvindt op gronden waar kabels en leidingen liggen.

DLG en BBL kunnen een belangrijke rol spelen als de grond via een ruilverkaveling wordt verkregen. Het HHNK behoeft immers de goedkeuring van DLG inzake een ruilvereenkomst en de kosten die daarmee gepaard gaan. Ook spelen zij een rol wanneer grond van DLG wordt aangekocht door het HHNK. In tegenstelling tot wat naar buiten wordt gecommuniceerd wordt grond formeel gezien door BBL verkocht. Dit geldt ook voor gronden die door DLG worden verwerft voor een provincie of andere opdrachtgever. De aangekochte gronden worden op naam gesteld van BBL. Afhankelijk van de locatie van het projectgebied en de status daarvan kunnen zowel DLG als BBL in verschillende kwadranten worden geplaatst.

STIVAS, Staatsbosbeheer, Milieufederatie Noord-Holland, Stichting Landschap Noord-Holland, regionale stichtingen/verenigingen en ingenieurs- en adviesbureaus bevinden zich voor het grootste deel in de kwadrant uitvoering en leveranciers. Het HHNK maakt graag gebruik van de specialismen van deze organisaties bij de totstandkoming van een project. Ook kan met bijvoorbeeld een organisatie als Staatsbosbeheer, welke gronden in beheer heeft, een samenwerkingsovereenkomst worden gesloten om een waterberging te creëren op gronden in beheer en/of eigendom van Staatsbosbeheer. Afhankelijk van het plan kan Staatsbosbeheer in alle vier kwadranten worden geplaatst.

Met Stichting Landschap Noord-Holland is bovendien overeengekomen dat zij, indien de situatie zich voordoet, het waterbergingsgebied na aanleg gaat beheren. In dit geval worden zij dan ook meestal betrokken in het voorstadium van een project.

Elk bergingsproject bevindt zich in een gebied met omwonenden. Aangezien zo'n project in de meeste gevallen in het landelijk gebied wordt gerealiseerd zijn de omwonenden voornamelijk agrariërs. De agrariërs kunnen van het project profijt hebben als het project een droge berging betreft en semi-agrarisch zal worden onderhouden. In dat geval kan het onderhoud dan ook aan een agrariër worden overgelaten. Ook kunnen agrariërs last hebben van het project (voornamelijk de aantrekkingskracht op vogels als mogelijk problematiek). In dat geval kunnen zij beslissingen van een bevoegd gezag beïnvloeden.

Ook intern zijn er de nodige actoren. Zo zijn er actoren die een beslissing nemen wat er gaat gebeuren, invloed uit kunnen oefenen (in verband met financiën en inzet van medewerkers), maar ook in de uitvoerende en gebruikers kant kunnen worden ingedeeld.

7.1.2 Energieprofiel

Naast de lijst van actoren en het toekennen van kwadranten kan de houding en energie van de actoren ten opzichte van het project worden onderzocht (positief of negatief en waarom).

Met behulp van een energieprofiel kan de houding en de energie van de actoren worden beschreven. Zo

een profiel bevat een korte beschrijving of de actoren in kwestie belangrijk of onbelangrijk is, het project een bedreiging of een kans is en welke belangen de actoren hebben bij het project. Daarna volgt een omschrijving van de houding van de actoren ten opzichte van het project. De houding wordt uitgedrukt in *Positief ondersteunend*, *Negatief tegenwerkend* en/of *Neutraal/onbelangrijk*.

Actoren	Voor de betrokkene is het project ...	Omdat het project een...	Belang	Houding
1.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Het uitvoeren van nationaal opgelegd beleid.</i> <i>Strijdig met andere provinciale beleidstukken en mede investeringen</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i>
2.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Het uitvoeren van provinciaal beleid.</i> <i>Afname bruikbaar grondarsenaal, Strijdig met andere gemeentelijke beleidstukken/wensen en mede investeringen</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i>
3.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Kans tot verbetering van agrarisch structuur</i> <i>Kans tot verslechtering van agrarisch structuur</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i>
4.	Belangrijk Niet belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Inbreng kennis</i> <i>Plan heeft goedkeuring m.b.t. grondruil of ruilverkaveling</i> <i>Plan komt tot stand door grondaankoop</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i> <i>Neutraal/onbelangrijk</i>
5.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Verbetering natuurlijke doelstelling van gebied</i> <i>Tegenstrijdige belangen</i> <i>Plan is buiten invloedsferen van Staatsbosbeheer</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i> <i>Neutraal/onbelangrijk</i>
6.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Bedreiging is</i>	<i>Verstoring van kabels- en leidingentracé</i> <i>Plan is gelegen op gronden waar geen kabels -en leidingentracé aanwezig zijn</i>	<i>Negatief tegenwerkend</i> <i>Neutraal/onbelangrijk</i>
7.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Kans tot verbetering van natuur en milieu in het gebied.</i> <i>Duurzaam inrichtingsplan of uitvoering</i> <i>Belangen worden niet of nauwelijks onderkent en betrokken bij het project.</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i>
8.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Kans is</i>	<i>Afname van grondarsenaal</i> <i>Grond wordt van andere partijen aangekocht of er vindt grondruil of ruilverkaveling plaats</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Neutraal/onbelangrijk</i>
9.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Het gebruikmaken van het gebied.</i> <i>Het onderhouden van het gebied.</i> <i>Plan valt geheel buiten invloedsfeer van Landschap Noord-Holland</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i> <i>Neutraal/onbelangrijk</i>
10.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Uitwerken van belangen.</i> <i>Belangen komen in het geding.</i>	<i>Positief ondersteunend</i> <i>Negatief tegenwerkend</i>

			<i>Belangen vallen buiten het plan.</i>	Neutraal/ onbelangrijk
11.	Belangrijk Onbelangrijk	<i>Kans is</i>	<i>Inkomsten genereren</i>	Positief ondersteunend
12.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Geen beroep op specialismen van betreffende organisatie</i> <i>Het gebruikmaken van het gebied voor uitoefenen van functie.</i> <i>Verlies van inkomsten (schade aan gewassen als gevolg van toename vogels).</i>	Positief ondersteunend Negatief tegenwerkend
13.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Uitvoeren van de wateropgave</i> <i>Inzet personeel</i>	Positief ondersteunend
14.	Belangrijk	<i>Bedreiging is</i>	<i>Doet aanspraak op financiële huishouding.</i>	Negatief tegenwerkend/
15.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>In samenspraak uitvoeren van de werkzaamheden</i> <i>Invloed uitoefenen op vormgeving van plan</i>	Positief ondersteunend Negatief tegenwerkend
16.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Uitvoeren van de wateropgave</i> <i>Inzet personeel</i>	Positief ondersteunend
17.	Belangrijk	<i>Kans is</i> <i>Bedreiging is</i>	<i>Verbeteren van plaatselijke waterhuishouding</i> <i>Toetsing van de plannen aan vigerende wet- en regelgeving op gebied van waterhuishouding (Waterwet, Keur).</i>	Positief ondersteunend Negatief tegenwerkend

Wat op valt bij het bestuderen van het energieprofiel is dat alle actoren verschillende energieprofielen kunnen hebben. Dit is in belangrijke mate afhankelijk van in hoeverre de locatie en plannen rijmt met de aspecten waar de actoren zich mee bezig houden. Een aantal actoren kunnen om verschillende redenen (buiten invloedssfeer) ook met het verdere verloop van het project buiten beschouwing worden gelaten.

7.1.3 Relevantieanalyse

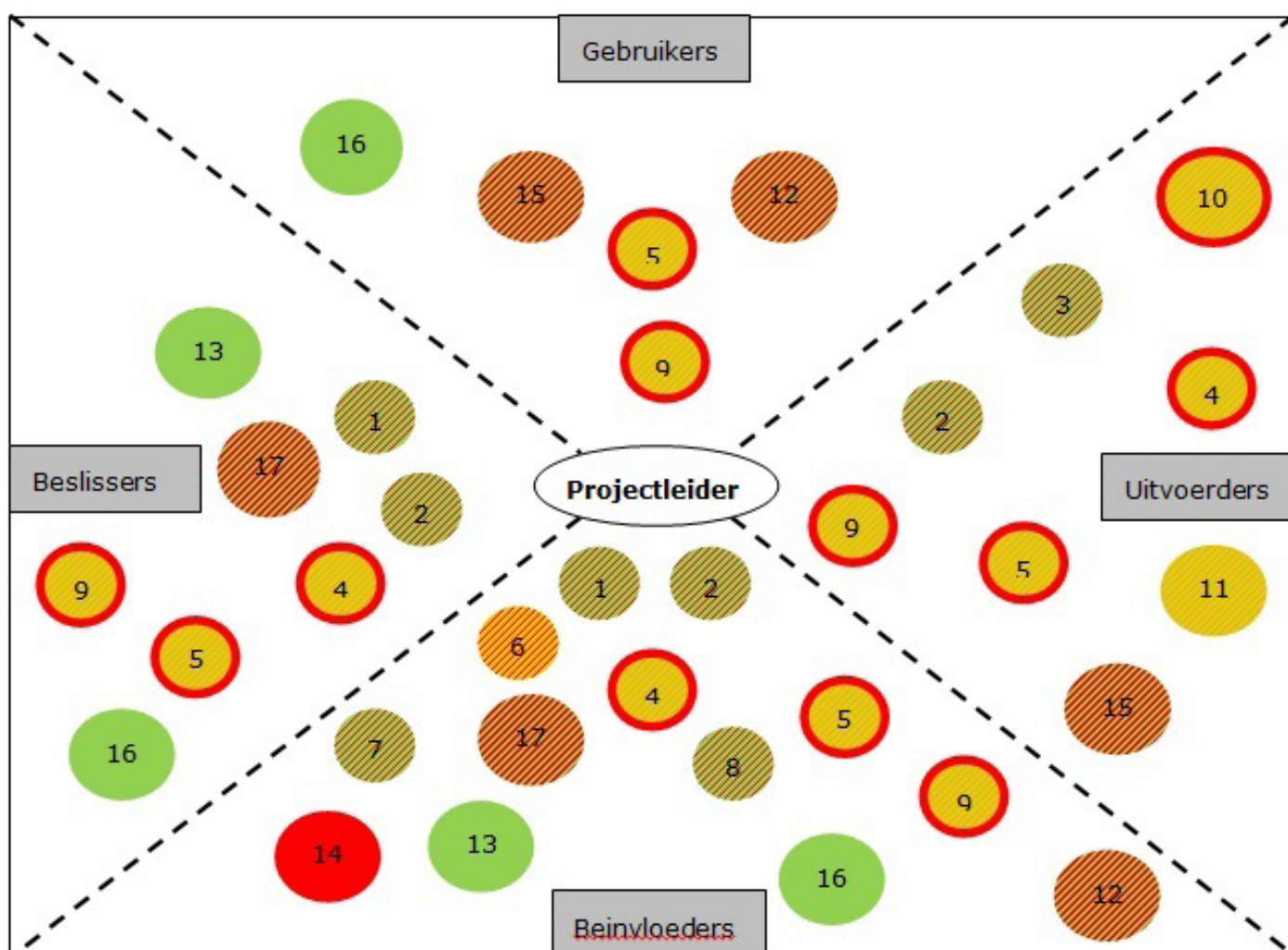
De volgende stap in de krachtenveldanalyse is om de relevantie te beschrijven van de actoren. Hierbij wordt een beschrijving gemaakt wat de bijdrage van elke actor is of kan zijn voor het project.

Actoren	Bijdrage	Omschrijving van de bijdrage
1.	Belangrijk	Bevoegd gezag
2.	Belangrijk	Bevoegd gezag
3.	Belangrijk	Kan spil vormen tussen HHNK en omwonenden (agrariërs)
4.	Belangrijk Niet belangrijk	Bevoegd gezag (ruilovereenkomst) Plan valt buiten invloedssfeer
5.	Belangrijk Niet belangrijk	Kennis van flora en fauna en natuurbeheer Plan valt buiten gebieden van Staatsbosbeheer
6.	Neutraal	Advisering m.b.t. ligging kabels- en leidingen
7.	Neutraal	Adviserende rol aan bevoegd gezag. Kan draagvlak genereren onder burgers
8.	Belangrijk Niet belangrijk	Bevoegd gezag (ruilovereenkomst/grondaankoop) Plan valt buiten invloedssfeer
9.	Belangrijk	Potentieel beheerder

10.	Belangrijk	Specifieke kennis/kan looptijd van project frustreren
11.	Belangrijk	Uitvoeren van onderzoeken en adviseren (bodem, archeologie en dergelijke)
12.	Belangrijk	Potentieel beheerder/ kan looptijd van project frustreren
13.	Belangrijk	Stelt kaders en regelt inzet personeel
14.	Belangrijk	Inzet financiële middelen
15.	Belangrijk	Aanleg van project
16.	Belangrijk	Stelt kaders en regelt inzet personeel
17.	Belangrijk	Bevoegd gezag

7.1.4 Projectkaart

Op een projectkaart worden de actoren geplaatst in het kwadrant/de kwadranten waar ze behoren en in de kleur/kleuren die in het energieprofiel voor ieder actor is/zijn vastgesteld. Hiermee worden de actoren, de kwadrant/kwadranten waarin ze geplaatst zijn en de kleur/kleuren die aan hen is/zijn toebedeeld visueel weergegeven.

7.1.5 Relatieanalyse

De laatste stap van de krachtenveldanalyse bestaat uit het beschrijven en beoordelen van de belangrijkste onderlinge relatie tussen de actoren en tussen de actoren en de projectleider. Een verstoorde onderlinge verhouding kan immers leiden tot vertraging of kwaliteitsverlies van het project. Dit is vooral van belang voor de instanties die intensief met elkaar moeten samenwerken.

Hieronder wordt met behulp van gekleurde pijlen de relaties van de actoren in paren aangegeven en hoe de kwaliteit van deze relatie wordt beoordeeld:

- *Groen: goede relatie*
- *Oranje: matig/neutraal*
- *Rood: onderlinge problemen*

- ☐ 1 Prov. NH <--> 2 Gemeenten
- ☐ 1 Prov. NH <--> Projectleider
- ☐ 2 Gemeenten <--> Projectleider
- ☐ 3 STIVAS <--> Projectleider
- ☐ 4 DLG <--> Projectleider
- ☐ 4 DLG <--> 8 BBL
- ☐ 4 DLG <--> 2 Prov. NH
- ☐ 5 Staatsbosbeheer <--> Projectleider
- ☐ 6 PWN <--> Projectleider
- ☐ 7 Milieufederatie Noord-Holland <--> 1 Provincie Noord-Holland
- ☐ 7 Milieufederatie Noord-Holland <--> Projectleider
- ☐ 9 Stichting Landschap Noord-Holland <--> Projectleider
- ☐ 10 Regionale stichtingen/verenigingen <--> Projectleider
- ☐ 10 Regionale stichtingen/verenigingen <--> 1 Prov. NH
- ☐ 10 Regionale stichtingen/verenigingen <--> 2 Gemeenten
- ☐ 11 Ingenieurs- en adviesbureaus <--> Projectleider
- ☐ 12 Omwonenden (agrariërs) <--> 2 Gemeenten
- ☐ 12 Omwonenden (agrariërs) <--> Projectleider
- ☐ 13 Programma Bureau <--> 14 Financiën
- ☐ 13 Programma Bureau <--> 16 Cluster Watersystemen
- ☐ 13 Programma Bureau <--> Projectleider
- ☐ 16 Cluster Watersystemen <--> 14 Financiën
- ☐ 16 Cluster Watersystemen <--> Projectleider
- ☐ 15 Ingenieursbureau <--> Projectleider
- ☐ 15 Ingenieursbureau <--> 17 Vergunning & Handhaving
- ☐ 17 Vergunning & Handhaving <--> Projectleider

Op bovenstaande manier is getracht een beeld te creëren van relaties die mogelijke blokkades kunnen opwerpen voor een project, maar ook een beeld van belangrijke en stimulerende relaties. De belangrijke en stimulerende relaties kunnen wellicht worden ingezet voor het verwezenlijken van het project. Van belang is wel om aan te geven dat de onderlinge relaties tussen actoren per project kan verschillen.

7.1.6 Risicogebieden en conclusies

Aan de informatie uit de voorgaande 5 stappen kunnen nu consequenties worden verbonden. Voor het gericht interpreteren van die informatie en het formuleren van actieplannen kan er gebruik worden gemaakt van de

volgende factoren:

- Belangrijke 'actoren' met een negatieve of neutrale houding.
 - o *Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de houding van deze actoren verandert?*
 - o *Hoe kan ervoor worden gezorgd dat het HHNK bij het project niet al te veel last krijgt van deze actoren?*
- Belangrijke actoren met een positieve houding
 - o *Hoe kan er optimaal gebruik worden gemaakt van de invloed van die deze actoren kunnen uitoefenen op het krachtenveld?*
 - o *Hoe kan ervoor worden gezorgd dat deze actoren enthousiast blijven over het project?*
- Slechte relaties tussen belangrijke actoren
 - o *Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de relatie tussen de actoren worden verbeterd?*
 - o *Hoe kan het project minder kwetsbaar worden gemaakt voor de spanning in de relatie tussen deze actoren?*

Op basis van de projectkaart valt op te merken dat in alle kwadranten actoren voor kunnen komen met een negatieve houding ten aanzien van een project.

In kwadrant 'Gebruikers' komen actoren voor die allen een negatieve en bijna allen een neutrale houding kunnen hebben. Dit betekent dan dat onder de actoren weinig draagvlak is voor het project, waardoor wijzigingen aangebracht moeten worden aan het beoogde projectresultaat.

In kwadrant 'Uitvoerders' kunnen actoren voorkomen die een negatieve, neutrale en/of positieve houding hebben ten aanzien van het project. Opvallend is dat in deze kwadrant relatief veel actoren een neutrale houding kunnen hebben. Dit kan omdat het project buiten de invloedsferen en/of interessegebieden valt van de actoren. Ook kan sprake zijn van de neutraliteit van actoren, omdat voor dit project bijvoorbeeld niet wordt samengewerkt (Staatsbosbeheer, Gemeenten). Een negatieve houding onder actoren kan bijvoorbeeld duiden op de minder praktische uitvoerbaarheid van het plan (Ingenieurs Bureau).

In kwadrant 'Beïnvloeders' kunnen verreweg de meeste actoren voorkomen. Hier zitten veel actoren met een mix aan de verschillende houdingen. De meest voorkomende mix is dat van de negatieve -en positieve houding. Een negatieve houding ten opzichte van een project kan duiden op problemen bij de inzet van actoren (personeel), de middelen die zij ter beschikking stellen/hebben voor het project (financiën) en/of dat de inhoud van het beoogde projectresultaat niet in lijn staat met wat de actoren bij zo'n project verlangen (tegenstrijdige belangen).

In kwadrant 'Beslissers' komen zowel interne als externe actoren voor. Deze actoren kunnen een zeer belangrijke rol spelen bij de vormgeving (startsein en inhoud: intern en extern (bevoegd gezag)) en de uiteindelijke totstandkoming van het project. Indien, één van, deze groep actoren een negatieve houding heeft ten opzichte van het project moet intern afgevraagd worden of het project nog haalbaar is. Vroegtijdige

afstemming met deze actoren over het project is daarbij van essentieel belang en zeker aangezien deze actoren veelal in meerdere kwadranten worden geplaatst.

7.2 Conclusie

Binnen planologische en/of ruimtelijke ontwikkelingen is er sprake van een grote hoeveelheid aan actoren en, daaraan gekoppeld, veel (grote) belangen. Zo ook voor een project als het creëren van waterbergingengebieden.

Essentieel voor de levensvatbaarheid van een project als een waterberging is het in een zo vroeg mogelijk stadium een omgevingsanalyse op te stellen om de actoren en hun belangen in kaart te brengen, maar ook in welke rollen deze actoren geplaatst kunnen worden. Op deze manier kan in beeld worden gebracht wanneer en op welke manier een acteur kan worden benaderd.

Het beoogde projectresultaat kan in het voorstadium ook worden aangepast en/of bijgesteld op de wensen/belangen van bepaalde belangrijke actoren. Dit kan tijdens het verloop van het project tijdswinst opleveren, omdat de houding van de actoren ten aanzien van het project positief en meewerkend is.

8. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

8.1 Conclusie

Conform de profielbeschrijving van Ruimtelijke Ordening & Planologie leveren ROP'ers een bijdrage aan het aanpassen van de fysieke ruimte, het verbeteren van de kwaliteit daarvan en het creëren van samenhang tussen het ruimtegebruik en de maatschappelijke ontwikkelingen binnen Nederland. Dit gaat gepaard met vaak complexe ontwikkelingen binnen de ruimtelijk ordening (technieken, wet- en regelgeving, maatschappelijke behoeften, etc.).

Een bergende wateropgave, als onderdeel van de door het HHNK geprioriteerde aanpak van de waterkwantiteit, valt gezien de beschrijving (zoals hierboven) binnen een door een ROP'er te leveren bijdrage.

Het is immers een project dat de fysieke ruimte plaatselijk aanpast met als aandachtspunt het te veel aan oppervlaktewater tijdelijk te kunnen bergen. Bij het ontwerp en de werking van zo een waterberging wordt bekeken wat de (cultuur)historische kwaliteiten van het gebied zijn. Zo zal bijvoorbeeld in een overwegend nat en laag gebied een natte waterberging worden ontworpen in een strakke dunne verkavelingspatroon. Zodoende worden de specifieke kwaliteiten van een gebied benut, verbeterd en/of versterkt en wordt daarnaast ook meer draagvlak onder de plaatselijke bevolking en verenigingen/stichtingen gegenereerd voor het project.

Het creëren van interne en externe draagvlak is van groot belang voor het efficiënt doorlopen en slagen van een dergelijk project. Een ROP'er bezit, naast enkele specialismen, voornamelijk generale kennis van alle disciplines die betrokken kunnen zijn bij een ruimtelijk project. Hierdoor is het zaak gebruik te maken van bepaalde specialistische kennis (intern en extern) voor advisering en het maken van de juiste keuzes omtrent het ontwerp. Daarnaast is het ook belangrijk kennis te hebben van de eigenschappen van de bevoegde overheden en andere actoren (de middelen die zij in kunnen zetten t.g.v. het project). Het opstellen van een krachtenveldanalyse draagt bij aan het inzichtelijk maken van het aantal actoren die betrokken kunnen zijn bij een project, wat hun houding is ten aanzien van het project, wat voor bijdragen zij kunnen leveren aan het project en hoe en wanneer zij bij het proces kunnen worden betrokken.

Het doorlopen van alle stappen tot het uiteindelijk aanleggen van een waterberging gaat gepaard met de nodige documentatie. Naast het visualiseren van het ontwerp middels een inrichtingsschets, worden documenten opgesteld ter verantwoording/uitleg van een ontwerp. Hierin worden zaken beschreven als: het ontwerp zelf, de landelijke inpassing, een omschrijving van de waterstaatswerken en de waterhuishouding, de wijze van uitvoering (aanleg), het beheer en het onderhoud, de juridische inpassing en de verrichte onderzoeken naar bijvoorbeeld de bodemgesteldheid, de aanwezigheid van flora en fauna en de archeologische waarden ter plaatse. Deze documenten zijn voor zowel interne actoren (Projectplan: juridische verantwoording en Programma van Eisen: uitwerking) als externe actoren (Ruimtelijke onderbouwing: goedkeuring bevoegd gezag) bedoeld.

Op basis van dit rapport kan geconcludeerd worden dat een ROP'er een substantiële bijdrage kan leveren aan de werkzaamheden binnen een bergende wateropgave. Breder getrokken kan een ROP'er worden ingezet bij het vormen van nieuw beleid, toetsing, advisering en begeleiding van andere ruimtelijke plannen.

8.2 Aanbevelingen

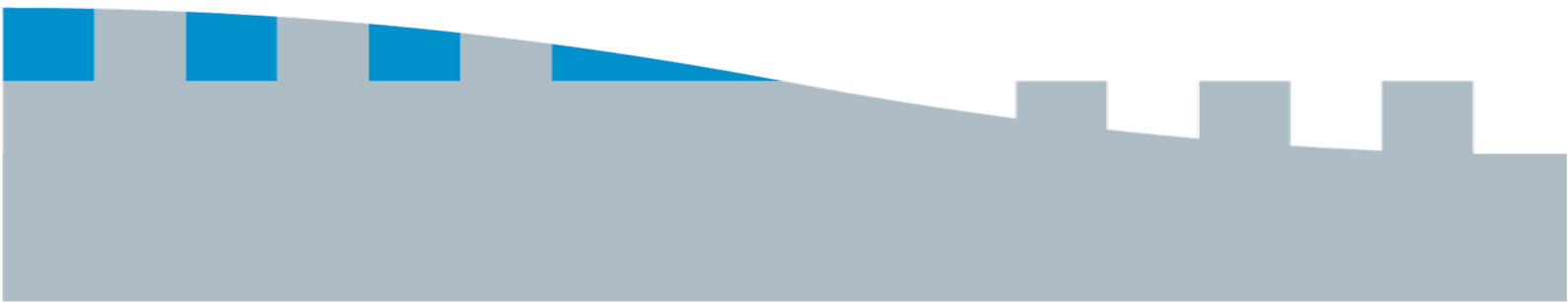
Conform de conclusie komen binnen alle processtappen van een waterbergingsproject handelingen en werkzaamheden voor die door een ROP'er kan worden uitgevoerd. Deze handelingen en werkzaamheden worden binnen het HHNK veelal uitgevoerd door medewerkers met een andere specialistische achtergrond. Dit hoeft in principe geen nadeel te zijn. Men kan vanwege het hebben van hetzelfde denkniveau immers het "vak" van de Ruimtelijke Ordening & Planologie aanleren.

Beroepsbeoefenaars met als richting Ruimtelijke Ordening & Planologie worden vanaf het begin af aan omgevingsbewust gemaakt, sociale vaardigheden en een brede generale kennis aangeleerd met enkele specialistische verdiepingen in andere disciplines. Ten opzichte van starters met andere disciplines hebben beginnende ROP'ers met betrekking tot de werkzaamheden, handelingen en de benodigde kennis binnen een ruimtelijk project als een waterberging een grote voorsprong.

Op basis van dit rapport zijn een aantal zaken aan te bevelen.

- Het opstellen en actueel houden van een krachtenveldanalyse.
Voorafgaand aan een mogelijke locatie voor een bergend project kan het belangrijk zijn de hoeveelheid actoren in kaart te brengen en hun mogelijke houding ten opzichte van het project en de mogelijke bijdrage die de betrokkenen kunnen leveren aan het project te bestuderen. Mede op basis daarvan kan bepaald worden of het project kan worden voortgezet.
- Vooronderzoek status van grond.
Voorafgaand aan de grondaankoop/grondruil kan het (laten) uitvoeren van vooronderzoek naar de juridische status van de grond (bestemmingsplan, etc.) en de cultuurhistorische -en geologische staat van de locatie worden besloten of het project kan worden voortgezet. De grootste winst hierbij is de tijd die in een latere fase vanwege, vaak juridische, procedures en inrichtingsaanpassingen en het geld vanwege bijvoorbeeld het plegen van bodemsanering bespaart blijft.
- Uitwerken meerdere inrichtingsvarianten.
Er bestaat niet één, maar meerdere manieren om de doelstelling en de subdoelstellingen van een waterbergend project in te vullen en uit te werken in een ontwerp. Vaak wordt in praktijk een drietal inrichtingsvarianten bedacht en uitgewerkt. Tijdens het afstemmen van het project met actoren worden deze drie varianten getoond van waaruit zij kunnen kiezen welk ontwerp het best aan hun wensen voldoet. Deze manier van werken voorkomt een eindeloze teruggang naar de tekentafel.
- Procedures en vergunningen.
Recent zijn wet- en regelgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening veel veranderingen doorgevoerd. Zo heeft bijvoorbeeld de Wabo haar intrede gedaan en is het aanvragen van en de te doorlopen procedures omtrent vergunningen aangepast. Het HHNK heeft hier al op ingespeeld. Wel is het van belang te blijven inspelen op mogelijke veranderingen of aanvullingen binnen wet- en regelgeving (jurisprudentie en dergelijke).

- Het plaatsen van ROP'ers op bepaalde posities binnen het HHNK.
Uit de conclusie van dit onderzoek komt naar voren dat een substantieel deel van de werkzaamheden binnen een bergende wateropgave uitgevoerd kan worden door een ROP'er, maar ook dat een ROP'er kan worden ingezet bij het vormen van nieuw beleid, toetsing, advisering en begeleiding van andere ruimtelijke plannen. In die zin past de aanbeveling om mogelijkheden te bestuderen om voor bepaalde functies een ROP'er aan te nemen.

LITERATUURLIJST

Documenten:

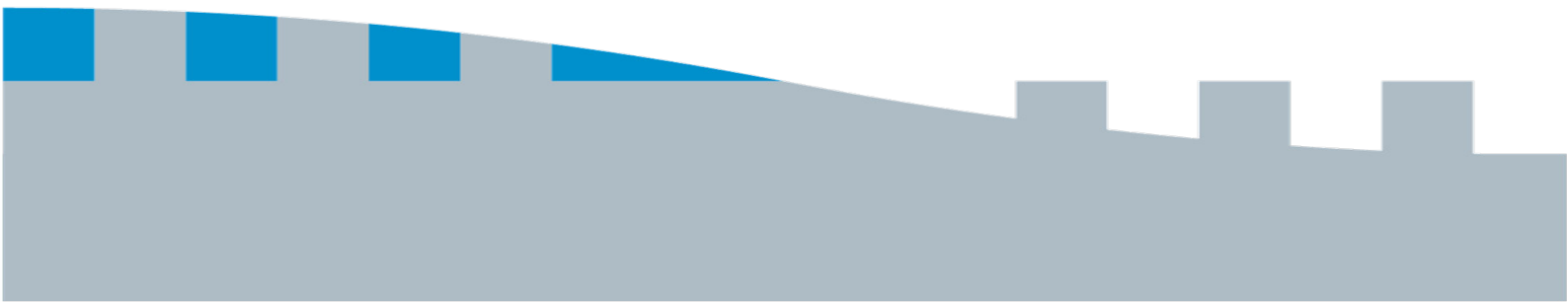
- Hoger onderwijs groep Bouw & Ruimte (2006). BBE, Bachelor of Built Environment. Een toekomst gerichte profielbeschrijving.
- Randstedelijke rekenkamer Flevoland - Noord-Holland - Utrecht - Zuid-Holland (2008). Puzzelen met de wateropgave: Provincie Noord-Holland.
- Rijk, Vereniging Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen (2003). Het Nationaal Bestuursakkoord Water.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Vereniging Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen (2008). Het Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel.
- Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie (2000, gewijzigd te 2001 en 2008). Vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid. Kaderrichtlijn Water.
- Rijk (2008): Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
- Rijk (2009): Waterwet
- Provincie Noord-Holland (2011): pMJP ILG deel B – Subsidiecriteria 2012
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2011). Ruimtelijke ordening: Europese regelgeving, subsidies en kennisnetwerken. Een handreiking voor gemeenten.
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2005): Raamplan bescherming tegen wateroverlast.
- Ministeries VROM, LNV, V&W en EZ (2006). Nota Ruimte.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2004). Waterbeleid in de 21e eeuw. Nota Anders omgaan met water.
- Provincie Noord-Holland (2008). Ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015: "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren".
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2009). Waterbeheersplan 2010-2015 'Van veilige dijken tot schoon water'.
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Provincie Noord-Holland (2004). Bescherming Wateroverlast Noorderkwartier. Hoofdrapport.
- Jo Bos en Ernst Harting (2006). Projectmatig creëren 2.0.
- Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2010). Uitvoeringsprogramma integrale projecten in de Provincie Noord-Holland. Kansen voor water, natuur, recreatie, landschap en landbouw

Internet:

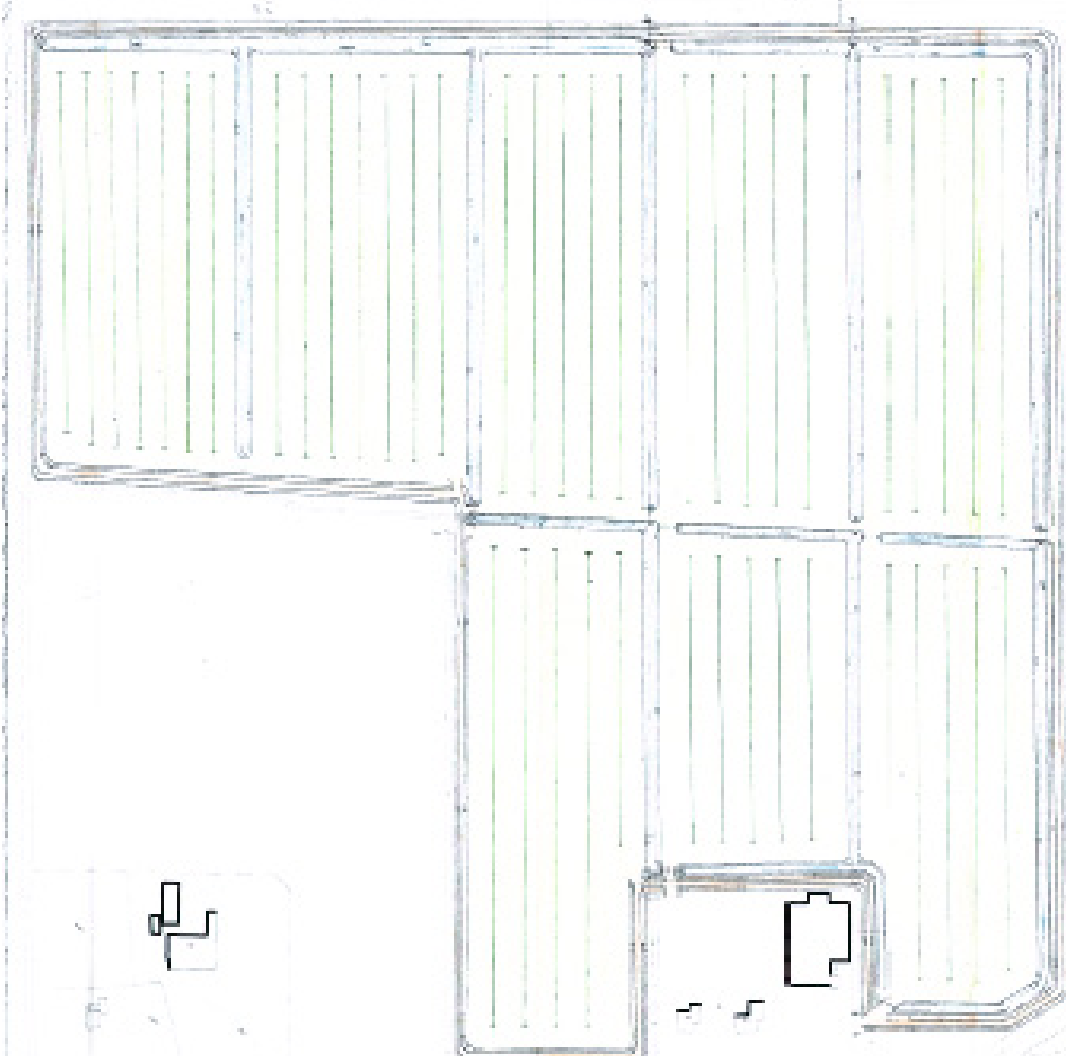
- www.omgevingsvergunning.nl	- www.stivas.nl
- www.omgevingsloket.nl	- www.dlg.nl
- www.helpdeskwater.nl	- www.water.nl
- www.wikipedia.nl	- www.nederlandleeftmetwater.nl
- www.wetten.nl	
- www.noord-holland.nl	
- www.hhnk.nl	
- www.uvw.nl	
- www.vng.nl	

BIJLAGEN

1. Inrichtingsschets 'Stolpen' Schagerbrug
2. Projectplan 'Eendenkooi' Wervershoof
3. Programma van Eisen 'Eendenkooi' Wervershoof
4. Ruimtelijke onderbouwing 'Benesse/Uitgeest nabij De Koog' Uitgeest

№	1
№	2
№	3
№	4
№	5
№	6
№	7
№	8
№	9
№	10
№	11
№	12
№	13
№	14
№	15
№	16
№	17
№	18
№	19
№	20
№	21
№	22
№	23
№	24
№	25
№	26
№	27
№	28
№	29
№	30
№	31
№	32
№	33
№	34
№	35
№	36
№	37
№	38
№	39
№	40
№	41
№	42
№	43
№	44
№	45
№	46
№	47
№	48
№	49
№	50
№	51
№	52
№	53
№	54
№	55
№	56
№	57
№	58
№	59
№	60
№	61
№	62
№	63
№	64
№	65
№	66
№	67
№	68
№	69
№	70
№	71
№	72
№	73
№	74
№	75
№	76
№	77
№	78
№	79
№	80
№	81
№	82
№	83
№	84
№	85
№	86
№	87
№	88
№	89
№	90
№	91
№	92
№	93
№	94
№	95
№	96
№	97
№	98
№	99
№	100

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Projectplan

Waterbergingslocatie 'Eendenkool'
Medemblik

Auteur

C. van der Heljden, J. Zijp

Registratienummer

12.8895

Datum

23 februari 2012

Versie

1.

Status

Concept

Afdeling

Afdeling Planvorming

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
2	Projectplan <i>Deel I</i> Voorgenomen werkzaamheden	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Ligging en begrenzing van het plangebied	4
2.3	Beschrijving van de huidige en de gewenste situatie	5
2.3.1	Huidige situatie	5
2.3.2	Gewenste situatie	6
2.4	Beschrijving van de waterstaatswerken	9
2.5	Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd	14
2.6	Legger, beheer en onderhoud	15
2.7	Samenwerken	17
3	Projectplan <i>Deel II</i> Verantwoording	18
3.1	Inleiding	18
3.2	Algemeen	18
3.3	Rijksbeleid	18
3.4	Provinciaal beleid	20
3.5	Regionaal beleid	23
3.6	Gemeentelijk beleid	24
3.7	Onderzoek en rapportages	26
3.8	Conclusie	26
4	Uitvoerbaarheid van het projectplan	27
4.1	Planologische inpassing	27

4.2	Toestemmingen	27
4.3	Onderzoek, mitigatie en compensatie van nadelige gevolgen	27
4.4	Rechtsbescherming	27
4.5	Bijlage	28

1 Inleiding

Door klimaatverandering wordt verwacht dat met name in de herfst- en wintermaanden de neerslag heftiger en langduriger wordt. Watersystemen die jarenlang dienst hebben gedaan, kunnen hierdoor in de toekomst problemen ondervinden. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft ruim 220 poldersystemen getoetst aan de landelijke normen en constateert dat in de polder 'Vier Noorder Koggen' maatregelen nodig zijn om in de toekomst wateroverlast te voorkomen.

Het plangebied 'Eendenkool' ligt in de polder 'Vier Noorder Koggen', waar in totaal ca. 280 hectare waterberging gerealiseerd moet worden. 'Eendenkool' neemt 12 hectare voor haar rekening.

Het project 'Eendenkool' is een integraal project waarbij het hoogheemraadschap de aanleg van de waterberging combineert met een extensief agrarisch beheer.

1.1 Leeswijzer

Om een goed onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rollen die het hoogheemraadschap vervult bij de totstandkoming en vaststelling van een projectplan is het gewenst een tweedeling in het projectplan te maken:

- deel I voor de *beschrijving* van de verschillende aspecten van het voorgenomen werk van het hoogheemraadschap in de rol van initiatiefnemer;
- deel II voor de *verantwoording* van de voorgenomen werkzaamheden van het hoogheemraadschap in de rol van bevoegd gezag.

2 Projectplan *Deel I* Voorgenomen werkzaamheden

2.1 Inleiding

Het hoogheemraadschap gaat een waterberging inrichten in de gemeente Medemblik, gelegen ten zuidwesten van het dorp Wervershoof binnen de polder 'Vier Noorder Koggen'. Deze berging wordt gecombineerd met extensief agrarisch beheer. Het is een samenwerkingsproject met Staatsbosbeheer en het hoogheemraadschap. De beoogd beheerder van het terrein is Staatsbosbeheer.

2.2 Ligging en begrenzing van het plangebied

In figuur 2.2 is de ligging van het project 'Eendenkool' aangegeven. Het project is gelegen in de gemeente Medemblik ten oosten van de Markerwaardweg, ten zuiden van het Koolland, gelegen langs de Kromme Leek en het Koolland en ten noorden van de lintbebouwing van Zwaagdijk-Oost.

Het betreft het perceel dat kadastraal bekend staat als: Wervershoof (WVH00), sectie P, nummer 23.

figuur 2.2.

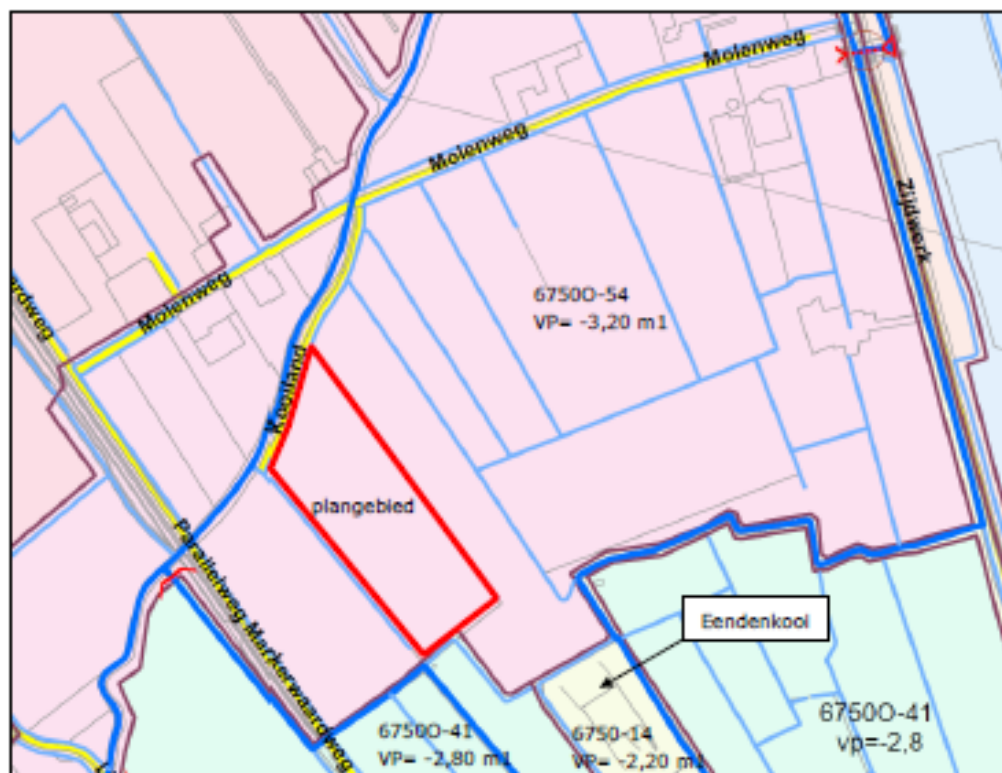
2.3 Beschrijving van de huidige en de gewenste situatie

2.3.1 Huidige situatie

Het 6 hectare grote plangebied heeft in het Bestemmingsplan Buitengebied (vastgesteld op 16 december 2010) de bestemming 'Agrarisch' met als functietoelichting 'Specifieke vorm van Water-waterberging droog'. Daarnaast is een zone langs de Kromme Leek aangeduid als WRO-zone-wijzigingsgebied 2. De bestemming 'Agrarisch' kan worden onder voorwaarden worden gewijzigd in de bestemming 'Natuur' en/of 'Water'.

Het perceel is op dit moment in gebruik als grasland en heeft met het Koolland een infrastructurele ontsluiting.

Het plangebied ligt in het peltgebied 67500-54 en grenst aan de zuidkant aan het peltgebied 67500-41 van de polder 'Vier Noorder Koggen' (zie figuur 2.3.1.). In peltgebied 67500-54 wordt een vastpeil van NAP -3,20 meter gevoerd en in peltgebied 67500-41 is dit een vastpeil van NAP -2,80 meter. Vervolgens ligt iets zuidelijker de Eendenkool van Zwaagdijk. Deze kool ligt net als een primaire waterloop in het peltgebied 67500-14 waar een vastpeil van NAP -2,20 meter wordt beheerd.

Figuur 2.3.1.

2.3.2 Gewenste situatie

Het klimaat verandert. De verwachting is dat het minder vaak, maar heviger gaat regenen. Daarbij komt dat steden en dorpen de laatste vijftig jaar groter zijn geworden en het wegennetwerk zich heeft uitgebreid. Op plaatsen waar het water vroeger rustig door de bodem kon worden opgenomen, stroomt het tegenwoordig in één keer in de sloot of in het riool. Het gevolg is dat sloten en gemalen het water niet snel genoeg kunnen verwerken met wateroverlast en waterschade tot gevolg. Een manier om de wateroverlast tegen te gaan is het realiseren van waterberging. Hierbij wordt het overtollige water (tijdelijk) opgeslagen en kunnen overstromingen zoveel mogelijk worden voorkomen.

Het hoogheemraadschap is voornemens het perceel gelegen ten zuiden van het Kooland en de Kromme Leek in te richten als 'droge' waterberging. Dit houdt ook in dat het gebied niet permanent oppervlaktewater bergt, maar dat bij een peilstijging van het watersysteem als eerste in het projectgebied inundeert en zodoende een waterbergende functie vervult.

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een 'droge' waterberging. Een keuze dus voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door het afnemende draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen.

In het ontwerp voor de waterberging is bewust gekozen voor een uiterst terughoudende vormgeving, die geen concurrentie aangaat met de andere elementen, zoals de eendenkooi en de grafheuvels in de directe omgeving. Het terrein wordt ingericht als (vochtig)grasland waarop een extensief agrarisch beheer zal plaatsvinden. Het beeld sluit aan op dat van het omliggende agrarische gebied.

De functie als waterberging is onder normale omstandigheden uitsluitend af te lezen aan de lagere ligging en de begrenzing door een strakke lage kade. Wanneer het terrein daadwerkelijk voor waterberging wordt gebruikt zal het helemaal gevuld zijn met water. Pas dan openbaart het terrein zich echt als berging en wijkt af van de omgeving.

In de waterberging zal zich een gevarieerde graslandvegetatie ontwikkelen. Hiervoor is een variatie in drooglegging gewenst die loopt van 0 tot 0,60 meter. Het macroreliëf in het huidige terrein biedt al voldoende hoogteverschillen om te komen tot deze gevarieerde ontwikkeling. Er is dan ook voor gekozen om de huidige hoogteverschillen in het ontwerp te gebruiken. Het ontwerp gaat er vanuit dat overal een laagdikte van 1,00 meter van het huidige terrein wordt afgegraven. Hierdoor blijft er in de nieuwe situatie een maaiveld over waarin de hoogteverschillen terug te vinden zijn die er door de geomorfologische ontwikkeling van inklinking en zetting van de kreekruggen en kommen in de loop van de tijd is ontstaan.

Uit de topografische kaart van ca. 1879 blijkt dat centraal door het perceel nog een sloot heeft gelopen met bovendien twee dwarslootjes (zie figuur 2.3.2.). Deze sloten worden weer teruggebracht, waarbij de lange sloot een functie vervult voor de waterafvoer en de twee dwarslootjes worden ingericht als geïsoleerde poelen.

figuur 2.3.2.

De wateraanvoer vindt plaats vanuit het peilvak NAP -2,20 meter van de eendenkooi en de primaire waterloop. Via een sloot door het aangrenzende graslandperceel van de heer A. Schouten kan het water aangevoerd worden naar het projectgebied. Het water staat in deze sloot tot aan de inlaatconstructie van de waterberging op NAP -2,20 meter.

Met deze inrichting wordt de waterbergingscapaciteit van de gehele polder vergroot en kan mogelijk worden voorkomen dat schade door wateroverlast elders in de polder optreedt. De waterberging draagt bij aan het waterbeheer en de ecologische waterkwaliteit.

In figuur 2.3 (volgende pagina) is het schetsontwerp van het plangebied weergegeven.

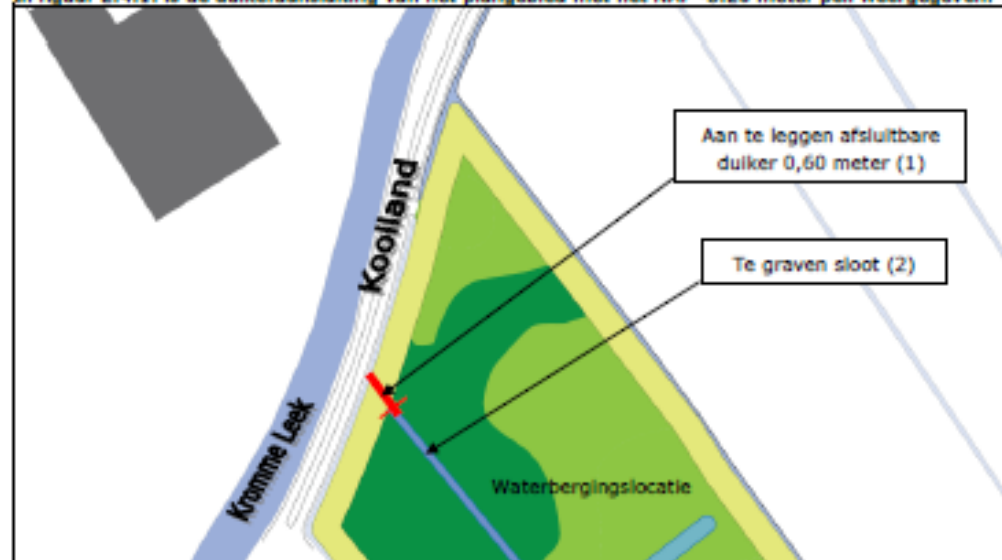
figuur 2.3

2.4 Beschrijving van de waterstaatswerken

Het huidige watersysteem ten behoeve van het project 'Eendenkool' blijft gehandhaafd. De waterberging wordt door middel van een afsluitbare duiker van rond 0,60 m1 en lang 12 m1 (1), die in het verlengde van de te graven afvoersloot in de kade wordt gelegd, aangesloten op de wegsloot langs de zuidkant van het Kooiland. De binnenonderkant van de duiker komt op NAP -3,70 meter te liggen. De sloten in het projectgebied staan hierdoor in 'open verbinding' met het NAP -3,20 meter peil, wat ook het waterpeil van de 'Kromme Leek' is.

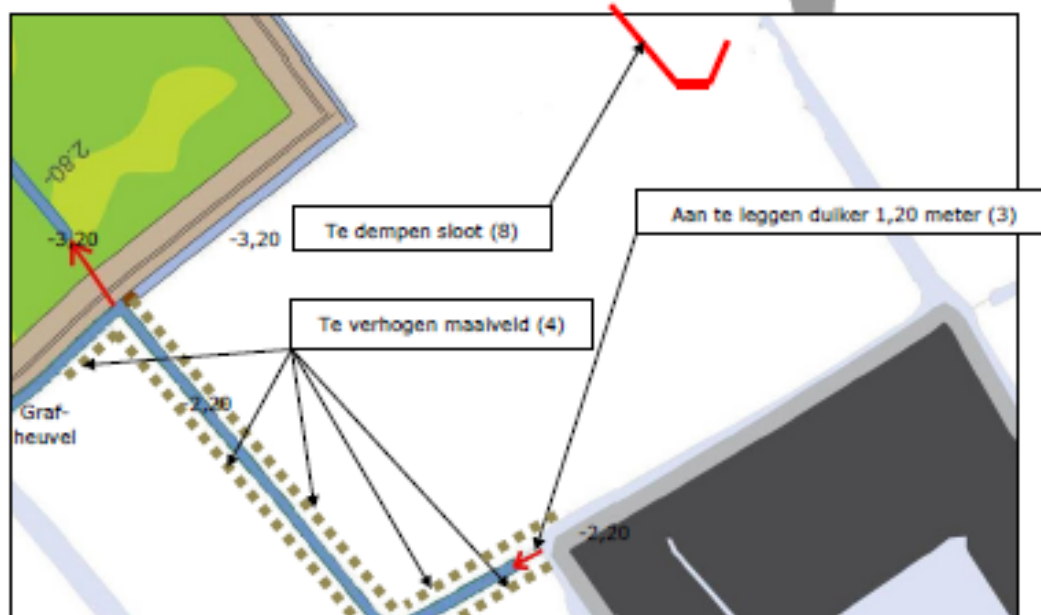
In figuur 2.4.1. is de duikeraansluiting van het plangebied met het NAP -3,20 meter peil weergegeven.

figuur 2.4.1.

De te graven sloot (2) in de berging wordt ten opzichte van het NAP -3,20 meter peil 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf NAP- 3,60 meter wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5 om de overgangszone tussen water en land groter te maken.

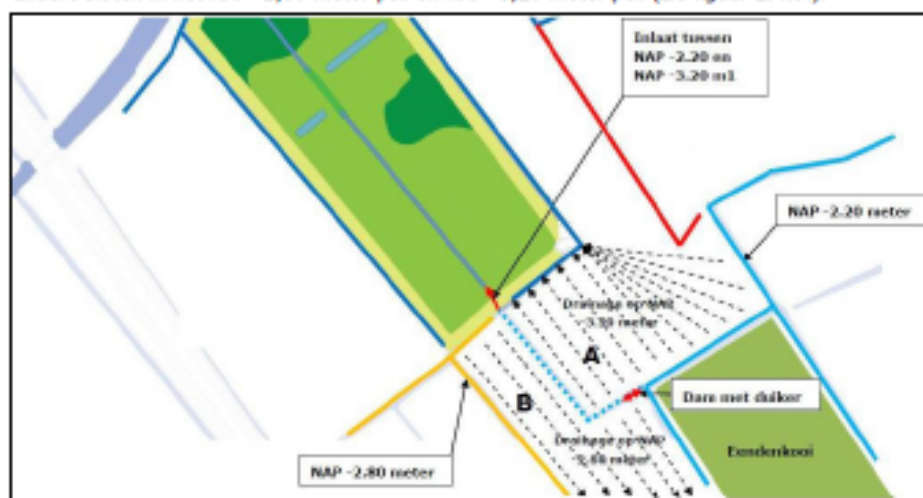
Om het NAP -2,20 meter peilvak te koppelen met de waterberging wordt de wateraanvoersloot in het perceel van de heer A. Schouten aangesloten op het NAP -2,20 meter peil van de eendenkool. In de dam nabij de eendenkool wordt een duiker rond 1,20 meter gelegd (3). De binnen onderkant van de duiker, die 10,00 meter lang is, wordt op NAP -3,20 meter gelegd. In figuur 2.4.2. is de te leggen duiker in de wateraanvoersloot nabij de eendenkool aangegeven.

figuur 2.4.2.

De randen van de percelen aan beide kanten van de wateraanvoersloot worden iets verhoogd tot NAP - 1,50 m(4). Dit is noodzakelijk om bij een wateraanvoersituatie en een verhoogd waterpeil het water in het slootprofiel te houden. Vanaf de rand, die aangelegd wordt op NAP -1,50 m zal een flauw talud worden gemaakt 1:10/1:15 naar het bestaande maaiveld.

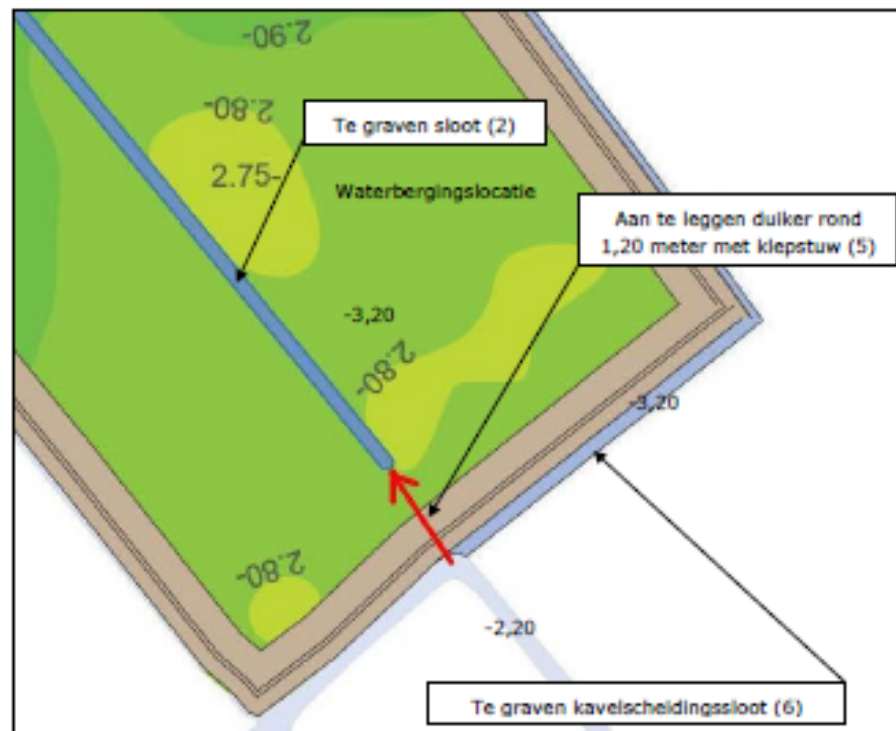
Ook worden de percelen grenzend aan de sloot waarvan de randen worden verhoogd gedraineerd naar andere sloten in het NAP -2,80 meter peil en NAP -3,20 meter peil (zie figuur 2.4.3.).

figuur 2.4.3.

Om bij een wateroverlastsituatie water vanuit het NAP -2,20 meter peil naar de waterberging mogelijk te maken zal er een duiker rond 1,20 meter met klepstuw (5) worden geplaatst in de peilgrens tussen het NAP -2,20 meter peil en het NAP -3,20 meter peil. De binnenonderkant van deze 12 m1 lange duiker zal gelegd worden op NAP -3,20 meter. De klepstuw in de taludbak van de duiker is 1,50 meter breed, heeft een maximale kerende hoogte op NAP -1,80 meter en kan gestreken worden tot minimaal NAP -3,20 meter. In figuur 2.4.3. en 2.4.4. is de dukeraansluiting met stuw tussen het NAP -2,20 meter en het NAP -3,20 meter peilvak weergegeven.

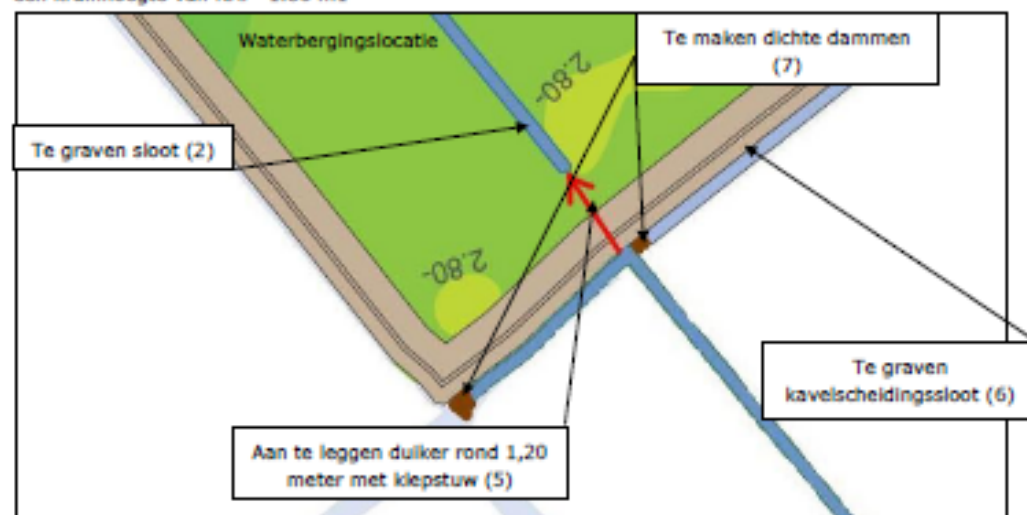

figuur 2.4.4.

Aan de zuidkant van de waterbergingslocatie zal als erfgrens met de heer A. Schouten een kavelscheidingssloot worden gegraven in het NAP -3,20 meter peilvak (6). De sloot wordt 3,00 meter breed op de waterlijn, 0,60 meter diep, met taluds van 1:2. Bovenvermelde werkzaamheden zijn eveneens aangegeven in figuur 2.4.4.

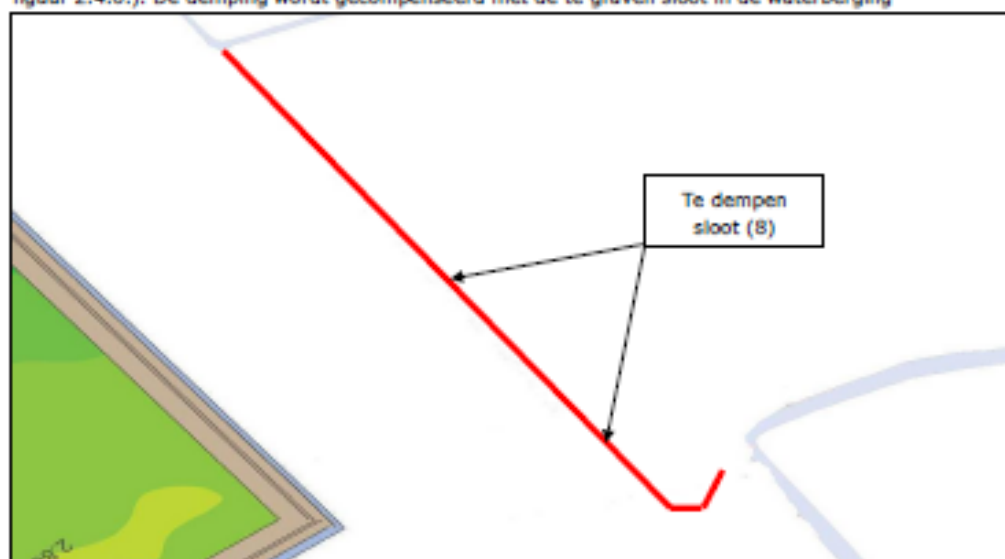

In figuur 2.4.5. zijn de 2 dichte dammen (7) en nogmaals de te graven sloten in het NAP -3,20 meter peil weergegeven. De dammen hebben een breedte van 12 meter tussen waterlijnen, taluds van 1:2 en een kruinhoogte van NAP -1.50 m1

figuur 2.4.5.

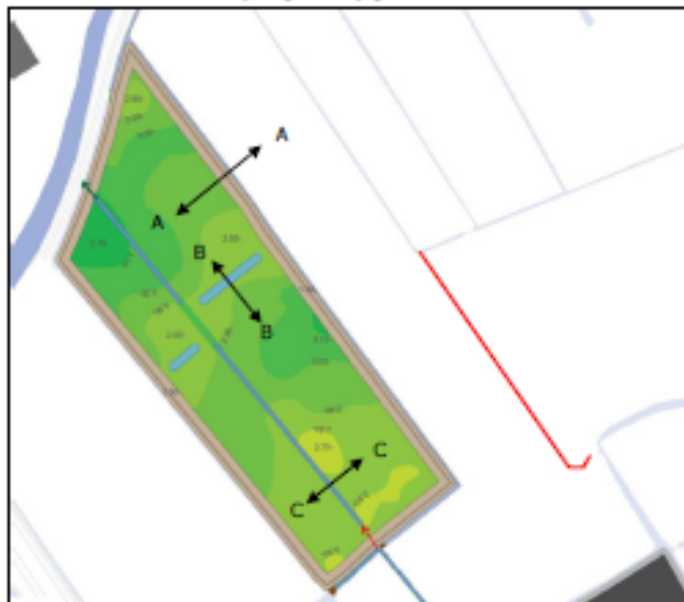
Als laatste onderdeel van de werkzaamheden wordt het noord-zuid gelegen slootje (8), die parallel aan de oostkant van de waterberging in het landbouwperceel van de heer A. Schouten ligt gedempt (zie figuur 2.4.6.). De demping wordt gecompenseerd met de te graven sloot in de waterberging

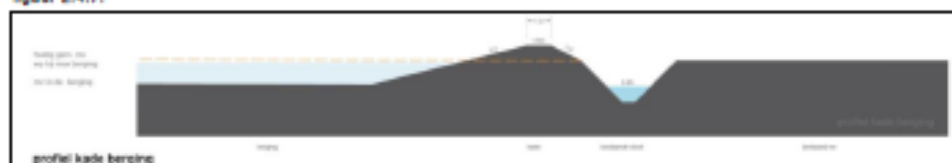
figuur 2.4.6.

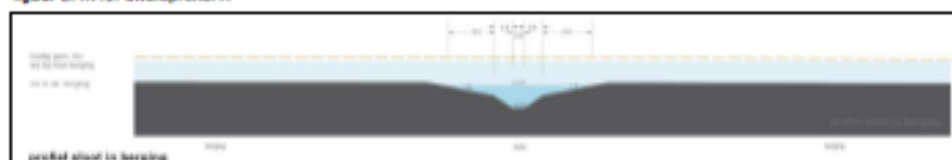
Figuur 2.4.7. is het schetsontwerp aangegeven, inclusief verwijzingen naar de details (dwarsprofielen) van onderdelen van het plangebied (figuren 2.4.7.1. tot en met 2.4.7.3.).

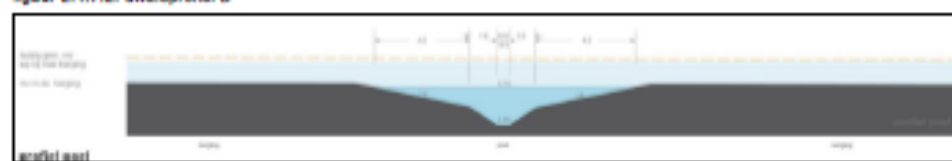
figuur 2.4.7.

figuur 2.4.7.1. dwarsprofiel A

figuur 2.4.7.2. dwarsprofiel B

figuur 2.4.7.3. dwarsprofiel C

2.5 Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een droge waterberging. Een keuze dus voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door het afnemende draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen binnen de gemeente Medemblik. In figuur 2.4.1. is het ontwerp weergegeven.

Grondverzet:

Over vrijwel de gehele oppervlakte wordt het maaiveld met 1 meter verlaagd. Verder worden sloten aangelegd en kades aangebracht. Deze kades houden verband met een waterkerende functie van en naar het NAP -3,20 meter peilvak direct grenzend aan de waterberging.

De kades hebben een kruinhoogte van NAP -1,50 meter. Dat ligt tussen de 25 en 70 cm boven het huidige maaiveld, waarvoor grond kan worden gebruikt die vrijkomt uit het terrein. De kades hebben een beperkte kruinbreedte van 1 meter en een asymmetrisch profiel; het buitentalud heeft een helling van 1:2, het binnentalud heeft een taludhelling van 1:4 en kan worden bereiden door voertuigen voor het beheer, en neemt hiermee de functie van een gebruikelijke horizontale kruin over.

Het gesaaide totale grondverzet bedraagt ca 51.600 m³.

Planning:

De planning is als volgt:

Omschrijving	Maand	Jaar
Bestek + raming gereed	6	2012
Start aanbesteding	10	2012
Gunning aannemer	12	2012
Start uitvoering	2	2013
Oplevering	6	2013

De start van uitvoer van de werkzaamheden is vanwege het vangseizoen van eenden in de eendenkool gepland op 1 februari 2013. De werken dienen voor 21 juni 2013 (wanneer het vangseizoen weer start) afgerond te zijn.

Inherente afwijkingsmogelijkheden:

In paragraaf 2.4 staat de beschrijving van de waterstaatswerken. In de figuren in datzelfde hoofdstuk staan de afbeeldingen van de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Deze afbeeldingen zijn bepalend voor de wijze waarop de waterberging zal functioneren.

De te graven sloot in de berging wordt 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf dit punt wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5.

De te realiseren sloot aan de zuidkant van de waterberging word 0,60 meter diep en 3,00 meter breed op de waterlijn met taluds van 1:2.

De duiker bij de eendenkool is rond 1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De inlaatduiker met klepstuw onder de peilgrens aan de zuidkant van het projectgebied is rond

1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De afsluitbare duiker rond 0,60 meter aan de noordkant van het projectgebied wordt op NAP -3,70 meter gelegd.

Desondanks is niet uit te sluiten dat in de uitvoering afwijkingen ontstaan van de beschreven maatvoering.

Afwijkingen door onvoorziene omstandigheden:

Dit projectplan geeft primair duidelijkheid over de functionele eisen van het waterstaatswerk (de waterberging). Het ruimtebeslag en de maatvoering van het werk worden zo nauwkeurig mogelijk aangegeven. Ondanks vooraf verrichte onderzoeken zijn onvoorziene omstandigheden niet volledig uit te sluiten. Daarom behoudt het hoogheemraadschap zich het recht voor om in beperkte mate af te wijken van de maatvoering, ligging en locatie van het waterstaatswerk.

2.6 Legger, beheer en onderhoud

Legger:

Op het moment dat dit projectplan is uitgevoerd, zal het hoogheemraadschap de gerealiseerde werken inmeten en optekenen op revisietekeningen. Vervolgens worden de maten of de functionele eisen in de Legger opgenomen. De aanvoersloot tussen waterberging en poldersloot ten oosten van de eendenkooi wordt dan als hoofdwaterloop opgenomen en waarbij beheer en onderhoud wordt ondergebracht bij het hoogheemraadschap. Tevens zal in een herziening van het peilbesluit Vier Noorder Koggen de projectlocatie worden opgenomen en benoemd.

Beheer en onderhoud:

In figuur 2.6. zijn de te verwachten terreintypen voor de projectlocatie weergegeven.

figuur 2.6.

Het grasland kan op verschillende manieren beheerd worden. Er kan gekozen worden voor beweidingbeheer, hooilandbeheer of hooilandbeheer met nabeweiding. De grootste variatie zal ontstaan bij een hooilandbeheer of een hooilandbeheer met nabeweiding.

Beoogd beheerder van het plangebied is Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër (dhr. Schoorl of Schouten). Beide partijen zijn bij het inrichtingsplan betrokken geweest en hebben ook aangegeven geïnteresseerd te zijn in het beheer. Er dient echter wel overeenstemming met een van de partijen bereikt te worden. Indien er geen overeenstemming met de partijen wordt bereikt zal het hoogheemraadschap zelf de percelen gaan beheren.

Hooiland en hooiland met nabeweiding

Bij hooilandbeheer wordt vanaf eind juni gemaaid, waarbij het hooi wordt afgevoerd. Er wordt pas zo laat gemaaid om kenmerkende soorten als Rietorchis en Echte koekoeksbloem kans te geven tot zaadzetting. Als de vegetatieproductie hoog is kan het nodig zijn in september nogmaals te hooien. Bij hooiland met nabeweiding wordt eveneens vanaf eind juni gemaaid, waarna van juli t/m februari wordt nabeweid met schapen (6 k.v.e. per hectare) of met runderen (2 g.v.e. per hectare).

Beweiding

Er kan gekozen worden voor beweiding met schapen of runderen. Bij begrazing met schapen gaan we uit van een dichtheid van 6 k.v.e. per hectare. Bij begrazing met runderen wordt gekozen voor seizoenbegrazing (april-oktober) in een dichtheid van 2 g.v.e. per hectare. De exacte veebezetting is afhankelijk van de vegetatieproductie en moet proefondervindelijk worden vastgesteld. Het is de bedoeling dat de Kamgrasweide en het Zilver schoongrasland in de 'graslandfase' blijven en dat geen ruigte ontstaat.

Het dijkje rondom het gebied wordt integraal mee begrast.

Sloten

De geïsoleerde binnensloten worden jaarlijks in oktober geschoond met behulp van een maalkorf. De meeste waterdieren hebben in die periode hun voortplantingscyclus volbracht, terwijl amfibieën nog niet in de bodemlaag overwinteren. Het vrijkomende maaisel wordt afgevoerd. Ten behoeve van de waterfauna kan een klein deel van de sloten (5 tot 10%) jaarlijks ongeschoond blijven, steeds op wisselende plekken (gefaseerd). Voorwaarde is wel dat dit zodanig gebeurt dat de afwateringsfunctie van de sloten niet verstoord wordt.

Wat betreft groot onderhoud worden de sloten eens per 10 jaar gebaggerd, waarbij de bagger wordt afgevoerd. De sloten langs het terrein worden jaarlijks volgens de Keur geschoond.

Schadebestrijding

Het plangebied grenst aan agrarisch gebied, waar andere functies en belangen gelden. De kans is aanwezig dat er botsing van deze belangen zal optreden, bijvoorbeeld overlast door ongewenste onkruiden. De kans op vestiging van ongewenste onkruiden als Akkerdistel is aanwezig. Om overlast bij de aangrenzende agrarische grondgebruikers te voorkomen worden distelhaarden voor de bloei gemaaid met een bosmaai. Zo nodig wordt dit herhaald om mogelijke herbloei in augustus/september te voorkomen. Het maaisel wordt afgevoerd.

De voorgestelde inrichting en beheer van het terrein zijn zodanig dat de kans op vestiging van ganzen klein is. Als er onverhoopt toch vestiging van ganzen plaatsvindt kan bestrijding plaatsvinden door

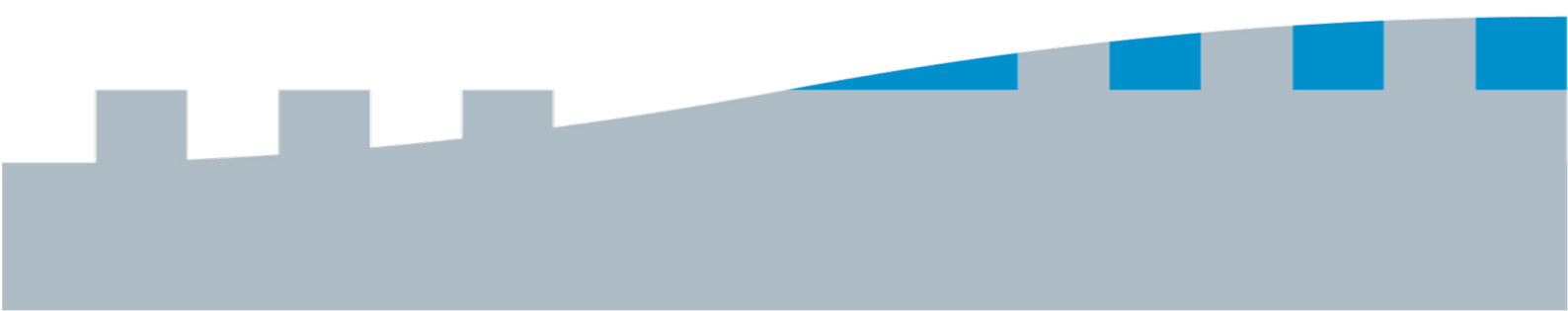

eieren in het begin van de broedtijd te 'dopen'. Daarvoor moet wel ontheffing aangevraagd worden bij het Ministerie van LNV en/of de Provincie Noord-Holland.

Na realisatie is het voornemen dat Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër het projectgebied in beheer neemt.

2.7 Samenwerken

De opzet en geschetste inrichting is in samenwerking met de gemeente Medemblik (voorheen Wervershoof), de beoogde beheerder Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër en het hoogheemraadschap tot stand gebracht. Ook andere belanghebbenden uit de omgeving zijn hierbij betrokken en gehoord.

3 Projectplan Deel II Verantwoording

3.1 Inleiding

Dit deel vormt de verantwoording van de in deel I omschreven voorgenomen werkzaamheden. Deze verantwoording is belangrijk voor de juridische houdbaarheid van het plan. Het plan wordt begrensd door relevante wettelijke kaders en beleidskaders. Het plan behoort te passen binnen het bestaande rijks-, provinciaal-, regionaal- en gemeentelijk beleid. Dit projectplan levert primair een bijdrage aan de doelstellingen uit de Waterwet artikel 2.1. Deze doelstellingen zijn vertaald in waterbeleid en waterregelgeving. Verder houdt het projectplan rekening met omgevingsbeleid en -regelgeving. Een project als dit heeft immers effect op hoe de omgeving eruit ziet en hoe deze door mensen ervaren wordt. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met archeologische, cultuurhistorische, natuur- en landschappelijke waarden. Het beleid zoals hieronder is beschreven betreft zowel eigen beleid van het HHNK, als beleid en regelgeving van andere overheden zoals de Europese unie, rijksoverheid en provincie.

3.2 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt het voor dit projectplan relevante, vigerende beleid op de verschillende bestuursniveaus uiteengezet. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- rijksbeleid;
- provinciaal beleid;
- regionaal beleid;
- gemeentelijk beleid.

3.3 Rijksbeleid

Nota Ruimte

De visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en belangrijkste bijbehorende doelstellingen zijn vastgelegd in de Nota Ruimte¹. Dit ruimtelijke beleid spitst zich toe op inrichtingsvraagstukken tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de Nota Ruimte zijn de volgende vier belangrijke thema's omschreven:

- Versterken van de internationale concurrentiepositie.
- Het bevorderen van krachtige steden en een vitaal platteland.
- Het borgen en versterken van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden.
- Het borgen van de veiligheid.

Over water en groene ruimte wordt in de nota uiteengezet dat het nationaal ruimtelijk beleid zich richt op borging en ontwikkeling van natuurwaarden, de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit, en van bijzondere, ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Tevens is borging van veiligheid tegen overstromingen, voorkoming van wateroverlast en watertekorten en verbetering van water- en bodemkwaliteit van groot belang.

¹ 'Nota Ruimte', ministeries van VROM, LNV, VWS en EZ, Den Haag, 17 januari 2006.

Over de borging van veiligheid tegen overstromingen en het voorkomen van wateroverlast en watertekorten wordt gesteld dat dit voornamelijk een regionale opgave is en de verantwoordelijkheid daarom bij waterschappen en provincies ligt. Wel worden uitgangspunten gehanteerd die bij moeten dragen aan de waterdoelstellingen. Hierbij wordt geformuleerd dat, waar mogelijk, ruimte voor water moet worden gevonden door een combinatie van waterbeheer met andere functies om bij te dragen aan vergroting van de ruimtelijke kwaliteit.

Over de natuurfunctie wordt in de nota uiteengezet dat, naast het aanleggen van een nieuwe robuuste ecologische verbinding, provincies er ook voor kunnen kiezen om reeds bestaande ecologische verbindingen te versterken, indien dit een vergelijkbare bijdrage levert aan een betere instandhouding van de soortenrijkdom in Nederland en het realiseren van doelstellingen op het terrein van recreatie, landschap, cultuurhistorie en waterbeheer. Omdat natuur een belangrijk onderdeel van de groene ruimte is, wordt verder gesteld dat een bijdrage aan de instandhouding en/of ontwikkeling van natuurwaarden, één van de uitgangspunten behoort te zijn bij ruimtelijke plannen en inrichtingsactiviteiten.

Realisatieparagraaf

De Nota Ruimte en de andere vigerende planologische kernbeslissingen (PKB's) hebben op 1 juli op basis van het overgangsrecht de status van structuurvisie gekregen. Nieuwe structuurvisies moeten volgens de Wro een beschrijving bevatten waaruit blijkt hoe het Rijk de in de structuurvisie verwoorde nationale ruimtelijke belangen wil verwezenlijken. Omdat de vigerende PKB's nog niet over een dergelijke realisatieparagraaf beschikken heeft het kabinet in juni 2008 de Realisatieparagraaf Nationaal ruimtelijk beleid vastgesteld. Het overzicht van alle nationale ruimtelijke belangen uit de verschillende PKB's en de voorgenomen verwezenlijking daarvan worden gebundeld in deze Realisatieparagraaf.

De paragraaf geeft inzicht in welke nationale belangen het kabinet heeft gedefinieerd en op welke wijze het Rijk deze wil verwezenlijken. De Realisatieparagraaf krijgt eveneens de status van structuurvisie en wordt als het ware toegevoegd aan de Nota Ruimte en overige PKB's.

Nota 'Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw'

De Commissie Waterbeheer 21e eeuw (Commissie Tielrooij) bracht in augustus 2000 advies uit over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De kerngedachte van de Commissie is dat water meer ruimte nodig heeft. De Unie van Waterschappen heeft haar visie gegeven op het advies van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw. De Unie onderschrijft de hoofdprincipes van de commissie Waterbeheer 21e eeuw.

Aanleiding van dit beleid is de toenemende zeespiegelstijging in combinatie met de bodemdaling. Het risico van overstromingen wordt hierdoor steeds groter. Daar komt nog bij dat in Nederland steeds meer wordt gebouwd en asfalt aan wordt gelegd, waardoor het regenwater op minder plaatsen de grond in kan.

Met de nota Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw² wil het rijk een ander waterbeleid realiseren. Er moet geanticipeerd worden op een stijgende zeespiegel, een stijgende rivierafvoer, bodemdaling en een toename van de neerslag. Nieuwe ruimtelijke besluiten mogen de problematiek van veiligheid en wateroverlast niet ongemerkt vergroten. Bij nieuwe ruimtelijke besluiten moeten de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast expliciet in beeld worden gebracht.

De nota geeft twee drietrapsstrategieën als uitgangspunten. Voor waterkwantiteit bestaat die uit de trits vasthouden, bergen en afvoeren. Voor waterkwaliteit is die trits schoonhouden, scheiden en zuiveren.

² Nota Anders omgaan met water. Waterbeleid in de 21e eeuw, ministerie van verkeer en waterstaat, 2004

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten zijn in principe verboden. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

3.4 Provinciaal beleid

*Provinciaal Waterplan 2010-2015 "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren"*³

Het Provinciaal Waterplan beschrijft de kaders voor waterbeheer in Noord-Holland. Binnen deze kaders nemen hoogheemraadschappen, waterleidingbedrijven en gemeenten maatregelen om inwoners te beschermen tegen wateroverlast, de kwaliteit van het water te verbeteren en te zorgen voor voldoende wateraan- en afvoer.

Het waterplan heeft het motto 'Beschermen, benutten, beleven en beheren'. Provinciale Staten hebben het plan 16 november 2009 vastgesteld.

Klimaatbestendig waterbeheer speelt een centrale rol in het Waterplan. De klimaatverandering, het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden vragen om een herbezinning hoe we met water omgaan voornamelijk bij ruimtelijke ontwikkeling.

In het waterplan zijn de strategische waterdoelen van de provincie neergelegd. Tevens worden twee speerpunten voor de planperiode genoemd:

- aangrijpen van de zandige versterking van de Noordzeekust om de regio, ruimtelijk en economisch, te versterken.
- extra aandacht besteden aan de economische kant van het water.

Structuurvisie Noord-Holland 2040

Provinciale Staten hebben op 21 juni 2010 de Structuurvisie 'Noord-Holland 2040' vastgesteld. In de structuurvisie zijn zowel de uitgangspunten als de sturingsfilosofie uit het 'Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord', het voorheen geldende streekplan, overgenomen.

Uitgangspunt voor 2040 is "kwaliteit door veelzijdigheid". Noord-Holland moet aantrekkelijk blijven in wat het is: een diverse, internationaal concurrerende regio, in contact met het water en uitgaande van de kracht van het landschap. Gelet op voorgaande doelstelling heeft de provincie een aantal provinciale belangen aangewezen. De drie hoofdbelangen vormen gezamenlijk de ruimtelijke hoofddoelstelling van de provincie. In figuur 3.3.1 worden de hoofdbelangen en de daaronder vallende onderwerpen uit de structuurvisie schematisch weergegeven.

³ Ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015 "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren", Gedeputeerde Staten, 2008

Ruimtelijke kwaliteit	Duurzaam ruimtegebruik	Klimaat-bestendigheid
Behoud en ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen	Milieuqualiteiten	Voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast
Behoud en ontwikkeling van natuurgebieden	Behoud en ontwikkeling van verkeers- en vervoersnetwerken	Voldoende en schoon drink, grond- en oppervlaktewater
Behoud en ontwikkeling van groen om de stad	Voldoende en op de behoefte aansluitende huisvesting	Voldoende ruimte voor het opwekken van duurzame energie
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor landbouw en visserij	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor economische activiteiten	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen	

Figuur 3.3.1 Hoofddoelstelling ruimtelijk beleid

De structuurvisie is uitsluitend bindend voor de provincie zelf en niet voor gemeenten en burgers. Om de provinciale belangen, die in de structuurvisie zijn gedefinieerd, door te laten werken, heeft de provincie de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie opgesteld. Hierin wordt een aantal algemene regels vastgesteld omtrent de inhoud van en de toelichting op bestemmingsplannen over onderwerpen in zowel het landelijk als het bestaand bebouwd gebied van Noord-Holland.

De structuurvisie gaat ook in op de klimaatbestendigheid.

Met de gevolgen van klimaatverandering in beeld –het wordt natter, warmer, droger, zouter en het water komt hoger- wil de Provincie haar grondgebied klimaatbestendig maken. De Provincie Noord-Holland beschermt bewoners en bedrijven tegen de stijging van de zeespiegel en tegen wateroverlast door regenwater. Op sommige plekken kan dat alleen door de gevolgen van de toenemende wateroverlast te accepteren.

Het waterbeheer (het opvangen, afvoeren en inlaten van water), het bodembeheer en het grondgebruik moeten aan de klimaatverandering worden aangepast. De gevolgen van klimaatverandering worden opgevangen door het versterken van de waterkeringen en het aanwijzen van ruimte voor waterberging die zoveel mogelijk fijnmazig en in integrale gebiedsprojecten wordt gerealiseerd. De Provincie Noord-Holland zorgt voor voldoende ruimte voor waterkeringen, watersystemen en plek- en calamiteitenbergingen. De waterschappen realiseren deze fijnmazige waterbergingen en doen dat op integrale wijze.

Provinciaal Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Door Provinciale Staten is op 21 juni 2010 tevens de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie vastgesteld. Omdat de verordening in tegenstelling tot de "Structuurvisie Noord-Holland 2040" wel bindend is voor gemeenten en burgers moet de verordening ook in werking treden. De verordening is op 1 november 2010 in werking getreden. Hierin zijn de provinciale belangen zoals opgenomen in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 voor de verschillende gebieden uitgewerkt in algemene regels. Beleidsregels die van toepassing zijn op het projectgebied 'Eendenkooi' hebben betrekking op de volgende gebieden:

- Gebied met fijnmazige waterberging.
 - De verordening geeft aan dat door klimaatverandering in de toekomst anders moet worden omgegaan met grond- en oppervlaktewater. Het huidige afwateringssysteem zal niet meer voldoen door heviger regenval, daarom is meer bergingscapaciteit nodig. De Provincie Noord-Holland heeft op basis van het Nationaal Bestuursakkoord Water de wateroverlastopgave vastgesteld. Provincie Noord-Holland zorgt voor ruimte (zoet) waterberging door de hele provincie aan te wijzen als zoekgebied voor fijnmazige waterberging. De waterschappen realiseren deze fijnmazige waterberging en doen dat op integrale wijze.
- Aardkundig waardevolle gebieden.
 - De verordening geeft aan dat in de toelichting van een bestemmingsplan wordt aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met de in het gebied, voorkomende bijzondere aardkundige waarden zoals beschreven in het bijlager-rapport Actualisatie Intentieprogramma bodembeschermingsgebieden (artikel 8).
- Gebied voor grootschalige landbouw.
 - De verordening zijn voor het gebied met grootschalige landbouw met name regels opgenomen met betrekking tot de agrarische bebouwing (artikel 26).

Geen van deze regels zijn van toepassing op projectgebied 'Eendenkooi'.

- Kleinschalige oplossingen voor duurzame energie.
 - De verordening voor kleinschalige oplossingen voor duurzame energie stelt regels met betrekking tot Windturbines (artikel 32) en Energie en duurzaam bouwen (artikel 33).

Geen van deze regels zijn van toepassing op projectgebied 'Eendenkooi'.

- Landelijk gebied:
 - De regels voor het landelijk gebied zijn in de volgende artikelen omschreven:
 - Verbod tot aanleg van bedrijventerreinen en kantoorlocaties (artikel 12);
 - Nieuwe woningbouw (artikel 13);
 - Overige vormen van verstedelijking (artikel 14);
 - Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van verstedelijking in het landelijk gebied (artikel 15);
 - De Ruimte voor Ruimte- regeling (artikel 16);
 - Verbrede landbouwfuncties op of functiewijzigingen van agrarische bouwpercelen (artikel 17), en;
 - Recreatiewoningen (artikel 18).

Geen van deze regels zijn van toepassing op projectgebied 'Eendenkooi'.

- Zoekgebied voor grootschalige windenergie

- o De verordening voor zoekgebied voor grootschalige windenergie stelt regels met betrekking tot Windturbines (artikel 32)

Geen van deze regels zijn van toepassing op projectgebied 'Eendenkooi'.

Ontgrondingenverordening

Er is sprake van ontgronding als het maaiveld wordt verlaagd. Als men wil ontgronden dient men te beschikken over een ontgrondingenvergunning, tenzij er een vrijstelling geldt.

In de provinciale ontgrondingenverordening staat aangegeven welke ontgrondingen van de vergunningplicht zijn vrijgesteld. Onder artikel 3 lid 1 onder m is een vrijstelling opgenomen voor het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder conform hoofdstuk 5 van de Waterwet. Volgens artikel 5.6 van de Waterwet moet bij de voorbereiding afdeling 3.4 (Uniforme openbare voorbereidingsprocedure) van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Dit houdt in dat een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd en dat zienswijzen tegen het ontwerpbesluit kunnen worden ingediend. De Ontgrondingenwet volgt dezelfde procedure.

3.5 Regionaal beleid

Waterbeheersplan ⁴

14 oktober 2009 heeft het hoogheemraadschap 'Waterbeheersplan 2010-2015 – Van veilige dijken tot schoon water' (WBP4) vastgesteld. 9 maart 2010 heeft ook Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland het plan goedgekeurd.

In het plan wordt uiteengezet dat de missie van het hoogheemraadschap erop is gericht om ook de komende jaren, ondanks klimaat- en weerveranderingen, Noord-Holland boven het Noordzeekanaal veilig te houden tegen overstromingen en te zorgen voor droge voeten en schoon water.

Het kerndoel van het hoogheemraadschap is vierledig.

1. Het op orde houden van het watersysteem en dit onder dagelijkse omstandigheden doelmatig en integraal beheren.
2. De verontreiniging van het watersysteem door directe en indirecte lozingen voorkomen en/of beheersbaar houden.
3. Het op orde houden van de primaire waterkeringen en overige waterkeringen met een veiligheidsfunctie en deze onder dagelijkse omstandigheden doelmatig beheren.
4. Het in stand houden en ontwikkelen van een calamiteitenorganisatie die onder bijzondere omstandigheden onmiddellijk operationeel is en die de beschikking heeft over actuele calamiteitenbestrijdingsplannen voor veiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit.

⁴ Waterbeheersplan 2010-2015 'Van veilige dijken tot schoon water', Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

3.6 Gemeentelijk beleid

Vigerend bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan waar het projectgebied 'Eendenkool' in ligt is 'Bestemmingsplan buitengebied, vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2010. In dit bestemmingsplan heeft het projectgebied de bestemming "Agrarisch" met de functieaanduiding specifieke vorm van water - waterberging droog en langs de Kromme Leek een strook met bestemmingswijzigingsgebied naar natuur 2. (zie figuur 3.6.)

De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. het agrarisch grondgebruik, met uitzondering van houtteelt en bosbouw;
- b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel agrarisch grondgebonden bedrijf';
- c. de uitoefening van het agrarisch handelsbedrijf in combinatie met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, indien de gronden ter plaatse zijn voorzien van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel agrarisch handelsbedrijf';
- d. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van een bouwperceel;
- e. cultuurgrond;
- f. proeftuinen, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - proeftuin';
- g. een baggerspeciedepot, ter plaatse van de aanduiding 'baggerspeciedepot';
- h. een grond- en silbdepot, ter plaatse van de aanduiding "gronddepot";
- i. een opslagtank voor lpg, diesel en benzine, ter plaatse van de aanduiding 'opslag';

en mede bestemd voor:

- j. de bescherming van de functie van de in het aanliggende gebied gesitueerde molen als werktuig en zijn waarde als landschapsbepalend element, ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop';
- k. het tegengaan van een te hoge geurbelasting op geurgevoelige objecten, ter plaatse van de algemene aanduidingsregel 'milieuzone - geurzone';
- l. het tegengaan van een te hoge geluidsbelasting op geluidgevoelige objecten, ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie';
- m. het tegengaan van een te hoge gevaarstelling op risicogevoelige objecten, ter plaatse van de aanduiding 'veiligheidszone - lpg';
- n. de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkering, ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - dijk';
- o. de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de nabijgelegen weg, ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - weg';

met daaraan ondergeschikt:

- p. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden;
- q. droge waterberging, met afwateringssysteem, tijdelijk te gebruiken bij calamiteiten en blijvend geschikt voor agrarisch gebruik, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - waterberging droog';
- r. nutsvoorzieningen;
- s. extensief dagrecreatief medegebruik;

- t. wegen en paden;
- u. sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;

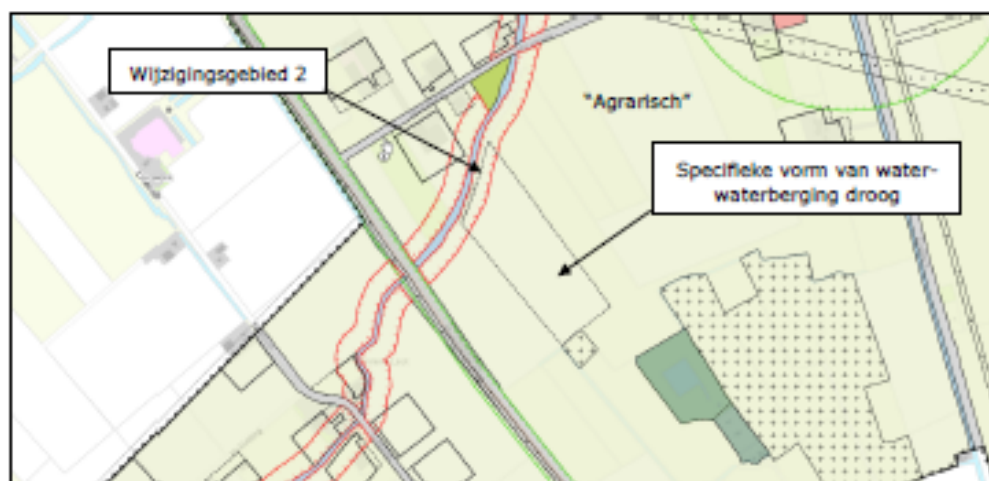
met de daarbijbehorende:

- v. bedrijfsgebouwen, waaronder overkappingen;
- w. kassen;
- x. torensilo's;
- y. veldschuren, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - veldschuur';
- z. bijgebouwen met de daarbijbehorende tuinen en erven, ter plaatse van de aanduiding 'bijgebouwen';
- aa. gebouwen ten behoeve van het wonen met de daarbij behorende tuinen en erven, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - gebouwen';
- bb. bedrijfswoningen, aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep;
- cc. ac. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

De strook langs de Kromme Leek wordt aangeduid als 'Wijzigingsgebied 2'.

In deze strook kunnen Burgemeester en Wethouders het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Agrarisch' wordt gewijzigd in de bestemming 'Natuur' en/of 'Water', mits:

- a. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 15 en/of 21 van overeenkomstige toepassing zijn;
- b. deze wijzigingsbevoegdheid uitsluitend wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding 'wro-zone - wijzigingsgebied 2' dan wel ter afronding van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur;
- c. er geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
- d. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

figuur 3.6.

3.7 Onderzoek en rapportages

Verkennd bodemonderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Eendenkool' is aan Grondslag BV opdracht verleend voor het uitvoeren van een verkennd bodemonderzoek ter plaatse van de te realiseren waterberging.

Doel van het bodemonderzoek was:

- Het onderzoeken of er verontreiniging van de bodem aanwezig was, die de geplande ontwikkeling, milieukundig gezien zou kunnen belemmeren;
- Het vaststellen van de milieuhygiënische en civieltechnische hergebruiksmogelijkheden van de grond conform de regelgeving (Indicatie hergebruik conform Bouwstoffenbesluit en erosiebestendigheid).

Conclusies en aanbeveling van het verkennd bodemonderzoek is dat de gestelde hypothese 'dat ter plaatse van de onderzoekslocatie geen verontreiniging wordt verwacht' niet is bevestigd. Plaatselijk is in de grond een licht verhoogd gehalte aan koper gemeten. Indicatief getoetst aan het Bouwstoffenbesluit is de grond echter wel schoon. In het grondwater is een licht verhoogd gehalte aan chroom aangetoond. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend onderzoek.

Tevens is vastgesteld dat de kleiige ondergrond niet voldoet aan de gestelde eisen voor erosieklasse 1, 2 en 3.

Archeologisch zoeksporenonderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Eendenkool' is aan archeologisch adviesbureau RAAI opdracht verleend voor het uitvoeren van een zoeksporenonderzoek ter plaatse van de te realiseren waterberging. Het betreft een vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een bureauonderzoek en een verkennd booronderzoek. Op grond van de resultaten van het bureau- en verkennd booronderzoek was geconcludeerd dat dit onvoldoende informatie had opgeleverd om te kunnen zeggen of archeologische resten aanwezig waren en of de geplande ingrepen eventueel aanwezige archeologische resten zouden verstoren. Om deze reden werd aanbevolen om, middels enkele zoeksporen, meer inzicht te krijgen in de aanwezigheid en intactheid van het niveau waarop archeologische resten verwacht werden.

Conclusies en aanbeveling van het zoeksporenonderzoek is dat sporen uit vermoedelijk het Laat-Neolithicum en/of de Bronstijd zijn aangetroffen en deze lijken deel uit te maken van een off-site areaal. De vindplaats is als zodanig niet behoudenswaardig. Het onderzoek heeft in het projectgebied 'Eendenkool' geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van (waardevolle) archeologische resten. Voor het projectgebied 'Eendenkool' wordt dan ook geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Natuurtoets

Voor de uitvoering van het waterbergingsproject 'eendenkool' wordt in het voorjaar 2012 een quickscan Flora- & Faunawet uitgevoerd.

3.8 Conclusie

De waterschapswerken, zoals beschreven in deel I: 'Voorgenomen werkzaamheden' zijn een juiste invulling van de beleidsvrijheid binnen het beschreven kader in deel II: 'Verantwoording'. In hoofdstuk 3 is aangetoond dat de waterstaatswerken in het projectplan passen binnen de doelstellingen van het nationale en regionale waterbeleid en de waterregelgeving. Daarnaast is aangetoond dat het gekozen ontwerp past binnen het geldende omgevingsbeleid en regelgeving.

4 Uitvoerbaarheid van het projectplan

4.1 Planologische inpassing

Het project past binnen het vigerende bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Medemblik.

4.2 Toestemmingen

Dit projectplan vormt de grondslag voor de aanpassing van de waterstaatswerken zoals genoemd in paragraaf 2.4. Daarnaast is mogelijk een aantal vergunningen en ontheffingen nodig voor de uitvoering.

In de Ontgrondingenverordening 2010 is onder artikel 3 lid 1 onder m een vrijstelling opgenomen voor het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder conform hoofdstuk 5 van de Waterwet. Volgens artikel 5.6 van de Waterwet moet bij de voorbereiding afdeling 3.4 (Uniforme openbare voorbereidingsprocedure) van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Dit houdt in dat een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd en dat zienswijzen tegen het ontwerpbesluit kunnen worden ingediend. De Ontgrondingenwet volgt dezelfde procedure en daarom is een vergunning krachtens de Ontgrondingenwet dan niet nodig.

In onderstaande tabel is aangegeven of aanvullende vergunningen nodig zijn. Bij alle vereiste toestemmingen is de stand van zaken vermeld.

Vergunningen	Aangevraagd	Verkregen	Bijzonderheden
Ontheffing Flora- & faunawet			Natuurtoets wordt in het voorjaar 2012 uitgevoerd. Pas dan zal duidelijk zijn of een ontheffing Flora- & faunawet moet worden aangevraagd

4.3 Onderzoek, mitigatie en compensatie van nadellige gevolgen

Nadeelcompensatie

Er zijn geen nadellige gevolgen te verwachten. Er hoeven geen maatregelen te worden getroffen om nadellige gevolgen te beperken of compenseren. Burgers die toch als gevolg van dit project schade lijden, kunnen aanspraak hebben op financiële compensatie. Het hoogheemraadschap heeft een Algemene Nadeelcompensatieregeling op basis waarvan beoordeeld wordt of schade financieel vergoed wordt. Degenen die als gevolg van dit projectplan schade lijdt kan op grond van artikel 7.14 Wtw een verzoek doen tot vergoeding. Bij behandeling van dat verzoek wordt onder meer bekeken of de schade redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en of de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd.

4.4 Rechtsbescherming

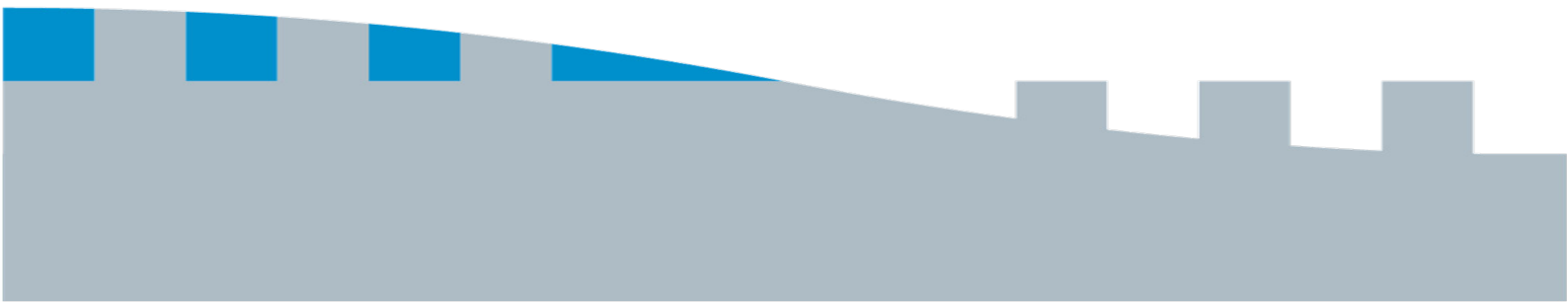
Dit plan is tot stand gekomen na zorgvuldig onderzoek naar alle relevante belangen en waarden en in afstemming met de kaders vanuit wetgeving en beleid.

Toch kan het zijn dat belanghebbenden opmerkingen hebben op dit plan en/of vinden dat hun specifieke belang onvoldoende is meegenomen. Daarvoor voorziet de wet in een inspraak en rechtsbeschermingsprocedure.

4.5 Bijlage

- Inrichtingsplan waterberging 'Eendenkool'

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Programma van Eisen (PvE)

Waterbergingslocatie 'Eendenkool'
Medemblik

Auteur

C. van der Heljden, J. Zijp

Registratienummer

12.

Datum

21 februari 2012

Versie

1.

Status

Concept

Afdeling

Afdeling Planvorming

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Doelstelling	3
1.2	Aanleiding	3
2	Voorgenomen werkzaamheden	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Ligging en begrenzing van het plangebied	4
2.3	Huidige situatie	5
2.4	Gewenste situatie	7
2.5	Het landschapsbeeld	9
2.6	Beschrijving van de waterstaatswerken	10
2.7	Beschrijving van de terreininrichting	18
2.8	Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd	22
2.9	Legger, beheer en onderhoud	24
2.10	Samenwerken	26
3	Beleid, procedures en onderzoeken	27
3.1	Inleiding	27
3.2	Toetsing nationaal -, provinciaal -en gemeentelijk beleid	27
3.3	Onderzoek en rapportages	28
3.4	Aangrenzende belanghebbende(n)	30
3.5	Aanvullende afspraken	31

1 Inleiding

Dit Programma van Eisen (PvE) inzake de waterberging 'Eendenkool' is een document, volgend op de ontwerpschets, waarin de randvoorwaarden (eisen) van het planvormingstraject zijn vastgelegd.

Het PvE is geschreven voor de opdrachtgever (programmamanager Wateropgave) en het Ingenieursbureau (projectleider) die daarmee weten aan welke voorwaarden de inrichting behoort te voldoen.

Het PvE wordt gebruikt als leidraad (input) voor de aanbestedingsprocedure. De bedoeling van dit PvE is niet om op detailniveau de werkzaamheden specifiek te behandelen, maar om de randvoorwaarden en de grenzen te definiëren voor de waterberging 'Eendenkool'. Een zogenaamd ruimtelijk functioneel PvE.

1.1 Doelstelling

De doelstelling van dit project is om de locatie multifunctioneel in te richten voor de functies waterberging en natuur met agrarisch beheer. Het beheer van het perceel zal extensief worden uitgevoerd.

1.2 Aanleiding

Door klimaatverandering wordt verwacht dat met name in de herfst- en wintermaanden de neerslag heftiger en langduriger wordt. Watersystemen die jarenlang dienst hebben gedaan kunnen hierdoor in de toekomst problemen ondervinden. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft ruim 220 poldersystemen getoetst (BWN-studie) aan de landelijke normen en geconstateerd dat ook in de 'Vier Noorder Koggen Polder' maatregelen nodig zijn om in de toekomst wateroverlast te voorkomen.

In de Vier Noorder Koggen Polder moet in totaal circa 280,4 hectare extra waterberging gerealiseerd worden. Het plangebied 'Eendenkool' neemt circa 6 hectare voor zijn rekening.

Het project 'Eendenkool' is een integraal samenwerkingsproject waarin de gemeente Medemblik, de provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de aanleg van de waterberging en natuur combineren met extensief agrarisch beheer.

2 Voorgenomen werkzaamheden

2.1 Inleiding

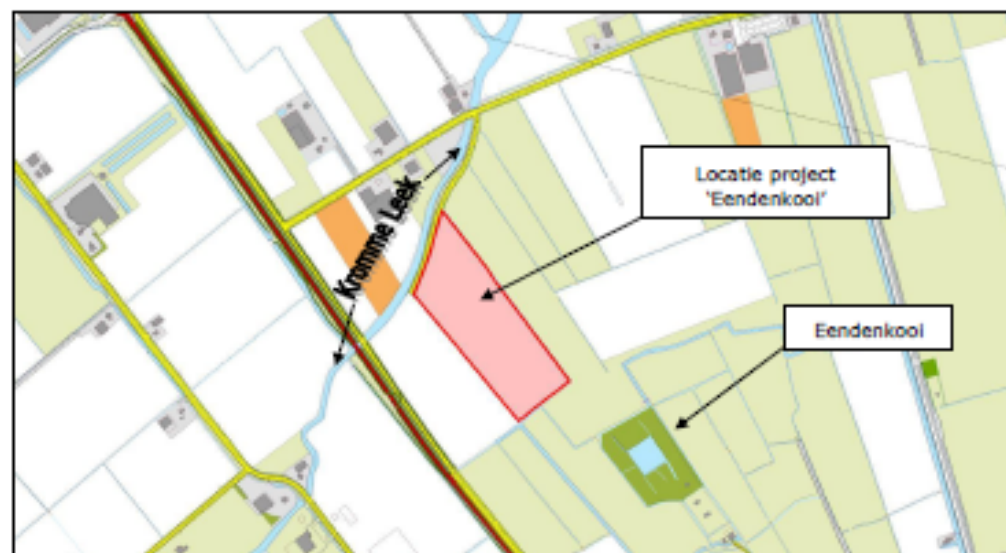
Het hoogheemraadschap is voornemens een waterberging in te richten in de gemeente Medemblik, op 1 kilometer ten zuiden van het dorp Wervershoof in de 'Vier Noorder Koggen Polder'. Het is een samenwerkingsproject van de gemeente Medemblik, de provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en het hoogheemraadschap. De beoogd beheerder van het terrein is Staatsbosbeheer of een lokale agrariër.

2.2 Ligging en begrenzing van het plangebied

In figuur 2.2.1. en 2.2.2. is de ligging van het project 'Eendenkool' aangegeven. Het project is gelegen op 1 kilometer ten zuiden van Wervershoof, ligt tussen de Markerwaardweg (N240), Zwaagdijk, Zijdwijk en de Molenweg/Koolland in de gemeente Medemblik en is 6 hectare groot.

figuur 2.2.1.

figuur 2.2.2.

2.3 Huidige situatie

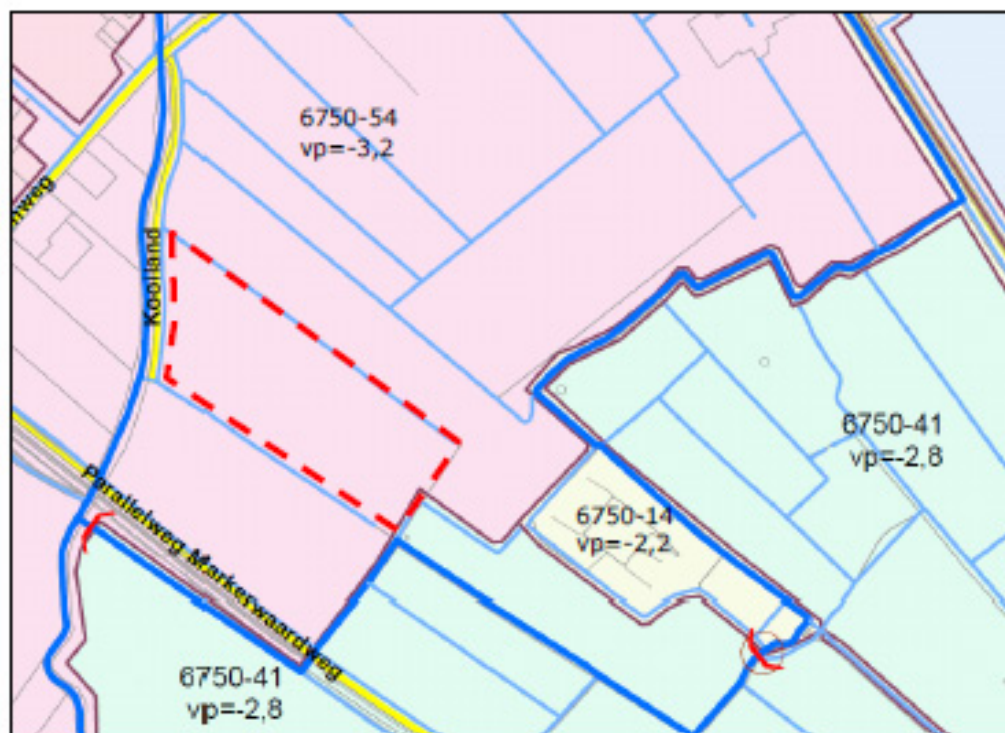
Het 6 hectare grote projectgebied 'Eendenkool' is momenteel als grasland in gebruik. Het perceel heeft een ontsluiting op het Kooiland, gelegen aan de noordkant van het perceel. Het perceel is kadastraal bekend als: Wervershoof, sectie P nummer 23. De naam van het projectgebied is te herleiden tot een, buiten het projectgebied liggende, bestaande eendenkool.

In figuur 2.3.1. (volgende pagina) is de huidige waterstaatkundige situatie weergegeven. Het plangebied is aan vrijwel alle zijden omgeven door sloten die een peil hebben van NAP -3,20 meter. Slechts in het uiterste zuidpunt grenst het plangebied aan een ander peilvak met een peil van NAP -2,80 meter.

De omgeving kent een drietal verschillende vaste peilen. De eendenkool en de omliggende primaire waterloop kennen een peil van NAP -2,20 meter. Ten zuiden van de eendenkool en oosten van de primaire waterloop heeft het gebied een peil van NAP -2,80 meter. Ten westen van de eendenkool en noorden van de primaire waterloop heeft het gebied (waarbinnen het projectgebied is gesitueerd) een peil van NAP -3,20 meter.

Zoals zojuist beschreven zijn de drie peilen zogenaamde vaste peilen (vp). In de praktijk wordt in de winter een peil gehanteerd dat 5 cm lager ligt dan dit peil. In de zomer is het peil 5 cm hoger.

Het water in het plangebied staat in open verbinding met de Kromme Leek waarna het vervolgens in noordoostelijke richting wordt afgevoerd en uiteindelijk via het gemaal Vier Noorder Koggen (ten noorden van Wervershoof) wordt geloosd op het IJsselmeer.

figuur 2.3.1.

2.4 Gewenste situatie

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een 'droge' waterberging. Een keuze dus voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door het afnemende draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen in de gemeente Medemblik. Dit houdt ook in dat het gebied niet permanent oppervlaktewater bergt, maar dat bij een peilstijging van het watersysteem als eerste in het projectgebied inundeert en zodoende een bergende functie vervult.

In de waterberging zal zich een gevarieerde graslandvegetatie ontwikkelen. Hiervoor is een variatie in drooglegging gewenst die loopt van 0 tot 0,60 meter. Het macroreliëf in het huidige terrein biedt al voldoende hoogteverschillen om te komen tot deze gevarieerde ontwikkeling. Er is dan ook voor gekozen om de huidige hoogteverschillen in het ontwerp te gebruiken. Het ontwerp gaat er vanuit dat overal een laagdikte van 1 meter van het huidige terrein wordt afgegraven. Hierdoor blijft er in de nieuwe situatie een maaiveld over waarin de hoogteverschillen terug te vinden zijn die er door de geomorfologische ontwikkeling van inklinking en zetting van de kreekruggen en kommen in de loop van de tijd is ontstaan.

Uit de topografische kaart van ca. 1879 blijkt dat centraal door het perceel nog een sloot heeft gelopen met bovendien twee dwarslootjes (zie figuur 2.4.1.) Deze sloten worden weer teruggebracht, waarbij de lange sloot een functie vervuld voor de waterafvoer en de twee dwarslootjes worden ingericht als geïsoleerde poelen.

figuur 2.4.1.

De wateraanvoer vindt plaats vanuit het peilvak NAP -2,20 meter van de eendenkool en de primaire waterloop. Via een sloot door het aangrenzende graslandperceel van de heer A. Schouten kan het water aangevoerd worden naar het projectgebied. Het water staat in deze sloot tot aan de inlaatconstructie van de waterberging op NAP -2,20 meter.

Met deze inrichting wordt de waterbergingscapaciteit van de gehele polder vergroot en kan mogelijk worden voorkomen dat schade door wateroverlast elders in de polder optreedt.

De waterberging draagt bij aan het waterbeheer en de ecologische waterkwaliteit. In figuur 2.4.2. is het schetsontwerp van het plangebied weergegeven.

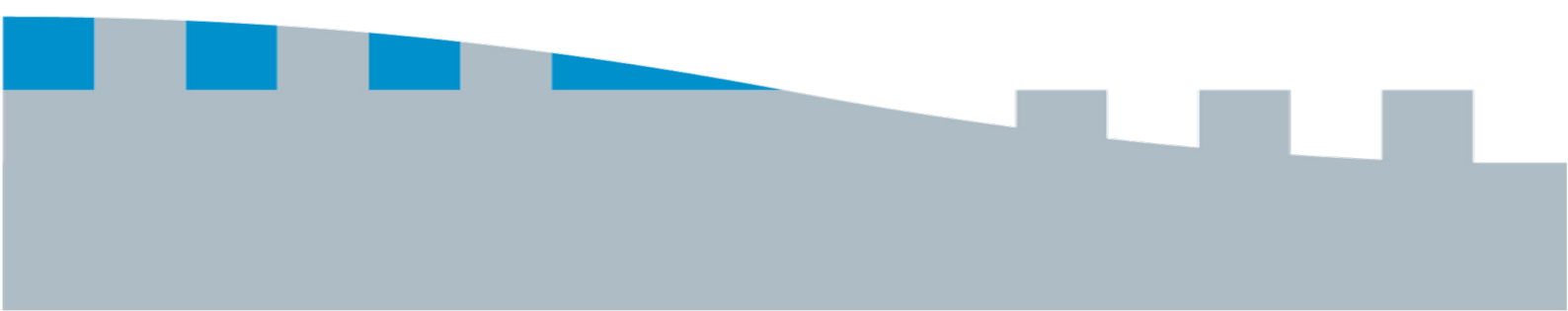
figuur 2.4.2.

2.5 Het landschapsbeeld

In het ontwerp voor de waterberging is bewust gekozen voor een uiterst terughoudende vormgeving, die geen concurrentie aangaat met de andere belangrijke elementen in de directe omgeving, zoals de eendenkool en de grafheuvels. Het terrein wordt ingericht als (vochtig) grasland waarop een extensief agrarisch beheer zal plaatsvinden. Het beeld sluit aan op dat van het omliggende agrarische gebied. De functie als waterberging is onder normale omstandigheden uitsluitend af te lezen aan de lagere ligging van het projectgebied en de begrenzing daarvan door een strakke lage kade.

Wanneer het terrein daadwerkelijk voor waterberging wordt gebruikt zal het helemaal gevuld zijn met water. Pas dan openbaart het terrein zich echt als berging en wijkt af van de omgeving.

2.6 Beschrijving van de waterstaatswerken

Het huidige watersysteem ten behoeve van het project 'Eendenkool' blijft gehandhaafd. De waterberging wordt door middel van een afsluitbare duiker van rond 0,60 meter, die in het verlengde van de te graven afvoersloot in de kade wordt gelegd, aangesloten op de wegsloot langs de zuidkant van het Koolland. De binnenonderkant van de duiker komt op NAP -3,70 meter te liggen. De sloten in het projectgebied staan hierdoor in 'open verbinding' met het NAP -3,20 meter peil, wat ook het waterpeil van de 'Kromme Leek' is.

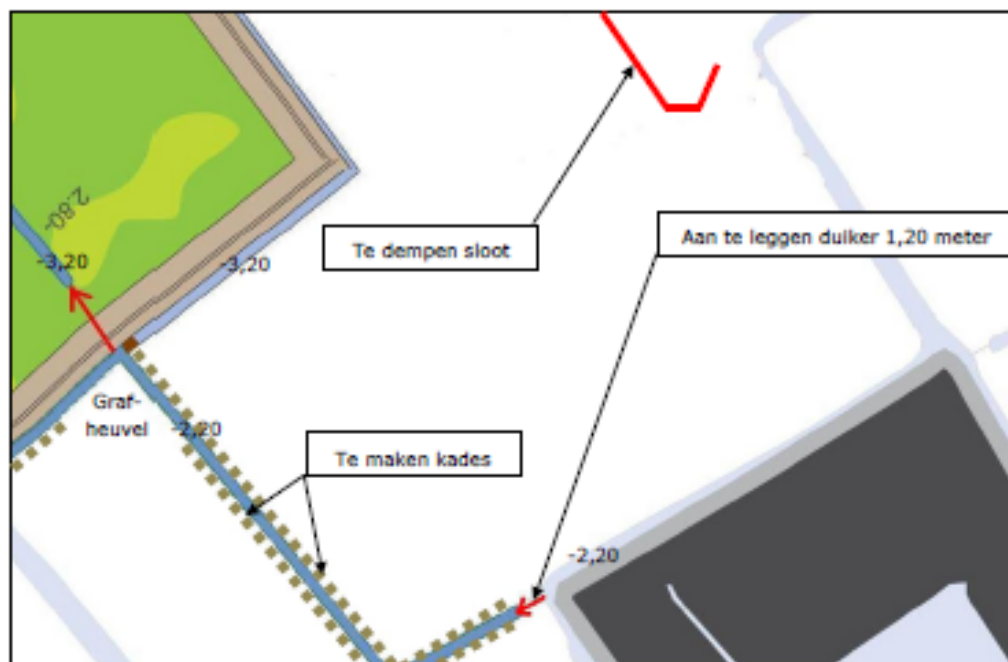
In figuur 2.6.1. is de duikeraansluiting van het plangebied met het NAP -3,20 meter peil weergegeven.

figuur 2.6.1.

De te graven sloot in de berging wordt ten opzichte van het NAP -3,20 meter peil 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf NAP -3,60 meter wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5 om de overgangszone tussen water en land groter te maken.

Om het NAP -2,20 meter peilvak te koppelen met de waterberging wordt de wateraanvoersloot in het perceel van de heer A. Schouten aangesloten op het NAP -2,20 meter peil van de eendenkool. In de dam nabij de eendenkool wordt een duiker rond 1,20 meter gelegd. De binnen onderkant van de duiker, die 10,00 meter lang is, wordt op NAP -3,20 meter gelegd. In figuur 2.6.2. is de te leggen duiker in de wateraanvoersloot nabij de eendenkool aangegeven.

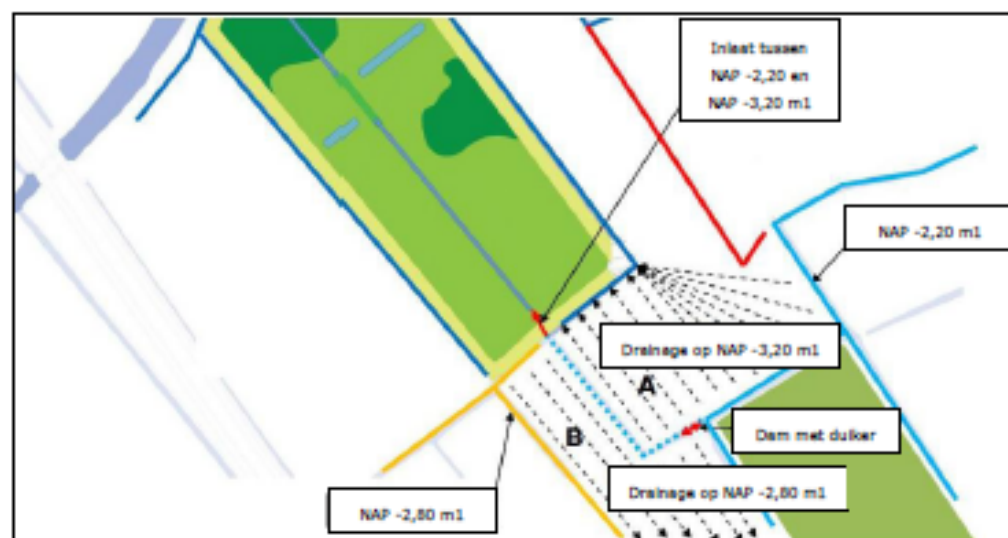

figuur 2.6.2.

De randen van de percelen aan beide kanten van de wateraanvoersloot worden iets verhoogd tot zogenaamde kades. Dit is noodzakelijk om bij een wateraanvoersituatie naar de waterberging het water in het slootprofiel te houden.

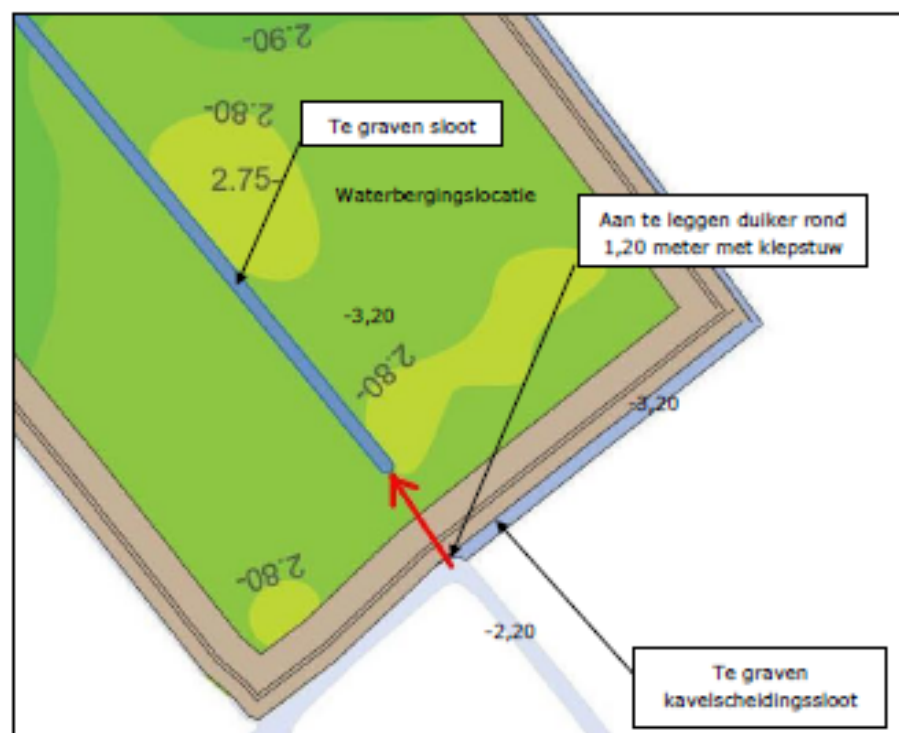

Ook worden beide percelen gedraineerd naar andere sloten in het NAP -2,80 meter peil en NAP -3,20 meter peil (zie figuur 2.6.3.).

figuur 2.6.3.

Om bij een wateroverlastsituatie water vanuit het NAP -2,20 meter peil naar de waterberging mogelijk te maken zal er een duiker rond 1,20 meter met klepstuw worden geplaatst in de peilgrens tussen het NAP -2,20 meter peil en het NAP -3,20 meter peil. De binnenonderkant van de duiker zal gelegd worden op NAP -3,20 meter. De klepstuw in de taludbak van de duiker is 1,50 meter breed, heeft een maximale kerende hoogte op NAP -1,80 meter en kan gestreken worden tot minimaal NAP -3,20 meter. In figuur 2.6.3. en 2.6.4. (volgende pagina) is de duikeraansluiting met stuw tussen het NAP -2,20 meter en het NAP -3,20 meter peilvak weergegeven.

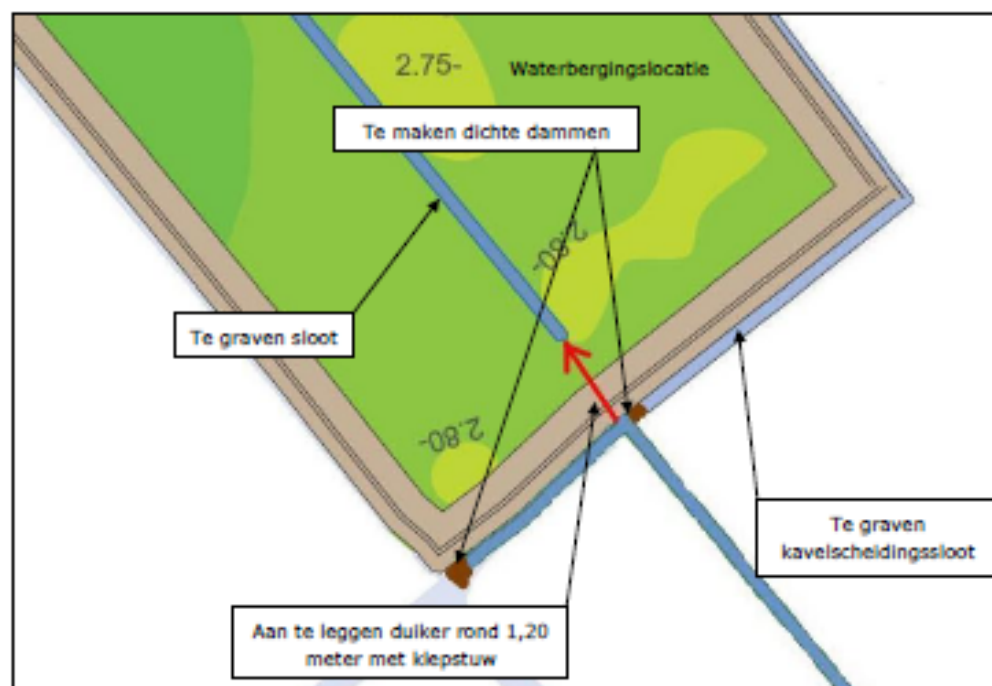

figuur 2.6.4.

Aan de zuidkant van de waterbergingslocatie zal als erfgrens met de heer A. Schouten een kavelscheidingsloot worden gegraven in het NAP -3,20 meter peilvak. De sloot wordt 3,00 meter breed op de waterlijn, 0,60 meter diep, met taluds van 1:2. Bovenvermelde werkzaamheden zijn eveneens aangegeven in figuur 2.6.4.

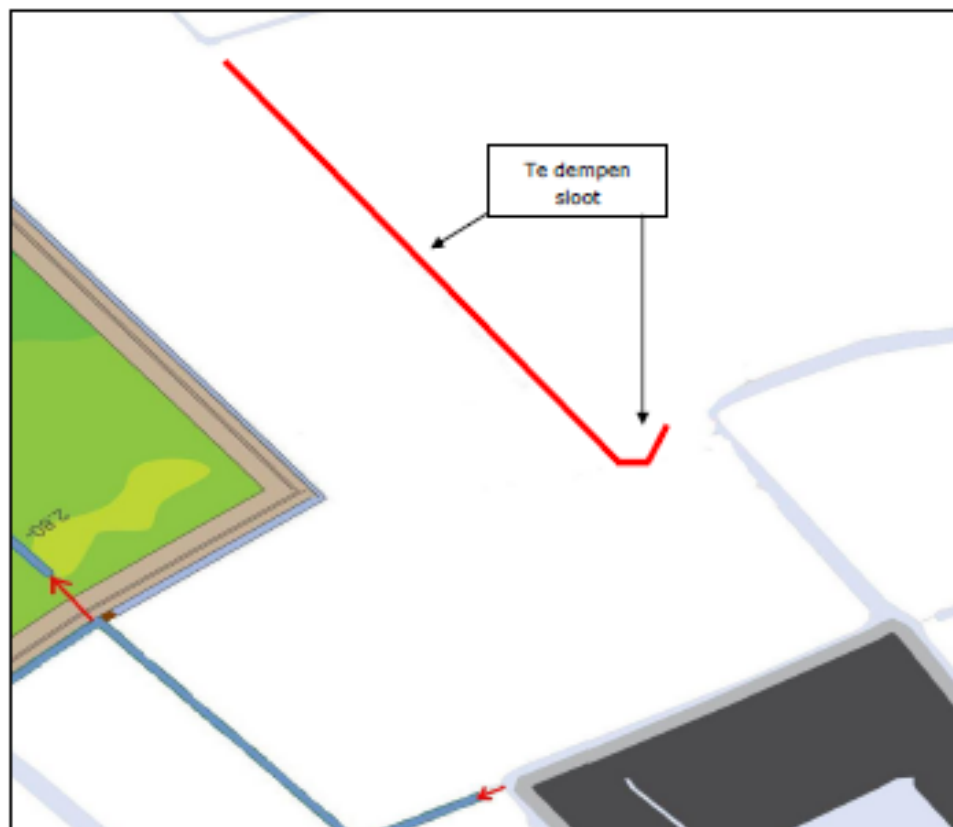
In figuur 2.6.5. zijn de 2 dichte dammen en nogmaals de te graven sloten in het NAP -3,20 meter peil weergegeven.

figuur 2.6.5.

Als laatste onderdeel van de werkzaamheden zal het noord-zuid gelegen slootje, die parallel aan de oostkant van de waterberging in het landbouwperceel van de heer A. Schouten ligt, gedempt worden (zie figuur 2.6.6.).

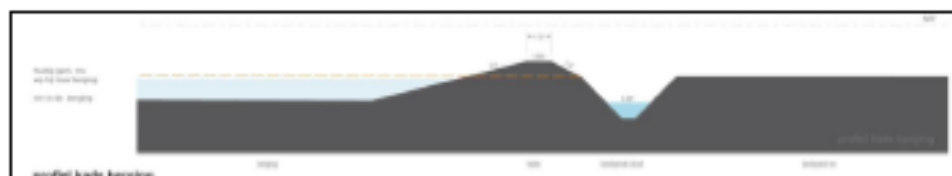
figuur 2.6.6.

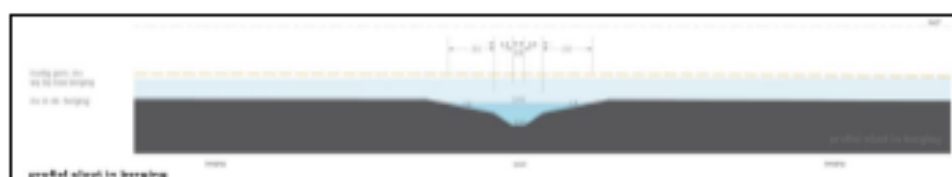
Figuur 2.6.7. is het schetsontwerp aangegeven, inclusief verwijzingen naar de details (dwarsprofielen) van onderdelen van het plangebied (figuren 2.6.7.1. tot en met 2.6.7.3.).

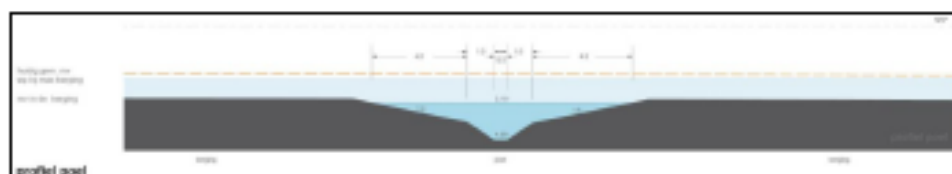
figuur 2.6.7.

figuur 2.6.7.1. dwersprofiel A

figuur 2.6.7.2. dwersprofiel B

figuur 2.6.7.3. dwersprofiel C

2.7 Beschrijving van de terreininrichting

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een droge waterberging. Een keuze voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door de afname van draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen in de gemeente Medemblik.

Ontwerp in de calamiteitenberging:

De waterberging zal plaats vinden vanuit het NAP -2,20 meter peilgebied van de eendenkool en de primaire waterloop. Om dit mogelijk te maken wordt een bestaande sloot gebruikt om water vanaf de eendenkool naar het plangebied aan te voeren. Om de theoretisch maximaal mogelijke waterberging te realiseren is het noodzakelijk in het plangebied de bodem te verlagen tot op het huidige polderpeil aldaar: NAP -3,20 meter. Op die manier ontstaat een laagte waar in tijden van wateroverlast een waterlaag van 1 meter en meer geborgen kan worden. Bij een oppervlakte van ongeveer 6 hectare betekent dit dus een berging van 60.000 m3 water.

Uitgaande van een huidige maaiveldhoogte van gemiddeld NAP -1,85 meter komt dit neer op een af te graven grondlaag van gemiddeld 1,35 meter ofwel een grondverzet van 81.000 m3. Deze benadering is niet realistisch en dient slechts om de theoretische en maximaal haalbare waterberging in beeld te brengen. Als op deze wijze tot uitvoering wordt over gegaan ontstaat een volkomen vlak gebied dat in de winter plas/dras staat en in de zomer droog zal vallen.

In de situatie waarbij geen water geborgen hoeft te worden, gedurende het grootste deel van de tijd, zal het plangebied een min of meer natuurlijke hydrologie kennen. De belangrijkste sturing die uitgeoefend wordt is het instellen van het winterpeil. De kwel die in het gebied aanwezig is en de neerslag die binnen het gebied valt zullen in de winterperiode via de stuw worden geloosd op de Kromme Leek.

In het voorjaar zal de verdamping groter zijn dan de kwel en de neerslag. Hierdoor zal de (grond)waterstand gaan dalen en de afvoer afnemen en zelfs stoppen. Gedurende de zomer zullen de (grond)waterstanden verder wegzakken. Aan het eind van de zomer zullen deze standen enige decimeters onder het stuwpel van NAP -3,10 meter komen te liggen. In droge zomers zullen de waterstanden wat verder wegzakken dan in natte zomers.

In de figuren 2.7.1. en 2.7.2. (volgende pagina) is de situatie in de winter en de zomer aangegeven

figuur 2.7.1. wintersituatie

figuur 2.7.2. zomersituatie

Ontwerp buiten de calamiteitenberging:

Ten behoeve van de waterbergingsfunctie zal een groot deel van het terrein met gemiddeld ruim een meter worden afgegraven. Hierdoor zal een 'lichtere' en 'voedselarmere' bodem aan de oppervlakte komen, die voornamelijk bestaat uit lichte zavel of zand. Lokaal komt ook venige klei, zandige klei of klei aan de oppervlakte. Doordat met het bestaande reliëf mee gegraven wordt ontstaat veel variatie in drooglegging van zeer nat tot weinig vochtig. Rondom het perceel blijft een dijkje/kade gehandhaafd met een hoogte die overeenkomt met het huidige maaiveld. Na afgraving zal de in de omgeving aanwezige kwel tot in het maaiveld kunnen doordringen.

Deze nieuwe uitgangssituatie biedt uitstekende mogelijkheden voor natuurontwikkeling, met name wat de graslanden betreft. Daarbij kunnen we denken aan graslandtypen als Nat schraal grasland, Kamgrasweide en Zilver schoongrasland. Welk graslandtype optreedt is afhankelijk van de bodemtype, ontwateringsdiepte en beheersvorm. Ook overgangen tussen de verschillende graslandtypen zullen voorkomen.

In de aan te leggen waterpartijen (geïsoleerde poelen of sloten) is de kans op een gevarieerde ontwikkeling eveneens groot, hoewel de combineerbaarheid met waterberging hierbij ongunstig is. Hieronder worden de natuurtypen, die mogelijk ontwikkeld kunnen worden, nader beschreven:

Kamgrasweide en Zilver schoongrasland

Na afgraving komt een minerale bodem aan de oppervlakte te liggen, met een ontwateringsdiepte van één tot enkele decimeters. In het gebied is sprake van kwel die tot of nabij het maaiveld kan doordringen.

Deze uitgangssituatie is zeer geschikt voor de ontwikkeling van een combinatie van Kamgrasweide (*Lolium-Cynosuretum*) en Zilver schoongrasland (*Lolium-Potentillion anserinae*). In de delen met een ontwateringsdiepte van 0 tot 20 cm is Zilver schoongrasland te verwachten, bij een diepere ontwatering Kamgrasweide. Beide graslandtypen ontwikkelen zich vooral bij beweidingbeheer.

In het natte Zilver schoongrasland komen soorten voor als Fioringras, Zilver schoon, Egelboterbloem, Zompvergeet-mij-nietje en Moeraszoutgras. De Kamgrasweide kenmerkt zich door soorten als Veldgerst, Goudhaver, Gewone brunel, Vertakte leeuwentand, Madeliefje en Kleine klaver. Kamgras is een belangrijke voedselplant voor vlindersoorten als het Zandoogje.

De natte lage delen van het Zilver schoongrasland, die in winter en voorjaar plas-dras staan, kunnen een geschikte voortplantingsplaats vormen voor de Rugstreeppad. Zowel Zilver schoongrasland als Kamgrasweide zijn geschikte graslandtypen voor de vestiging van weidevogels. De ligging nabij de opgaande beplanting van de eendenkool maakt het terrein echter minder geschikt.

Kamgrasweide is goed te combineren met waterberging in de winterperiode, maar minder goed in de zomerperiode. Zilver schoongrasland combineert het hele jaar door goed met waterberging. Beide graslandtypen ontwikkelen zich het best bij beweidingbeheer.

Nat schraalgrasland

Als er een hooilandbeheer gevoerd wordt zal vanuit dezelfde uitgangssituatie een nat schraalgrasland tot ontwikkeling komen. We kunnen daarbij een mix van Dotterbloemgrasland (*Calthion palustris*) en Kamgrasweide verwachten. Dit zijn gevarieerde en bloemrijke graslandvegetaties, met soorten als Gewone dotterbloem, Grote ratelaar, Echte koekoeksbloem, Gevleugeld hertschoot, Brede orchis,

Rietorchis, Kale jonker, Veldzuring, Pinksterbloem, Zompvergeet-mij-nietje, Kamgras, Gewone brunel en Moeraszoutgras.

De vegetaties kunnen leefruimte bieden aan verschillende vlindersoorten, waaronder Bruine vuurvliinder, Groot dikkopje en Bruin zandoogje.

Zowel Dotterbloemgrasland als Kamgrasweide zijn goed te combineren met waterberging in de winter, maar matig goed in de zomer. Dit graslandtype ontwikkelt zich bij een hooilandbeheer, waarbij in de eerste helft van juli gemaaid wordt.

Gebufferde sloot/poel

In geïsoleerde sloten of poelen, die in het verlaagde gebied worden uitgraven, mag een gevarieerde ontwikkeling verwacht worden. Onder invloed van kwelwater (goede kwaliteit) kan een dichte waterplantenvegetatie tot ontwikkeling komen met soorten als Grof hoornblad, Aarvederkruid, Kikkerbeet, Groot blaasjeskruid en Puntkroos.

In dit heldere water is een rijk dierenleven te verwachten met veel waterinsecten en vissoorten als de Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Van de amfibieën kunnen de Groene kikker (complex), Kleine watersalamander en de Rugstreeppad zich vestigen.

De hierboven geschetste ontwikkeling kan optimaal plaats vinden als de invloed van de waterberging klein blijft. Aangezien waterberging juist het belangrijkste doel van deze herinrichting is, zal deze optimale ontwikkeling zich niet voordoen.

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de combineerbaarheid van natuurdoeltypen en inundatie eruit ziet. Een aantal typen kan een incidentele, kortdurende berging in de winter met zoet water, van een redelijke kwaliteit goed verdragen. In andere gevallen is de combineerbaarheid matig en zal het betreffende natuurdoeltype zich minder optimaal ontwikkelen (zie tabel 1).

2.8 Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een droge waterberging. Een keuze dus voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door het afnemende draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen binnen de gemeente Medemblik. In figuur 2.4.1. is het ontwerp weergegeven.

Grondverzet:

Over vrijwel de gehele oppervlakte wordt het maaiveld met 1 meter verlaagd. Verder worden sloten aangelegd en kades aangebracht. Deze kades houden verband met een waterkerende functie van en naar het NAP -3,20 meter peilvak direct grenzend aan de waterberging.

De kades hebben een kruinhoogte van NAP -1,50 meter. Dat ligt tussen de 25 en 70 cm boven het huidige maaiveld, waarvoor grond kan worden gebruikt die vrijkomt uit het terrein.

De kades hebben een beperkte kruinbreedte van 1 meter en een asymmetrisch profiel; het buitentalud heeft een helling van 1:2, het binnentalud heeft een taludhelling van 1:4 en kan worden bereiden door voertuigen voor het beheer, en neemt hiermee de functie van een gebruikelijke horizontale kruin over.

Het gesaaide totale grondverzet bedraagt ca 51.600 m³.

Planning:

De planning is als volgt:

Omschrijving	Maand	Jaar
Bestek + raming gereed	6	2012
Start aanbesteding	10	2012
Gunning aannemer	12	2012
Start uitvoering	2	2013
Oplevering	6	2013

Inherente afwijkingmogelijkheden:

In paragraaf 2.6 staat de beschrijving van de waterstaatswerken. In de figuren in datzelfde hoofdstuk staan de afbeeldingen van de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Deze afbeeldingen zijn bepalend voor de wijze waarop de waterberging zal functioneren.

De te graven sloot in de berging wordt 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf dit punt wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5.

De te realiseren sloot aan de zuidkant van de waterberging word 0,60 meter diep en 3,00 meter breed op de waterlijn met taluds van 1:2.

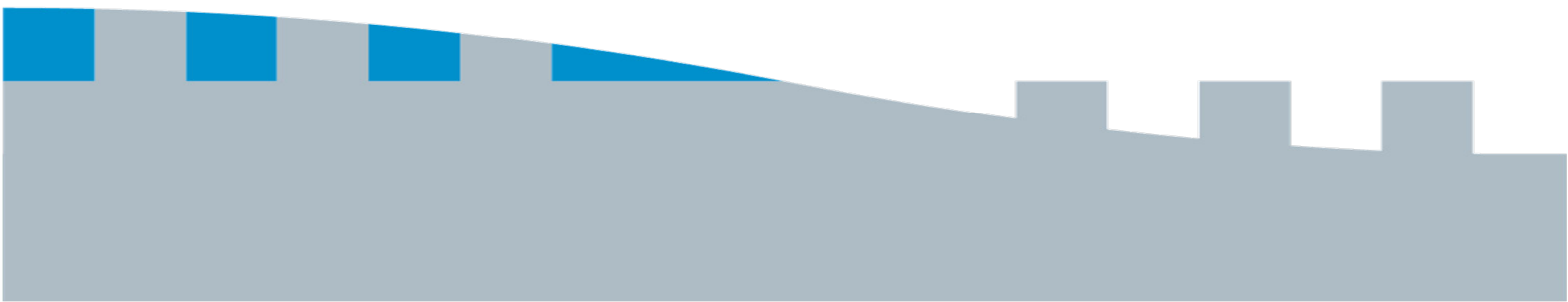
De duiker bij de eendenkool is rond 1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De inlaatduiker met klepstuw onder de peilgrens aan de zuidkant van het projectgebied is rond 1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De afsluitbare duiker rond 0,60 meter aan de noordkant van het projectgebied wordt op NAP -3,70 meter gelegd.

Desondanks is niet uit te sluiten dat in de uitvoering afwijkingen ontstaan van de beschreven maatvoering.

Afwijkingen door onvoorziene omstandigheden:

Dit projectplan geeft primair duidelijkheid over de functionele eisen van het waterstaatswerk (de waterberging). Het ruimtebeslag en de maatvoering van het werk worden zo nauwkeurig mogelijk aangegeven. Ondanks vooraf verrichte onderzoeken zijn onvoorziene omstandigheden niet volledig uit te sluiten. Daarom behoudt het hoogheemraadschap zich het recht voor om in beperkte mate af te wijken van de maatvoering, ligging en locatie van het waterstaatswerk.

2.9 Legger, beheer en onderhoud

Legger:

Op het moment dat dit projectplan is uitgevoerd, zal het hoogheemraadschap de gerealiseerde werken inmeten en optekenen op revisietekeningen. Vervolgens worden de maten of de functionele eisen in de Legger opgenomen.

Beheer en onderhoud:

In figuur 2.9 zijn de te verwachten terreintypen voor de projectlocatie weergegeven.

figuur 2.9

Het grasland kan op verschillende manieren beheerd worden. Er kan gekozen worden voor beweidingbeheer, hooilandbeheer of hooilandbeheer met nabeweidning. De grootste variatie zal ontstaan bij een hooilandbeheer of een hooilandbeheer met nabeweidning.

Beoogd beheerder van het plangebied is Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër.

Hooiland en hooiland met nabeweidning

Bij hooilandbeheer wordt vanaf eind juni gemaaid, waarbij het hooi wordt afgevoerd. Er wordt pas zo laat gemaaid om kenmerkende soorten als Rietorchis en Echte koekoeksbloem kans te geven tot zaadzetting. Als de vegetatieproductie hoog is kan het nodig zijn in september nogmaals te hooien. Bij hooiland met nabeweidning wordt eveneens vanaf eind juni gemaaid, waarna van juli t/m februari wordt nabeweid met schapen (6 k.v.e. per hectare) of met runderen (2 g.v.e. per hectare).

Beweidning

Er kan gekozen worden voor beweidning met schapen of runderen. Bij begrazing met schapen gaan we uit van een dichtheid van 6 k.v.e. per hectare. Bij begrazing met runderen wordt gekozen voor seizoenbegrazing (april-oktober) in een dichtheid van 2 g.v.e. per hectare. De exacte veebezetting is afhankelijk van de vegetatieproductie en moet proefondervindelijk worden vastgesteld. Het is de bedoeling dat de Kamgrasweide en het Zilverschoongrasland in de 'graslandfase' blijven en dat geen ruigte ontstaat.

Het dijke rondom het gebied wordt integraal mee begrast.

Sloten

De geïsoleerde binnensloten worden jaarlijks in oktober geschoond met behulp van een maalkorf. De meeste waterdieren hebben in die periode hun voortplantingscyclus volbracht, terwijl amfibieën nog niet in de bodemlaag overwinteren. Het vrijkomende maaisel wordt afgevoerd. Ten behoeve van de waterfauna kan een klein deel van de sloten (5 tot 10%) jaarlijks ongeschoond blijven, steeds op wisselende plekken (gefaseerd). Voorwaarde is wel dat dit zodanig gebeurt dat de afwateringsfunctie van de sloten niet verstoord wordt.

Wat betreft groot onderhoud worden de sloten eens per 10 jaar gebaggerd, waarbij de bagger wordt afgevoerd. De sloten langs het terrein worden jaarlijks volgens de Keur geschoond.

Schadebestrijding

Het plangebied grenst aan agrarisch gebied, waar andere functies en belangen gelden. De kans is aanwezig dat er botsing van deze belangen zal optreden, bijvoorbeeld overlast door ongewenste onkruiden. De kans op vestiging van ongewenste onkruiden als Akkerdistel is aanwezig. Om overlast bij de aangrenzende agrarische grondgebruikers te voorkomen worden distelhaarden voor de bloei gemaaid met een bosmaaiër. Zo nodig wordt dit herhaald om mogelijke herbloei in augustus/september te voorkomen. Het maaisel wordt afgevoerd.

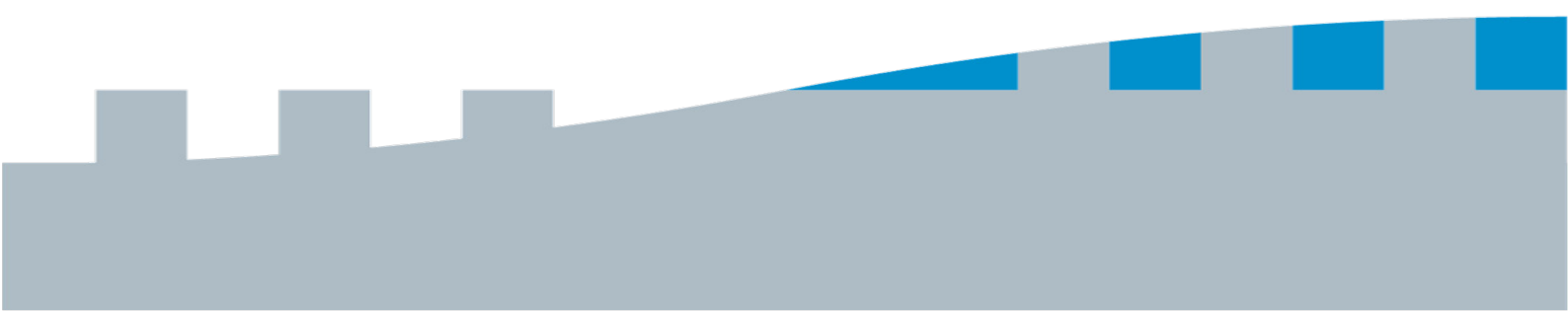
De voorgestelde inrichting en beheer van het terrein zijn zodanig dat de kans op vestiging van ganzen klein is. Als er onverhoopt toch vestiging van ganzen plaatsvindt kan bestrijding plaatsvinden door eieren in het begin van de broedtijd te 'dompelen'. Daarvoor moet wel ontheffing aangevraagd worden bij het Ministerie van LNV en/of de Provincie Noord-Holland.

Na realisatie is het voornemen dat Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër het gebied in beheer neemt.

2.10 Samenwerken

De opzet en geschetste inrichting is in samenwerking met de gemeente Medemblik (voorheen Wervershoof), de beoogde beheerder Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër en het hoogheemraadschap tot stand gebracht. Ook belanghebbenden uit de omgeving zijn hierbij betrokken.

3 Beleid, procedures en onderzoeken

3.1 Inleiding

Het inrichtingsplan houdt rekening met omgevingsbeleid en -regelgeving. Een project als dit heeft immers effect op hoe de omgeving eruit ziet en hoe deze door mensen ervaren wordt. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met archeologische -, cultuurhistorische -, natuur -en landschappelijke waarden. De toetsing aan het nationaal -, provinciaal -en gemeentelijk beleid is opgenomen in paragraaf 3.2. Het beleid zoals hieronder is beschreven betreft zowel eigen beleid van het HHNK, als beleid en regelgeving van andere overheden zoals de Europese unie, rijksoverheid en provincie. De realisatie van de waterberging past binnen de wet en regelgeving en de beleidskaders op rijks -, provinciaal -, regionaal -en gemeentelijk niveau en geeft hier invulling aan.

3.2 Toetsing nationaal -, provinciaal -en gemeentelijk beleid

Nationaal:

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten zijn in principe verboden. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Natuurtoets wordt in het voorjaar 2012 uitgevoerd. Pas dan zal duidelijk zijn of een ontheffing Flora- & faunawet moet worden aangevraagd.

Provinciaal:

Ontgrondingenverordening

Er is sprake van ontgronding als het maaiveld wordt verlaagd. Als men wil ontgronden dient men te beschikken over een ontgrondingenvergunning, tenzij er een vrijstelling geldt. In de provinciale ontgrondingenverordening staat aangegeven welke ontgrondingen van de vergunningplicht zijn vrijgesteld.

Onder artikel 3 lid 1 onder m is een vrijstelling opgenomen voor het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder conform hoofdstuk 5 van de Waterwet. Volgens artikel 5.6 van de Waterwet moet bij de voorbereiding afdeling 3.4 (Uniforme openbare voorbereidingsprocedure) van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Dit houdt in dat een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd en dat zienswijzen tegen het ontwerpbesluit kunnen worden ingediend. De Ontgrondingenwet volgt dezelfde procedure en daarom is een vergunning krachtens de Ontgrondingenwet dan niet nodig.

Projectplan

Voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk (de waterberging 'Eendenkool') als bedoeld in hoofdstuk 5, artikel 5.4. van de waterwet is de procedure vaststelling projectplannen doorlopen. Om een goed onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rollen die het hoogheemraadschap vervult bij de totstandkoming en vaststelling van een projectplan is in het projectplan (coursnummer 12.....) een tweedeling gemaakt;

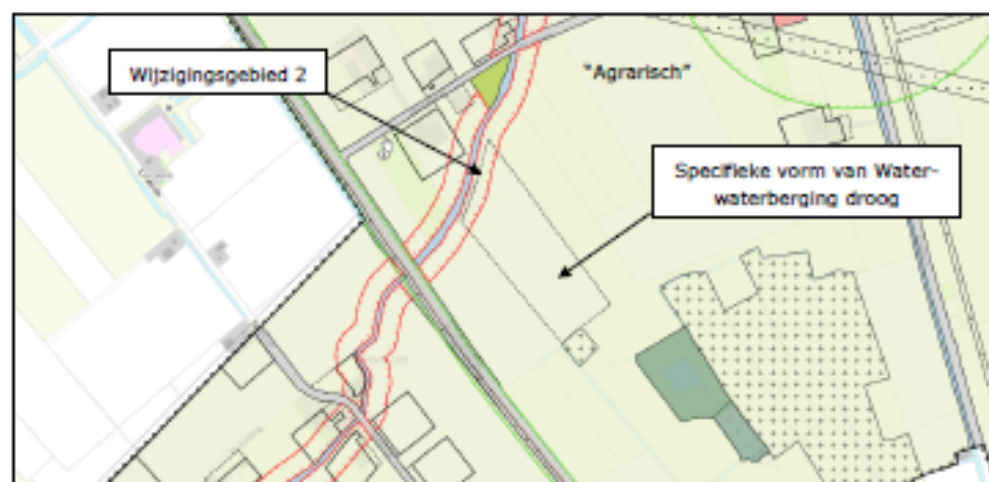

Deel I voor de beschrijving van de verschillende aspecten van het voorgenomen werk van het hoogheemraadschap in de rol van initiatiefnemer;
Deel II voor de verantwoording van de voorgenomen werkzaamheden van het hoogheemraadschap in de rol van bevoegd gezag.

Gemeentelijk:

Vigerend bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan waar het projectgebied 'Eendenkool' in ligt is 'Bestemmingsplan Buitengebied Wervershoof, vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2010. In dit bestemmingsplan heeft het projectgebied de bestemming 'Agrarisch' met de functieaanduiding specifieke vorm van water – waterberging droog en langs de Kromme Leek een strook met Wijzigingsgebied 2 van 'Agrarisch' naar 'Natuur' en/of 'Water'. (zie figuur 3.2.1.)

figuur 3.2.1.

De aan te leggen 'droge' waterberging past binnen het vigerende bestemmingsplan, waar het gebied de bestemming 'Agrarisch' heeft met de functieaanduiding waterberging droog.

Het noordelijke deel van het plangebied (aan de Kromme Leek) ligt in het zogenaamde 'Wijzigingsgebied 2'. In deze strook kunnen Burgemeester en Wethouders het plan wijzigen van bestemming 'Agrarisch' naar bestemming 'Natuur' en/of 'Water'. Het plangebied wordt 'droog' ingericht en blijft daarom geschikt voor agrarisch gebruik. Alleen in het geval van calamiteiten zal het terrein het te veel aan water van buiten het plangebied kunnen bergen om het vervolgens af te voeren naar de Kromme Leek. Omdat het noordelijke deel van het plangebied volgens de omschrijving van het vigerende bestemmingsplan geen functieverandering ondergaat hoeft hiervoor geen formeel verzoek bij de gemeente Medemblik te worden ingediend.

3.3 Onderzoek en rapportages

Verkennd bodemonderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Eendenkool' is aan Grondslag BV opdracht verleend voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek ter plaatse van de te realiseren waterberging.

Doel van het bodemonderzoek was:

- Het onderzoeken of er verontreiniging van de bodem aanwezig was die de geplande ontwikkeling, milieukundig gezien, kan belemmeren;
- Het vaststellen van de milieuhygiënische en civieltechnische hergebruiksmogelijkheden van de grond conform de regelgeving (Indicatie hergebruik conform Bouwstoffenbesluit en erosiebestendigheid).

Conclusie en aanbeveling van het verkennend bodemonderzoek is dat de gestelde hypothese 'dat ter plaatse van de onderzoekslocatie geen verontreiniging wordt verwacht' niet is bevestigd. Plaatselijk is in de grond een licht verhoogd gehalte aan koper gemeten. Indicatief getoetst aan het Bouwstoffenbesluit is de grond echter wel schoon. In het grondwater is een licht verhoogd gehalte aan chroom aangetoond. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend onderzoek.

Tevens is vastgesteld dat de kleilagen ondergrond niet voldoet aan de gestelde eisen voor erosieklasse 1, 2 en 3.

Archeologisch zoekspooronderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Eendenkool' is aan archeologisch adviesbureau RAAP een opdracht verleend voor het uitvoeren van een zoekspooronderzoek op locatie. Het betreft een vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek. Op grond van de resultaten van het bureau- en verkennend booronderzoek is geconcludeerd dat dit onvoldoende informatie had opgeleverd om te kunnen zeggen of archeologische resten aanwezig zijn en of de geplande ingrepen eventueel aanwezige archeologische resten kunnen verstoren. Om deze reden is aanbevolen om, middels enkele zoeksporen, meer inzicht te krijgen in de aanwezigheid en intactheid van het niveau waarop archeologische resten verwacht worden. Conclusie en aanbeveling van het zoekspooronderzoek is dat sporen uit vermoedelijk het Laat-Neolithicum en/of de Bronstijd zijn aangetroffen en deze lijken deel uit te maken van een off-site areaal. De vindplaats is als zodanig niet behoudenswaardig. Het onderzoek heeft in het projectgebied 'Eendenkool' geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van (waardevolle) archeologische resten. Voor het projectgebied 'Eendenkool' wordt dan ook geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Natuurtoets

Voor de uitvoering van het waterbergingsproject 'Eendenkool' wordt in het voorjaar 2012 een quickscan Flora- & Faunawet uitgevoerd.

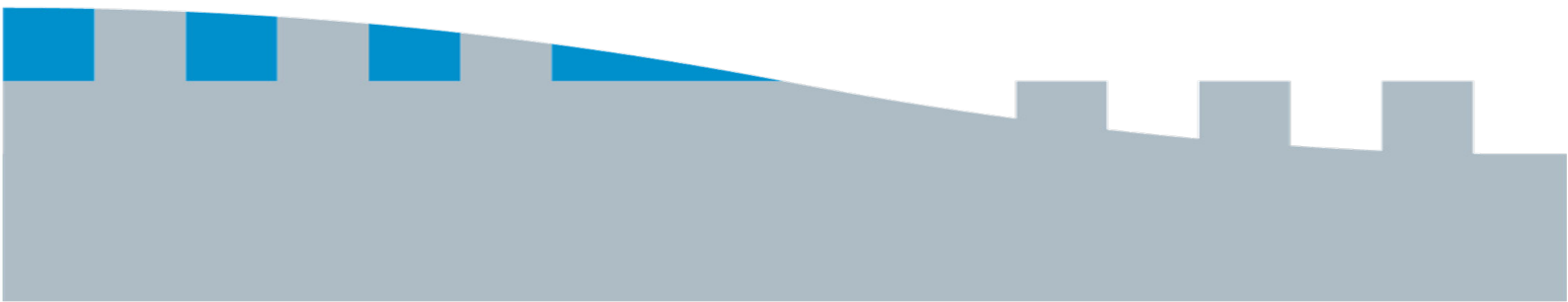

3.4 Aangrenzende belanghebbende(n)

Naam	Voorletters	adres	postcode	plaats	telefoon
Schoorl	J.G.M.	Dorpsstraat 55	1693 AC	Wervershoof	0228 582563
Schouten	A.J.J.	Zwaagdijk 8	1683 NJ	Zwaagdijk	0228 582916
Koopman	J.J.C.	Waardpolderhoofdweg 31/A	1766 EB	Wieringerwaard	0224 542896
Kanis	B.	Zwaagdijk 16	1683 NJ	Zwaagdijk	0228 581355

3.5 Aanvullende afspraken

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Projectplan

Waterbergingslocatie 'Uitgeest nabij De Koog'
Uitgeest

Auteur

C. van der Heljden, A. Tjalma-Jensma

Registratienummer

Datum

12 juni 2012

Versie

1.

Status

Concept

Afdeling

Afdeling Planvorming

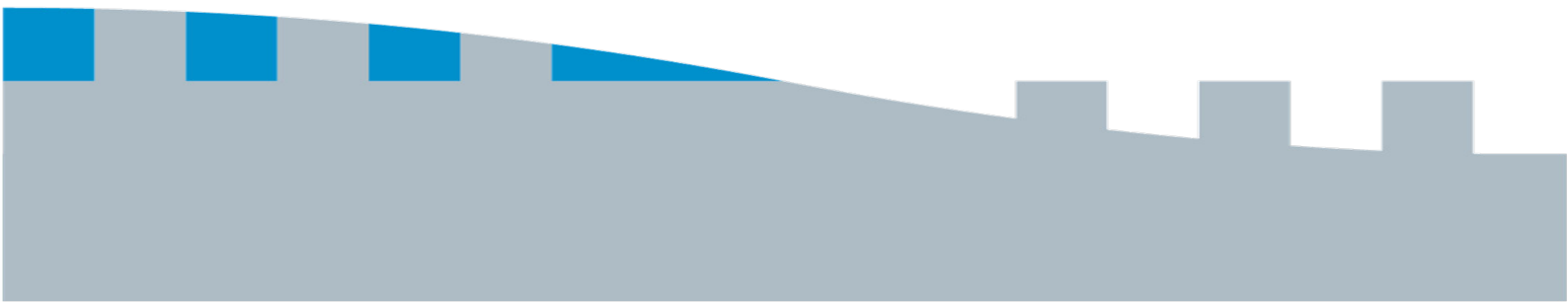

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
2	Projectplan <i>Deel I</i> Voorgenomen werkzaamheden	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Ligging en begrenzing van het plangebied	4
2.3	Beschrijving van de huidige en de gewenste situatie	5
2.3.1	Huidige situatie	5
2.3.2	Gewenste situatie	6
2.4	Beschrijving van de waterstaatswerken	7
2.5	Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd	10
2.6	Legger, beheer en onderhoud	11
2.7	Samenwerken	12
3	Projectplan <i>Deel II</i> Verantwoording	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Algemeen	13
3.3	Rijksbeleid	13
3.4	Provinciaal beleid	15
3.5	Regionaal beleid	18
3.6	Gemeentelijk beleid	18
3.7	Onderzoek en rapportages	19
3.8	Conclusie	21
4	Uitvoerbaarheid van het projectplan	21
4.1	Planologische inpassing	21

4.2	Toestemmingen	21
4.3	Onderzoek, mitigatie en compensatie van nadelige gevolgen	21
4.4	Rechtsbescherming	22
4.5	Bijlage	22

1 Inleiding

Door klimaatverandering wordt verwacht dat met name in de herfst- en wintermaanden de neerslag heftiger en langduriger wordt. Watersystemen die jarenlang dienst hebben gedaan, kunnen hierdoor in de toekomst problemen ondervinden. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft ruim 220 poldersystemen getoetst aan de landelijke normen en constateert dat in de polder 'Vier Noorder Koggen' maatregelen nodig zijn om in de toekomst wateroverlast te voorkomen.

Het plangebied 'Uitgeest nabij De Koog' ligt in de Castricumerpolder, waar in totaal ca. 43,7 hectare waterberging gerealiseerd moet worden. 'Uitgeest nabij De Koog' neemt circa 5 hectare voor haar rekening.

Het project 'Uitgeest nabij De Koog' is een integraal project waarbij het hoogheemraadschap de aanleg van waterberging combineert met **extensief agrarisch beheer**.

1.1 Leeswijzer

Om een goed onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rollen die het hoogheemraadschap vervult bij de totstandkoming en vaststelling van een projectplan is het gewenst een tweedeling in het projectplan te maken:

- deel I voor de *beschrijving* van de verschillende aspecten van het voorgenomen werk van het hoogheemraadschap in de rol van Initiatiefnemer;
- deel II voor de *verantwoording* van de voorgenomen werkzaamheden van het hoogheemraadschap in de rol van bevoegd gezag.

2 Projectplan *Deel I* Voorgenomen werkzaamheden

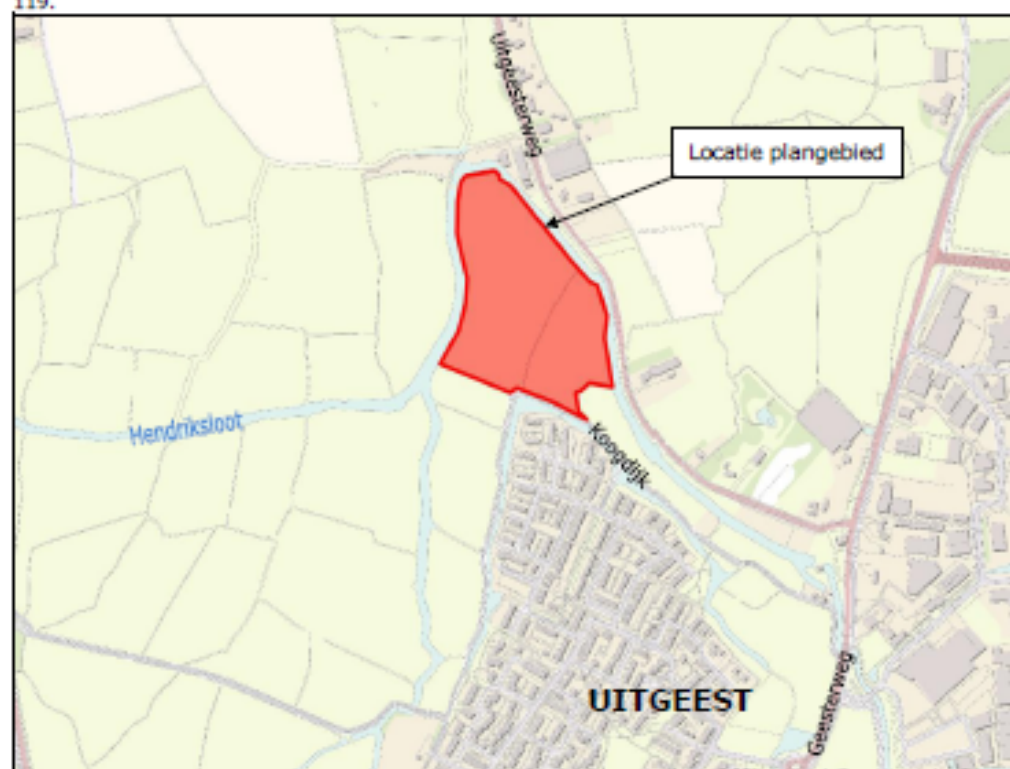
2.1 Inleiding

Het hoogheemraadschap gaat een waterberging inrichten in de gemeente Uitgeest, gelegen ten noorden van woonwijk De Koog te Uitgeest in de Castricumerpolder. Deze berging wordt gecombineerd met extensief agrarisch beheer. Het is een samenwerkingsproject met ?????? en het hoogheemraadschap. De beoogd beheerder van het terrein is een lokale agrariër.

2.2 Ligging en begrenzing van het plangebied

In figuur 2.2 is de ligging van het project 'Uitgeest nabij De Koog' aangegeven. Het project is gelegen ten noorden van de Koogdijk, in de Castricumerpolder, in de gemeente Uitgeest. Het plangebied wordt grofweg omgrensd door de Koogdijk (ten zuiden) en de Hendriksloot (ten noorden).

Het betreft de percelen die kadastraal bekend staan als: Uitgeest (UGT00), sectie GA, nummers 80 en 119.

figuur 2.2

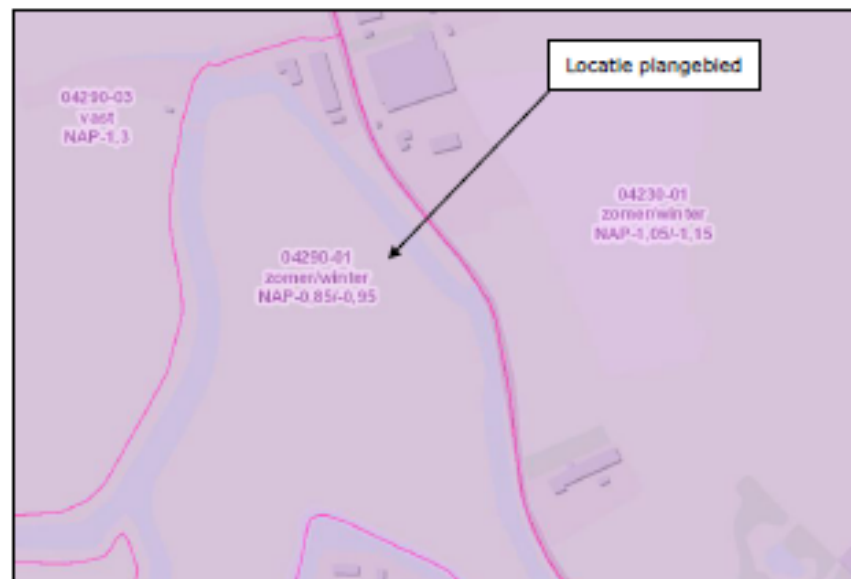
2.3 Beschrijving van de huidige en de gewenste situatie

2.3.1 Huidige situatie

Het 6,5 hectare grote plangebied heeft in het Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Uitgeest 1985 (vastgesteld op 9 september 1985) de bestemming "Agrarisch gebied, open weidegebied". De gronden met deze bestemming zijn bestemd voor agrarische doeleinden te weten veehouderijen, met de daarbij behorende bedrijfsgebouwen, bedrijfswoningen, bijgebouwen, bouwwerken – geen gebouw zijnde – en open weidegebieden en terreinen, erven, landbouwwegen en –paden, sloten en andere werken – geen bouwwerken zijnde.

Het perceel is op dit moment in gebruik als grasland.

Het plangebied ligt in het peilgebied 04290-01 van de Castricumerpolder (zie figuur 2.3.1.). In dit peilgebied wordt in de zomer het waterpeil op NAP -0,85 meter en in de winter op NAP -0,95 meter beheerd.

Figuur 2.3.1.

2.3.2 Gewenste situatie

Het klimaat verandert. De verwachting is dat het minder vaak, maar heviger gaat regenen. Daarbij komt dat steden en dorpen de laatste vijftig jaar groter zijn geworden en het wegennetwerk zich heeft uitgebreid. Op plaatsen waar het water vroeger rustig door de bodem kon worden opgenomen, stroomt het tegenwoordig in één keer in de sloot of in het riool. Het gevolg is dat sloten en gemalen het water niet snel genoeg kunnen verwerken met wateroverlast en waterschade tot gevolg. Een manier om de wateroverlast tegen te gaan is het realiseren van waterberging. Hierbij wordt het overtollige water (tijdelijk) opgeslagen en kunnen overstromingen zoveel mogelijk worden voorkomen.

Het hoogheemraadschap is voornemens de percelen gelegen ten noorden van woonwijk De Koog in te richten als 'droge' waterberging.

Belangrijke uitgangspunten bij het ontwerp is de aanwezigheid van een archeologisch monument op het perceel dat kadastraal bekend staat als: Uitgeest, sectie GA, nummer 119 en de wens van de bewoners de huidige (agrarische) kenmerken van het gebied te behouden.

In het ontwerp voor de waterberging is bewust gekozen voor een uiterst terughoudende vormgeving, die geen concurrentie aangaat met de andere elementen, zoals de Uitgeest nabij De Koog en de grafheuvels in de directe omgeving. Het terrein wordt ingericht als (vochtig)grasland waarop een extensief agrarisch beheer zal plaatsvinden. Het beeld sluit aan op dat van het omliggende agrarische gebied.

De functie als waterberging is onder normale omstandigheden uitsluitend af te lezen aan de lagere ligging en de begrenzing door een strakke lage kade. Wanneer het terrein daadwerkelijk voor waterberging wordt gebruikt zal het helemaal gevuld zijn met water. Pas dan openbaart het terrein zich echt als berging en wijkt af van de omgeving.

In de waterberging zal zich een gevarieerde graslandvegetatie ontwikkelen. Hiervoor is een variatie in drooglegging gewenst die loopt van 0 tot 0,60 meter. Het macroreliëf in het huidige terrein biedt al voldoende hoogteverschillen om te komen tot deze gevarieerde ontwikkeling. Er is dan ook voor gekozen om de huidige hoogteverschillen in het ontwerp te gebruiken. Het ontwerp gaat er vanuit dat overal een laagdikte van 1,00 meter van het huidige terrein wordt afgegraven. Hierdoor blijft er in de nieuwe situatie een maaiveld over waarin de hoogteverschillen terug te vinden zijn die er door de geomorfologische ontwikkeling van inklinking en zetting van de kreekruggen en kommen in de loop van de tijd is ontstaan.

De wateraanvoer vindt plaats vanuit het peilvak NAP -2,20 meter van de Uitgeest nabij De Koog en de primaire waterloop. Via een sloot door het aangrenzende graslandperceel van de heer A. Schouten kan het water aangevoerd worden naar het projectgebied. Het water staat in deze sloot tot aan de inlaatconstructie van de waterberging op NAP -2,20 meter.

Met deze inrichting wordt de waterbergingscapaciteit van de gehele polder vergroot en kan mogelijk worden voorkomen dat schade door wateroverlast elders in de polder optreedt. De waterberging draagt bij aan het waterbeheer en de ecologische waterkwaliteit.

2.4 Beschrijving van de waterstaatswerken

Het huidige watersysteem ten behoeve van het project 'Uitgeest nabij De Koog' blijft gehandhaafd. De waterberging wordt door middel van een afsluitbare duiker van rond 0,60 m1 en lang 12 m1 (1), die in het verlengde van de te graven afvoersloot in de kade wordt gelegd, aangesloten op de wegsloot langs de zuidkant van het Kooiland. De binnenonderkant van de duiker komt op NAP -3,70 meter te liggen. De sloten in het projectgebied staan hierdoor in 'open verbinding' met het NAP -3,20 meter peil, wat ook het waterpeil van de 'Kromme Leek' is.

In figuur 2.4.1. is de duikeraansluiting van het plangebied met het NAP -3,20 meter peil weergegeven.

figuur 2.4.1.

De te graven sloot (2) in de berging wordt ten opzichte van het NAP -3,20 meter peil 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf NAP -3,60 meter wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5 om de overgangszone tussen water en land groter te maken.

Om het NAP -2,20 meter peilvak te koppelen met de waterberging wordt de wateraanvoersloot in het perceel van de heer A. Schouten aangesloten op het NAP -2,20 meter peil van de Uitgeest nabij De Koog. In de dam nabij de Uitgeest nabij De Koog wordt een duiker rond 1,20 meter gelegd (3). De binnen onderkant van de duiker, die 10,00 meter lang is, wordt op NAP -3,20 meter gelegd. In figuur 2.4.2. is de te leggen duiker in de wateraanvoersloot nabij de Uitgeest nabij De Koog aangegeven.

figuur 2.4.2.

De randen van de percelen aan beide kanten van de wateraanvoersloot worden iets verhoogd tot NAP -1,50 m1(4). Dit is noodzakelijk om bij een wateraanvoersituatie en een verhoogd waterpeil het water in het slootprofiel te houden. Vanaf de rand, die aangelegd wordt op NAP -1,50 m1 zal een flauw talud worden gemaakt 1:10/1:15 naar het bestaande maaiveld.

Ook worden de percelen grenzend aan de sloot waarvan de randen worden verhoogd gedraineerd naar andere sloten in het NAP -2,80 meter peil en NAP -3,20 meter peil (zie figuur 2.4.3.).

figuur 2.4.3.

Om bij een wateroverlastsituatie water vanuit het NAP -2,20 meter peil naar de waterberging mogelijk te maken zal er een duiker rond 1,20 meter met klepstuw (5) worden geplaatst in de peilgrens tussen het NAP -2,20 meter peil en het NAP -3,20 meter peil. De binnenonderkant van deze 12 m1 lange duiker zal gelegd worden op NAP -3,20 meter. De klepstuw in de taludbak van de duiker is 1,50 meter breed, heeft een maximale kerende hoogte op NAP -1,80 meter en kan gestreken worden tot minimaal NAP -3,20 meter. In figuur 2.4.3. en 2.4.4. is de duikeraansluiting met stuw tussen het NAP -2,20 meter en het NAP -3,20 meter peilvak weergegeven.

figuur 2.4.4.

Aan de zuidkant van de waterbergingslocatie zal als erfgrens met de heer A. Schouten een kavelscheidingssloot worden gegraven in het NAP -3,20 meter peilvak (6). De sloot wordt 3,00 meter

Waterbergingslocatie

breed op de waterlijn, 0,60 meter diep, met taluds van 1:2. Bovenvermelde werkzaamheden zijn eveneens aangegeven in figuur 2.4.4.

In figuur 2.4.5. zijn de 2 dichte dammen (7) en nogmaals de te graven sloten in het NAP -3,20 meter peil weergegeven. De dammen hebben een breedte van 12 meter tussen waterlijnen, taluds van 1:2 en een kruinhoogte van NAP -1.50 m1

figuur 2.4.5.

Als laatste onderdeel van de werkzaamheden wordt het noord-zuid gelegen slootje (8), die parallel aan de oostkant van de waterberging in het landbouwperceel van de heer A. Schouten ligt gedempt (zie figuur 2.4.6.). De demping wordt gecompenseerd met de te graven sloot in de waterberging

figuur 2.4.6.

Figuur 2.4.7. is het schetsontwerp aangegeven, inclusief verwijzingen naar de details (dwarsprofielen) van onderdelen van het plangebied (figuren 2.4.7.1. tot en met 2.4.7.3.).

figuur 2.4.7.

figuur 2.4.7.1. dwarsprofiel A

figuur 2.4.7.2. dwarsprofiel B

figuur 2.4.7.3. dwarsprofiel C

2.5 Wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd

Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp is de keuze voor een droge waterberging. Een keuze dus voor een inrichting die een (semi)agrarisch beheer mogelijk maakt. In belangrijke mate is dit ingegeven door het afnemende draagvlak voor de realisatie van natte waterbergingen binnen de gemeente Medemblik. In figuur 2.4.1. is het ontwerp weergegeven.

Grondverzet:

Over vrijwel de gehele oevervlakte wordt het maaiveld met 1 meter verlaagd. Verder worden sloten aangelegd en kades aangebracht. Deze kades houden verband met een waterkerende functie van en naar het NAP -3,20 meter peilvak direct grenzend aan de waterberging.

De kades hebben een kruinhoogte van NAP -1,50 meter. Dat ligt tussen de 25 en 70 cm boven het huidige maaiveld, waarvoor grond kan worden gebruikt die vrijkomt uit het terrein.

De kades hebben een beperkte kruinbreedte van 1 meter en een asymmetrisch profiel; het buitentalud heeft een helling van 1:2, het binnentalud heeft een taludhelling van 1:4 en kan worden bereiden door voertuigen voor het beheer, en neemt hiermee de functie van een gebruikelijke horizontale kruin over.

Het geraamde totale grondverzet bedraagt ca 51.600 m³.

Planning:

De planning is als volgt:

Omschrijving	Maand	Jaar
Bestek + raming gereed	6	2012
Start aanbesteding	10	2012
Gunning aannemer	12	2012
Start uitvoering	2	2013
Oplevering	6	2013

De start van uitvoer van de werkzaamheden is vanwege het vangselzoen van eenden in de Uitgeest nabij De Koog gepland op 1 februari 2013. De werken dienen voor 21 juni 2013 (wanneer het vangselzoen weer start) afgerond te zijn.

Inherente afwijkmogelijkheden:

In paragraaf 2.4 staat de beschrijving van de waterstaatswerken. In de figuren in datzelfde hoofdstuk staan de afbeeldingen van de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Deze afbeeldingen zijn bepalend voor de wijze waarop de waterberging zal functioneren.

De te graven sloot in de berging wordt 0,80 meter diep met een bodembreedte van 0,50 meter. De taluds worden geknikt aangelegd, beginnend vanaf de bodem 1:2 tot een hoogte van NAP -3,60 meter. Vanaf dit punt wordt het talud aangelegd onder een helling van 1:5.

De te realiseren sloot aan de zuidkant van de waterberging word 0,60 meter diep en 3,00 meter breed op de waterlijn met taluds van 1:2.

De duiker bij de Uitgeest nabij De Koog is rond 1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De inlaatduiker met klepstuw onder de peilgrens aan de zuidkant van het projectgebied is rond 1,20 meter en wordt met de binnenonderkant op NAP -3,20 meter gelegd. De

afsluitbare duiker rond 0,60 meter aan de noordkant van het projectgebied wordt op NAP -3,70 meter gelegd.

Desondanks is niet uit te sluiten dat in de uitvoering afwijkingen ontstaan van de beschreven maatvoering.

Afwijkingen door onvoorziene omstandigheden:

Dit projectplan heeft primair duidelijkheid over de functionele eisen van het waterstaatswerk (de waterberging). Het ruimtebeslag en de maatvoering van het werk worden zo nauwkeurig mogelijk aangegeven. Ondanks vooraf verrichte onderzoeken zijn onvoorziene omstandigheden niet volledig uit te sluiten. Daarom behoudt het hoogheemraadschap zich het recht voor om in beperkte mate af te wijken van de maatvoering, ligging en locatie van het waterstaatswerk.

2.6 Legger, beheer en onderhoud

Legger:

Op het moment dat dit projectplan is uitgevoerd, zal het hoogheemraadschap de gerealiseerde werken inmeten en optekenen op revisietekeningen. Vervolgens worden de maten of de functionele eisen in de Legger opgenomen. De aanvoersloot tussen waterberging en poldersloot ten oosten van de Uitgeest nabij De Koog wordt dan als hoofdwaterloop opgenomen en waarbij beheer en onderhoud wordt ondergebracht bij het hoogheemraadschap. Tevens zal in een herziening van het peilbesluit Vier Noorder Koggen de projectlocatie worden opgenomen en benoemd.

Beheer en onderhoud:

In figuur 2.6, zijn de te verwachten terreintypen voor de projectlocatie weergegeven.
figuur 2.6

Het grasland kan op verschillende manieren beheerd worden. Er kan gekozen worden voor beweidingbeheer, hooilandbeheer of hooilandbeheer met nabeweiding. De grootste variatie zal ontstaan bij een hooilandbeheer of een hooilandbeheer met nabeweiding.

Beoogd beheerder van het plangebied is Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër (dhr. Schoorl of Schouten). Beide partijen zijn bij het inrichtingsplan betrokken geweest en hebben ook aangegeven geïnteresseerd te zijn in het beheer. Er dient echter wel overeenstemming met een van de partijen bereikt te worden. Indien er geen overeenstemming met de partijen wordt bereikt zal het hoogheemraadschap zelf de percelen gaan beheren.

Hooiland en hooiland met nabeweiding

Bij hooilandbeheer wordt vanaf eind juni gemaaid, waarbij het hooi wordt afgevoerd. Er wordt pas zo laat gemaaid om kenmerkende soorten als Rietorchis en Echte koekoeksbloem kans te geven tot zaadzetting. Als de vegetatieproductie hoog is kan het nodig zijn in september nogmaals te hooien. Bij hooiland met nabeweiding wordt eveneens vanaf eind juni gemaaid, waarna van juli t/m februari wordt nabeweid met schapen (6 k.v.e. per hectare) of met runderen (2 g.v.e. per hectare).

Beweiding

Er kan gekozen worden voor beweiding met schapen of runderen. Bij begrazing met schapen gaan we uit van een dichtheid van 6 k.v.e. per hectare. Bij begrazing met runderen wordt gekozen voor seizoenbegrazing (april-oktober) in een dichtheid van 2 g.v.e. per hectare. De exacte veebezetting is

afhankelijk van de vegetatieproductie en moet proefondervindelijk worden vastgesteld. Het is de bedoeling dat de Kamgrasweide en het Zilver schoongrasland in de 'graslandfase' blijven en dat geen ruigte ontstaat.

Het dijkje rondom het gebied wordt integraal mee begraasd.

Sloten

De geïsoleerde binnensloten worden jaarlijks in oktober geschoond met behulp van een maalkorf. De meeste waterdieren hebben in die periode hun voortplantingscyclus volbracht, terwijl amfibieën nog niet in de bodemlaag overwinteren. Het vrijkomende maaisel wordt afgevoerd. Ten behoeve van de waterfauna kan een klein deel van de sloten (5 tot 10%) jaarlijks ongeschoond blijven, steeds op wisselende plekken (gefaseerd). Voorwaarde is wel dat dit zodanig gebeurt dat de afwateringsfunctie van de sloten niet verstoord wordt.

Wat betreft groot onderhoud worden de sloten eens per 10 jaar gebaggerd, waarbij de bagger wordt afgevoerd. De sloten langs het terrein worden jaarlijks volgens de Keur geschoond.

Schadebestrijding

Het plangebied grenst aan agrarisch gebied, waar andere functies en belangen gelden. De kans is aanwezig dat er botsing van deze belangen zal optreden, bijvoorbeeld overlast door ongewenste onkruiden. De kans op vestiging van ongewenste onkruiden als Akkerdistel is aanwezig. Om overlast bij de aangrenzende agrarische grondgebruikers te voorkomen worden distelhaarden voor de bloei gemaaid met een bosmaaier. Zo nodig wordt dit herhaald om mogelijke herbloei in augustus/september te voorkomen. Het maaisel wordt afgevoerd.

De voorgestelde inrichting en beheer van het terrein zijn zodanig dat de kans op vestiging van ganzen klein is. Als er onverhoopt toch vestiging van ganzen plaatsvindt kan bestrijding plaatsvinden door eieren in het begin van de broedtijd te 'dompelen'. Daarvoor moet wel ontheffing aangevraagd worden bij het Ministerie van LNV en/of de Provincie Noord-Holland.

Na realisatie is het voornemen dat Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër het projectgebied in beheer neemt.

2.7 Samenwerken

De opzet en geschetste inrichting is in samenwerking met de gemeente Medemblik (voorheen Wervershoof), de beoogde beheerder Staatsbosbeheer en/of een lokale agrariër en het hoogheemraadschap tot stand gebracht. Ook andere belanghebbenden uit de omgeving zijn hierbij betrokken en gehoord.

3 Projectplan Deel II Verantwoording

3.1 Inleiding

Dit deel vormt de verantwoording van de in deel I omschreven voorgenomen werkzaamheden. Deze verantwoording is belangrijk voor de juridische houdbaarheid van het plan. Het plan wordt begrensd door relevante wettelijke kaders en beleidskaders. Het plan behoort te passen binnen het bestaande rijks-, provinciaal-, regionaal- en gemeentelijk beleid. Dit projectplan levert primair een bijdrage aan de doelstellingen uit de Waterwet artikel 2.1. Deze doelstellingen zijn vertaald in waterbeleid en waterregelgeving. Verder houdt het projectplan rekening met omgevingsbeleid en -regelgeving. Een project als dit heeft immers effect op hoe de omgeving eruit ziet en hoe deze door mensen ervaren wordt. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met archeologische, cultuurhistorische, natuur- en landschappelijke waarden. Het beleid zoals hieronder is beschreven betreft zowel eigen beleid van het HHNK, als beleid en regelgeving van andere overheden zoals de Europese unie, rijksoverheid en provincie.

3.2 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt het voor dit projectplan relevante, vigerende beleid op de verschillende bestuursniveaus uiteengezet. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- rijksbeleid;
- provinciaal beleid;
- regionaal beleid;
- gemeentelijk beleid.

3.3 Rijksbeleid

Nota Ruimte

De visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en belangrijkste bijbehorende doelstellingen zijn vastgelegd in de Nota Ruimte¹. Dit ruimtelijke beleid spitst zich toe op inrichtingsvraagstukken tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de Nota Ruimte zijn de volgende vier belangrijke thema's omschreven:

- Versterken van de Internationale concurrentiepositie.
- Het bevorderen van krachtige steden en een vitaal platteland.
- Het borgen en versterken van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden.
- Het borgen van de veiligheid.

Over water en groene ruimte wordt in de nota uiteengezet dat het nationaal ruimtelijk beleid zich richt op borging en ontwikkeling van natuurwaarden, de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit, en van bijzondere, ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Tevens is borging van veiligheid tegen overstromingen, voorkoming van wateroverlast en watertekorten en verbetering van water- en bodemkwaliteit van groot belang.

¹ 'Nota Ruimte', ministeries van VROM, LNV, VSW en EZ, Den Haag, 17 januari 2006.

Over de borging van veiligheid tegen overstromingen en het voorkomen van wateroverlast en watertekorten wordt gesteld dat dit voornamelijk een regionale opgave is en de verantwoordelijkheid daarom bij waterschappen en provincies ligt. Wel worden uitgangspunten gehanteerd die bij moeten dragen aan de waterdoelstellingen. Hierbij wordt geformuleerd dat, waar mogelijk, ruimte voor water moet worden gevonden door een combinatie van waterbeheer met andere functies om bij te dragen aan vergroting van de ruimtelijke kwaliteit.

Over de natuurfunctie wordt in de nota uiteengezet dat, naast het aanleggen van een nieuwe robuuste ecologische verbinding, provincies er ook voor kunnen kiezen om reeds bestaande ecologische verbindingen te versterken, indien dit een vergelijkbare bijdrage levert aan een betere instandhouding van de soortenrijkdom in Nederland en het realiseren van doelstellingen op het terrein van recreatie, landschap, cultuurhistorie en waterbeheer. Omdat natuur een belangrijk onderdeel van de groene ruimte is, wordt verder gesteld dat een bijdrage aan de instandhouding en/of ontwikkeling van natuurwaarden, één van de uitgangspunten behoort te zijn bij ruimtelijke plannen en inrichtingsactiviteiten.

Realisatieparagraaf

De Nota Ruimte en de andere vigerende planologische kernbeslissingen (PKB's) hebben op 1 juli op basis van het overgangsrecht de status van structuurvisie gekregen. Nieuwe structuurvisies moeten volgens de Wro een beschrijving bevatten waaruit blijkt hoe het Rijk de in de structuurvisie verwoorde nationale ruimtelijke belangen wil verwezenlijken. Omdat de vigerende PKB's nog niet over een dergelijke realisatieparagraaf beschikken heeft het kabinet in juni 2008 de Realisatieparagraaf Nationaal ruimtelijk beleid vastgesteld. Het overzicht van alle nationale ruimtelijke belangen uit de verschillende PKB's en de voorgenomen verwezenlijking daarvan worden gebundeld in deze Realisatieparagraaf.

De paragraaf geeft inzicht in welke nationale belangen het kabinet heeft gedefinieerd en op welke wijze het Rijk deze wil verwezenlijken. De Realisatieparagraaf krijgt eveneens de status van structuurvisie en wordt als het ware toegevoegd aan de Nota Ruimte en overige PKB's.

Nota 'Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw'

De Commissie Waterbeheer 21e eeuw (Commissie Tielrooij) bracht in augustus 2000 advies uit over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De kerngedachte van de Commissie is dat water meer ruimte nodig heeft. De Unie van Waterschappen heeft haar visie gegeven op het advies van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw. De Unie onderschrijft de hoofdprincipes van de commissie Waterbeheer 21e eeuw.

Aanleiding van dit beleid is de toenemende zeespiegelstijging in combinatie met de bodemdaling. Het risico van overstromingen wordt hierdoor steeds groter. Daar komt nog bij dat in Nederland steeds meer wordt gebouwd en asfalt aan wordt gelegd, waardoor het regenwater op minder plaatsen de grond in kan.

Met de nota Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw² wil het rijk een ander waterbeleid realiseren. Er moet geanticipeerd worden op een stijgende zeespiegel, een stijgende rivierafvoer, bodemdaling en een toename van de neerslag. Nieuwe ruimtelijke besluiten mogen de problematiek van veiligheid en wateroverlast niet ongemerkt vergroten. Bij nieuwe ruimtelijke besluiten moeten de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast expliciet in beeld worden gebracht.

De nota geeft twee drietrapsstrategieën als uitgangspunten. Voor waterkwantiteit bestaat die uit de trits vasthouden, bergen en afvoeren. Voor waterkwaliteit is die trits schoonhouden, scheiden en zuiveren.

² Nota Anders omgaan met water. Waterbeleid in de 21e eeuw, ministerie van verkeer en waterstaat, 2004

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten zijn in principe verboden. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

3.4 Provinciaal beleid

*Provinciaal Waterplan 2010-2015 "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren"*³

Het Provinciaal Waterplan beschrijft de kaders voor waterbeheer in Noord-Holland. Binnen deze kaders nemen hoogheemraadschappen, waterleidingbedrijven en gemeenten maatregelen om inwoners te beschermen tegen wateroverlast, de kwaliteit van het water te verbeteren en te zorgen voor voldoende wateraan- en afvoer.

Het waterplan heeft het motto 'Beschermen, benutten, beleven en beheren'. Provinciale Staten hebben het plan 16 november 2009 vastgesteld.

Klimaatbestendig waterbeheer speelt een centrale rol in het Waterplan. De klimaatverandering, het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden vragen om een herbezinning hoe we met water omgaan voornamelijk bij ruimtelijke ontwikkeling.

In het waterplan zijn de strategische waterdoelen van de provincie neergelegd. Tevens worden twee speerpunten voor de planperiode genoemd:

- aangrijpen van de zandige versterking van de Noordzeekust om de regio, ruimtelijk en economisch, te versterken.
- extra aandacht besteden aan de economische kant van het water.

Structuurvisie Noord-Holland 2040

Provinciale Staten hebben op 21 juni 2010 de Structuurvisie 'Noord-Holland 2040' vastgesteld. In de structuurvisie zijn zowel de uitgangspunten als de sturingsfilosofie uit het 'Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord', het voorheen geldende streekplan, overgenomen.

Uitgangspunt voor 2040 is "kwaliteit door veelzijdigheid". Noord-Holland moet aantrekkelijk blijven in wat het is: een diverse, internationaal concurrerende regio, in contact met het water en uitgaande van de kracht van het landschap. Gelet op voorgaande doelstelling heeft de provincie een aantal provinciale belangen aangewezen. De drie hoofdbelangen vormen gezamenlijk de ruimtelijke hoofddoelstelling van de provincie. In figuur 3.3.1 worden de hoofdbelangen en de daaronder vallende onderwerpen uit de structuurvisie schematisch weergegeven.

³ Ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015 "Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren", Gedeputeerde Staten, 2008

Ruimtelijke kwaliteit	Duurzaam ruimtegebruik	Klimaat-bestendigheid
Behoud en ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen	Milieuqualiteiten	Voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast
Behoud en ontwikkeling van natuurgebieden	Behoud en ontwikkeling van verkeers- en vervoersnetwerken	Voldoende en schoon drink, grond- en oppervlaktewater
Behoud en ontwikkeling van groen om de stad	Voldoende en op de behoefte aansluitende huisvesting	Voldoende ruimte voor het opwekken van duurzame energie
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor landbouw en visserij	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor economische activiteiten	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen	

Figuur 3.3.1 Hoofddoelstelling ruimtelijk beleid

De structuurvisie is uitsluitend bindend voor de provincie zelf en niet voor gemeenten en burgers. Om de provinciale belangen, die in de structuurvisie zijn gedefinieerd, door te laten werken, heeft de provincie de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie opgesteld. Hierin wordt een aantal algemene regels vastgesteld omtrent de inhoud van en de toelichting op bestemmingsplannen over onderwerpen in zowel het landelijk als het bestaand bebouwd gebied van Noord-Holland.

De structuurvisie gaat ook in op de klimaatbestendigheid.

Met de gevolgen van klimaatverandering in beeld –het wordt natter, warmer, droger, zouter en het water komt hoger- wil de Provincie haar grondgebied klimaatbestendig maken. De Provincie Noord-Holland beschermt bewoners en bedrijven tegen de stijging van de zeespiegel en tegen wateroverlast door regenwater. Op sommige plekken kan dat alleen door de gevolgen van de toenemende wateroverlast te accepteren.

Het waterbeheer (het opvangen, afvoeren en inlaten van water), het bodembeheer en het grondgebruik moeten aan de klimaatverandering worden aangepast. De gevolgen van klimaatverandering worden opgevangen door het versterken van de waterkeringen en het aanwijzen van ruimte voor waterberging die zoveel mogelijk fijnmazig en in integrale gebiedsprojecten wordt gerealiseerd. De Provincie Noord-Holland zorgt voor voldoende ruimte voor waterkeringen, watersystemen en plek- en calamiteitenbergingen. De waterschappen realiseren deze fijnmazige waterbergingen en doen dat op integrale wijze.

Provinciaal Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Door Provinciale Staten is op 21 juni 2010 tevens de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie vastgesteld. Omdat de verordening in tegenstelling tot de "Structuurvisie Noord-Holland 2040" wel bindend is voor gemeenten en burgers moet de verordening ook in werking treden. De verordening is op 1 november 2010 in werking getreden. Hierin zijn de provinciale belangen zoals opgenomen in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 voor de verschillende gebieden uitgewerkt in algemene regels. Beleidsregels die van toepassing zijn op het projectgebied 'Uitgeest nabij De Koog' hebben betrekking op de volgende gebieden:

- Gebied met fijnmazige waterberging.
 - De verordening geeft aan dat door klimaatverandering in de toekomst anders moet worden omgegaan met grond- en oppervlaktewater. Het huidige afwateringssysteem zal niet meer voldoen door heviger regenval, daarom is meer bergingscapaciteit nodig. De Provincie Noord-Holland heeft op basis van het Nationaal Bestuursakkoord Water de wateroverlastopgave vastgesteld. Provincie Noord-Holland zorgt voor ruimte (zoet) waterberging door de hele provincie aan te wijzen als zoekgebied voor fijnmazige waterberging. De waterschappen realiseren deze fijnmazige waterberging en doen dat op integrale wijze.
- Aardkundig waardevolle gebieden.
 - De verordening geeft aan dat in de toelichting van een bestemmingsplan wordt aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met de, in het gebied, voorkomende bijzondere aardkundige waarden zoals beschreven in het bijlagenrapport Actualisatie Intentieprogramma bodembeschermingsgebieden (artikel 8).

Het projectgebied 'Uitgeest nabij De Koog' ligt geheel in een gebied dat is aangeduid als 'aardkundig waardevol gebied'. Zodoende is ook een archeologisch onderzoek uitgevoerd (zie 3.7 Onderzoek en rapportages).

- Gebied voor grootschalige landbouw.
 - De verordening zijn voor het gebied met grootschalige landbouw met name regels opgenomen met betrekking tot de agrarische bebouwing (artikel 26).
- Kleinschalige oplossingen voor duurzame energie.
 - De verordening voor kleinschalige oplossingen voor duurzame energie stelt regels met betrekking tot Windturbines (artikel 32) en Energie en duurzaam bouwen (artikel 33).
- Landelijk gebied:
 - De regels voor het landelijk gebied zijn in de volgende artikelen omschreven:
 - Verbod tot aanleg van bedrijventerreinen en kantoorlocaties (artikel 12);
 - Nieuwe woningbouw (artikel 13);
 - Overige vormen van verstedelijking (artikel 14);
 - Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van verstedelijking in het landelijk gebied (artikel 15);
 - De Ruimte voor Ruimte- regeling (artikel 16);
 - Verbrede landbouwfuncties op of functiewijzigingen van agrarische bouwpercelen (artikel 17), en;
 - Recreatiewoningen (artikel 18).

Geen van deze regels zijn van toepassing op projectgebied 'Uitgeest nabij De Koog'.

Ontgrondingenverordening

Er is sprake van ontgronding als het maaiveld wordt verlaagd. Als men wil ontgronden dient men te beschikken over een ontgrondingenvergunning, tenzij er een vrijstelling geldt.

In de provinciale ontgrondingenverordening staat aangegeven welke ontgrondingen van de vergunningplicht zijn vrijgesteld. Onder artikel 3 lid 1 onder m is een vrijstelling opgenomen voor het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder conform hoofdstuk 5 van de Waterwet. Volgens artikel 5.6 van de Waterwet moet bij de voorbereiding afdeling 3.4 (Uniforme openbare voorbereidingsprocedure) van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Dit houdt in dat een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd en dat zienswijzen tegen het ontwerpbesluit kunnen worden ingediend. De Ontgrondingenwet volgt dezelfde procedure.

3.5 Regionaal beleid

Waterbeheersplan 4

14 oktober 2009 heeft het hoogheemraadschap 'Waterbeheersplan 2010-2015 – Van veilige dijken tot schoon water' (WBP4) vastgesteld. 9 maart 2010 heeft ook Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland het plan goedgekeurd.

In het plan wordt uiteengezet dat de missie van het hoogheemraadschap erop is gericht om ook de komende jaren, ondanks klimaat- en weerveranderingen, Noord-Holland boven het Noordzeekanaal veilig te houden tegen overstromingen en te zorgen voor droge voeten en schoon water. Het kerndoel van het hoogheemraadschap is vierledig.

1. Het op orde houden van het watersysteem en dit onder dagelijkse omstandigheden doelmatig en integraal beheren.
2. De verontreiniging van het watersysteem door directe en indirecte lozingen voorkomen en/of beheersbaar houden.
3. Het op orde houden van de primaire waterkeringen en overige waterkeringen met een veiligheidsfunctie en deze onder dagelijkse omstandigheden doelmatig beheren.
4. Het in stand houden en ontwikkelen van een calamiteitenorganisatie die onder bijzondere omstandigheden onmiddellijk operationeel is en die de beschikking heeft over actuele calamiteitenbestrijdingsplannen voor veiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit.

3.6 Gemeentelijk beleid

Vigerend bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan wat voor het projectgebied 'Uitgeest nabij De Koog' geldt is het 'Buitengebied Gemeente Uitgeest 1985', vastgesteld door de gemeenteraad op 9 september 1985 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 7 oktober 1986. In dit bestemmingsplan heeft het projectgebied de bestemming "Agrarisch gebied, open weilagebied" (zie figuur 3.6). De gronden met deze bestemming zijn bestemd voor agrarische doeleinden te weten veehouderijen, met de daarbij behorende bedrijfsgebouwen, bedrijfswoningen, bijgebouwen, bouwwerken – geen gebouw zijnde – en open weilagebieden en terreinen, erven, landbouwwegen en –paden, sloten en andere werken – geen bouwwerken zijnde.

4 Waterbeheersplan 2010-2015 'Van veilige dijken tot schoon water', Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

figuur 3.6.

3.7 Onderzoek en rapportages

Verkennd bodemonderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Uitgeest nabij De Koog' is aan MOS Grondmechanica B.V. een opdracht verleend voor het uitvoeren van een verkennd bodemonderzoek⁵ ter plaatse van de te realiseren waterberging. Doel van het onderzoek was om de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van het projectgebied vast te stellen en zodoende te bepalen of de geplande ontwikkeling, milieukundig gezien zou kunnen belemmeren.

In de boven- en ondergrond zijn geen verontreinigingen aangetroffen. In het grondwater zijn lichte verontreinigingen aangetroffen met barium en lood. De grondmonsters zijn getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit en voldoen aan de klasse AW (achtergrondwaarde).

⁵ Project 1200609 Bodemonderzoek t.b.v. waterprojecten te Uitgeest, MOS Grondmechanica B.V., 29 maart 2012.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt en op basis van de resultaten van dit onderzoek, zijn er geen bezwaren tegen de geplande werkzaamheden op de onderzoekslocatie. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek.

Archeologisch zoek(sleuven)onderzoek

In verband met de realisatie van het project 'Uitgeest nabij De Koog' is door Grontmij Nederland B.V. een archeologisch bureauonderzoek⁶ uitgevoerd. Het onderzoek had tot doel het in kaart brengen van de te verwachten archeologische waarden binnen het plangebied. Hiervoor is een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij een specifiek verwachtingsmodel is opgesteld. Op basis van dit verwachtingsmodel kan een advies worden gegeven met betrekking tot de noodzaak van een eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien van toepassing, uit welke stappen het vervolgonderzoek kan bestaan.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat binnen het gehele plangebied een hoge kans bestaat op het aantreffen van archeologische sporen, met name uit de IJzertijd – Romeinse Tijd en de Middeleeuwen. Binnen het deelgebied van de waterberging is de aanwezigheid van archeologische resten al aangetoond. Dat terrein bevat sporen (cultuurlagen) uit de Middeleeuwen en vermoedelijk ook uit de IJzertijd – Romeinse Tijd. Het perceel is derhalve opgenomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK, zie figuur 3.5.1 op bladzijde 17).

Geadviseerd wordt om de geplande maaiveldverlaging/realisatie van de waterberging binnen de gronden ten noorden van de bebouwde kom van Uitgeest ter hoogte van het AMK-terrein niet te realiseren en te streven naar behoud. De ter plaatse gelegen archeologische waarden (0,30 – 0,70 meter minus maaiveld) liggen binnen het dieptebereik van de voorgenomen maaiveldverlaging (0,30 – 0,50 meter minus maaiveld). Indien de plannen voor de geplande waterberging op betreffende locatie doorgezet worden, dan dient ten minste een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden op het perceel van het AMK-terrein (ten behoeve van de waardering van de aard, omvang, conservering en waarde, etc.). Daarnaast wordt geadviseerd om de naastgelegen percelen (AWV4-zones) middels een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen te onderzoeken. De resultaten van de onderzoeken moeten uitwijzen welke vervolgstappen noodzakelijk worden geacht.

Wat betreft de rest van het plangebied/zoekgebied NVO's binnen de AWV4-zone, kunnen volgens het gemeentelijk beleid de ingrepen worden uitgevoerd indien niet dieper wordt gegraven dan maximaal 0,35 meter minus maaiveld. Indien de noodzakelijk geachte ingrepen ten behoeve van de natuurvriendelijke oevers dieper zijn, wordt geadviseerd eerst een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen uit te laten voeren (binnen die AWV4-zones). Dat onderzoek dient mede ter controle van de opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting in dit rapport. Op basis van de resultaten van dat booronderzoek kunnen de eventuele vervolgstappen worden bepaald.

Binnen de AWV5-zones kunnen de NVO's volgens het gemeentelijk beleid wat betreft archeologie, zonder beperkingen worden uitgevoerd. Wel geldt altijd een wettelijke meldingsplicht (Monumentenwet, artikel 53 en 54) indien er tijdens de uitvoering archeologische waarden worden aangetroffen.

Natuurtoets

⁶ Projectnummer 319041, revisie C1, Archeologisch onderzoek Wateropgave Uitgeest Bureauonderzoek Grontmij Archeologische Rapporten 1185, Grontmij Nederland B.V., 9 maart 2012.

3.8 Conclusie

De waterschapswerken, zoals beschreven in deel I: 'Voorgenomen werkzaamheden' zijn een juiste invulling van de beleidsvrijheid binnen het beschreven kader in deel II: 'Verantwoording'. In hoofdstuk 3 is aangetoond dat de waterstaatswerken in het projectplan passen binnen de doelstellingen van het nationale -en regionale waterbeleid en de waterregelgeving. Daarnaast is aangetoond dat het gekozen ontwerp past binnen het geldende omgevingsbeleid en regelgeving.

4 Uitvoerbaarheid van het projectplan

4.1 Planologische inpassing

Voor het projectgebied is bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Uitgeest vigerend en is op 9 september 1985 vastgesteld. De vigerende bestemming is Agrarisch gebied, open weidegebied.

De werkzaamheden en de aanleg van de waterberging en de natuurvriendelijke oevers zijn in strijd met het vigerend bestemmingsplan. Er wordt gelijktijdig met dit vaststelling van dit projectplan een ruimtelijke procedure gevolgd. De hierbij behorende ruimtelijke onderbouwing dient als omgevingsvergunning voor het strijdig gebruik van het bestemmingsplan.

4.2 Toestemmingen

Dit projectplan vormt de grondslag voor de aanpassing van de waterstaatswerken zoals verwoord in paragraaf 2.4. Daarnaast is mogelijk een aantal vergunningen en ontheffingen nodig voor de uitvoering.

In onderstaande tabel is aangegeven of aanvullende vergunningen nodig zijn. Bij alle vereiste toestemmingen is de stand van zaken vermeld.

Vergunningen	Aangevraagd	Verkregen	Bijzonderheden
Ontheffing Flora- & faunawet			
Omgevingsvergunning	Ja		t.b.v. ruimtelijke procedure /bestemming

4.3 Onderzoek, mitigatie en compensatie van nadelige gevolgen

Nadeelcompensatie

Er zijn geen nadelige gevolgen te verwachten. Er hoeven geen maatregelen te worden getroffen om nadelige gevolgen te beperken of compenseren. Burgers die toch als gevolg van dit project schade lijden, kunnen aanspraak hebben op financiële compensatie. Het hoogheemraadschap heeft een Algemene Nadeelcompensatieregeling op basis waarvan beoordeeld wordt of schade financieel vergoed wordt. Degenen die als gevolg van dit projectplan schade lijdt kan op grond van artikel 7.14 Wtw een verzoek doen tot vergoeding. Bij behandeling van dat verzoek wordt onder meer bekeken of de schade

redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en of de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd.

4.4 Rechtsbescherming

Dit plan is tot stand gekomen na zorgvuldig onderzoek naar alle relevante belangen en waarden en in afstemming met de kaders vanuit wetgeving en beleid. Toch kan het zijn dat belanghebbenden opmerkingen hebben op dit plan en/of vinden dat hun specifieke belang onvoldoende is meegenomen. Daarvoor voorziet de wet in een inspraak en rechtsbeschermingsprocedure.

4.5 Bijlagen

- Inrichtingsplan waterberging 'Uitgeest nabij De Koog'

-

